

Landbruksdirektoratet

Årsrapport 2022

Innhold

DEL 1

LEDERS BERETNING	3

DEL 2

INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG NØKKELTALL	7
Samfunnsoppdraget	7
Samordning og samarbeid	8
Mål for strategiperioden 2020–2025	8
Hovedtall	9
Organisasjonen	10
Forvaltningsområdene	11
Ledelsen 31. desember 2022	12
Våre verdier	12

DEL 3

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	13
Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk	18
Bærekraftig reindrift	31
Inntekts- og velferdspolitiske tiltak i jordbruket	35
Produksjon, marked, handel og industri	41
Regional og lokal forvaltning	46
Samarbeid med andre	47
Landbruksdirektoratet som sekretariat	52
Kommunikasjon	56
Digitalisering	58
Saksbehandlingstid for klagesaker	61
Rapporter og utredninger	63
Regelverksutvikling	64

DEL 4

STYRING OG KONTROLL	.65
Personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling	70

DEL 5

VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	.78

DEL 6

ÅRSREGNSKAP	80

Foto: Landbruksdirektoratet

Del 1

Leders beretning

2021 var et uvanlig år preget av pandemi og 2022 ble også et unormalt år med en brutal krig i Ukraina. Den geopolitiske situasjonen har hatt store konsekvenser for økonomien. Landbruksbasert næringsliv har vist at de evner å mobilisere og omstille seg, selv om det har medført økte kostnader og vanskeligheter.

Sjokket av krigsutbruddet i Ukraina 22. februar sendte flere råvarepriser til nye høyder og året ble preget av høye energi-kostnader. I mars 2022 nådde FAOs matvareprisindeks sitt høyeste nivå siden den ble etablert i 1990. Planteolje, korn og meierivarer ledet an i prisoppgangen. Til tross for disse utfordringene har aktørene i verdikjeden for mat, i samarbeid med myndighetene, klart å opprettholde forsynings-sikkerheten i Norge.

I et ekstraordinært år med flere ekstraordinære oppgaver er det min klare mening at vi har utført et samlet samfunns-oppdrag på en solid måte i 2022.

Landbruksdirektoratet skal iverksette landbrukspolitikken og handelspolitikken på landbruksområdet. I 2022 leverte vi tjenester av stor økonomisk betydning med stor bredde til landbruks basert næringsliv, regionale myndigheter og samarbeids partnere. I tillegg produserte vi en rekke utredninger og analyser til Landbruks- og matdepartementet (LMD), som er vår eier og oppdragsdepartement.

Jordbruksoppgjøret i 2022 ble et historisk høyt oppgjør som ble inngått i et ekstraordinært år. Gjennom avtalen på 10,9 milliarder kroner viste regjeringen at norsk matproduksjon, beredskap og matsikkerhet har høy prioritet. Som en følge av oppgjøret gjennomførte direktoratet en ekstrautbetaling på 1,45 milliarder kroner i september 2022.

På grunn av høye kraftpriser ble det etablert en ordning med strømstøtte til jordbruksforetak og veksthus. Direktoratet utviklet en egen tilskuddsordning som baserer seg på forbruks-data fra Reguleringsmyndigheten for energi (RME). Vel 1300 jordbruksforetak, 300 veksthus og 70 vanningslag har søkt om tilskudd gjennom ordningen. Tilbakemeldinger viser at ordningen har vært svært viktig og at den har fungert godt. Det er utbetalt om lag 717 millioner kroner i 2022.

Importvernet er sentralt i norsk landbrukspolitik, blant annet for å sikre omsetningen av norske jordbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen. Målt i norske kroner nådde importprisene for flere sentrale jordbruksråvarer historisk høye nivåer i 2022.

Norsk kornproduksjon nådde et historisk høyt nivå i 2022 med en norskandel i matmelet på 75 prosent. For flere kjøttslag har det vært god etterspørsel og delvis underdekning i det norske markedet. Det ble åpnet for import til nedsatt tollsats for flere kjøttslag. I andre halvår ble det en strammere markedsituasjon på storfe og behov for å legge inn varer på reguleringslager. Det er vår vurdering at administreringen av importvernet har fungert godt i en urolig tid og at det har bidratt til å dempe markeds-forstyrrelsene i det norske markedet.

Skogeiernes solgte rekordhøye 11,63 millioner kubikkmeter tømmer til industriformål i 2022. Dette er det høyeste målte avvirkningstallet i norske skoger som noensinne er registrert. Tømmeret hadde en bruttoverdi på 5,8 milliarder kroner for skog-eierne, og gjennomsnittsprisen på 502 kroner per kubikkmeter var ny rekord. Tall viser at skogeiernes investerte 513 millioner kroner i skogkultur i 2022. Det ble satt ned 47,5 millioner skogplanter, en økning på 20 prosent fra 2021.

Stortinget vedtok i 2019 et forbud mod hold av pelsdyr som betyr at pelsdyroppdretterne må avvikle innen 1. februar 2025. Direktoratet har i 2022 jobbet mye med få etablert erstatnings-ordningene, noe som har vært krevende og til tider utfordrende.

En omfattende beitekrise rammet igjen reindriften vinteren og våren 2022. Tall viser at 80 prosent av reindriften var berørt. Det omfattet om lag 413 siidaandeler og 150 000 dyr. Direktoratet har et koordinerende ansvar i berskapsarbeidet og det ble opprettet et kriseberedskapsteam for å håndtere situasjonen. Direktoratet la vekt på å nå ut med kommunikasjon til næringen gjennom hyppig oppdatering av nettsider.

Tall fra melding om reindrift for 2022 viser at reintallet har hatt en oppgang på 1601 dyr siden forrige reindriftsår. Det blir viktig å følge opp reintallet framover. Vi må sikre at reintallet er innenfor fastsatt øvre reintall og at det utvikler seg i samsvar med beiteressursene.

Vi har i 2022 startet utviklingen av et nytt fagsystem for reindriften som vi mener vil kunne gi store gevinster både for næring og forvaltning. Gjennom utvikling av digitale systemer kan saksbehandlingen bli mer effektiv og forvaltningen kan tilby næringen raskere og bedre tjenester, noe som er nødvendig for å bedre tilliten mellom reindriftnæringen og forvaltningen.

Importvernet er sentralt i norsk landbrukspolitik, blant annet for å sikre omsetningen av norske jordbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen.

Landbruksdirektoratet har styrket arbeidet med å ivareta den landbruksfaglige siden av den todelte målsetningen i rovvilt-politikken. Vi har uttalt oss om tre forvaltningsplaner, deltatt i arbeidet med å revidere erstatningsordninger for tap til rovdyr og har gjennomført digitale samlinger.

BEREDSKAP OG FORSYNINGSSIKKERHET

Samfunnssikkerhet og beredskap har fått økt oppmerksomhet og har krevd økt innsats, blant annet som følge av klimaendringer, pandemi og krigen i Ukraina. Vi har hatt god dialog med nærings-aktørene for å skaffe oss oversikt over status for matforsyningen. Vi har rapportert jevnlig til departementet om utviklingen. Vår vurdering er at de tiltakene som har blitt iverksatt har fungert godt og at de har bidratt til å sikre norsk beredskap og forsyningssikkerhet for mat.

DIGITALISERING OG DATADREVT FORVALTNING

I utviklingen av digitale tjenester i direktoratet setter vi brukernes behov i sentrum. Vi tenker nytt på hvordan vi innretter ordningene og regelverket for å sikre at tjenestene blir enklest mulig for våre brukere. I 2022 fortsatte direktoratet de siste års høye digitaliseringstakt.

Digitaliseringsaktivitet og ressursbruk i 2022 ble vesentlig påvirket av to store ekstraoppdrag for direktoratet: utbetaling av strømstøtte til jordbruks- og veksthusnæringen og ekstra-utbetaling av produksjonstilskudd. Det gjorde at vi måtte omprioriter ressurser og flere mindre digitaliseringsprosjekter måtte utsettes i tid. I tillegg til å levere godt på nevnte oppgaver avsluttet direktoratet to digitaliseringsprosjekter: ny løsning for reinmerker og direktoratets nye intranett, Innsikt. Vi har som mål å bli en datadrevet forvaltning som bruker data aktivt for å forbedre og effektivisere direktoratet og forvaltningen. I 2022 etablerte vi en skybasert plattform for datadeling som første skritt i arbeidet mot å bli en datadrevet forvaltning.

OMSTILLING OG ORGANISASJONSUTVIKLING

I september 2022 flyttet deler av direktoratet inn i nye lokaler på Valle i Oslo etter et «langt liv» i Stortingsgaten 28. Flyttingen innebar at vi gikk over til aktivitetsbasert arbeid med fri plassering og ryddet pult. Vi gjennomførte et OU-prosjekt som hadde som mål å forberede våre ansatte på å ta i bruk nytt arbeidsplass-konsept. Tilbakemeldinger fra våre ansatte er meget gode.

Direktoratet besluttet i 2021 at ansatte som ønsker det, kan arbeide på hjemmekontor inntil to dager i uken. Det er 79 prosent av de ansatte som har inngått avtale om arbeid på hjemme-kontor. Ordningen skal evalueres i 2023.

Samlet turnover var i 2022 på 10,2 prosent som er litt høyere enn i 2021 og sykefraværet ble på 5,5 prosent som også er en liten oppgang.

Vi har stor tro på kompetanseutvikling. Derfor har vi utviklet et eget kompetanseprogram som er forankret i strategisk plan for 2020-2025. I 2022 er grunnmodulen og modul 1. som inneholder kurs i økonomiregelverket, journalføring, arkivering, informasjonssikkerhet og digital samhandling gjennomført. Innenfor ledelse er det gjennomført e-læringskurs innenfor en rekke tema som utvikling av ledergrupper, fjernledelse, digital transformasjon og mangfoldsrekruttering. Høsten 2022 lanserte vi i tillegg prosess og prosjektlederskolen som en del av kompetanse programmet.

STYRING, SIKKERHET OG ØKONOMI

Vi legger vekt på å utvikle virksomhetsstyringen i Landbruksdirektoratet. Gjennom bedre virksomhetsstyring skal vi legge til rette for at målene og kravene som er satt nås med høyere kvalitet og mer effektiv ressursbruk. Direktorat har i 2022 jobbet aktivt med forbedringspunkter når det gjelder styring og kontroll. Sentralt i dette arbeidet har vært operasjonaliseringen av Strategisk plan 2020-2025, ressursstyring, internkontroll, bemanningsplanlegging, samt å øke kvalitet i vårt prognosearbeid.

Samfunnssikkerhet og beredskap har fått økt oppmerksomhet og har krevd økt innsats, blant annet som følge av klimaendringer, pandemi og krigen i Ukraina.

Sikkerhetstilstanden i direktoratet vurderes som god. Vi legger vekt på å ha et operativt sikkerhetsarbeid som setter oss i stand til å reagere raskt med å iverksette tiltak ved uønskede hendelser. Arbeidet med å revidere styringssystemet for informasjonssikkerhet har pågått siden 2021 og målet er å ta i bruk et nytt system i 2023.

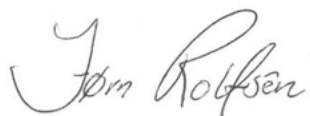
I 2022 har Landbruksdirektoratet hatt en tildeling på 253 millioner kroner til rådighet til dekning av direktoratets driftsutgifter. Vi har et samlet mindreforbruk på 1,8 millioner kroner, som utgjør mindre enn én prosent av årets tildeling. Vi hadde fått en fullmakt til å kunne overskride driftsbevilgningen med inntil 11,7 millioner kroner for å kunne dekke kostnader i forbindelse med flyttingen til Valle. Vi benyttet ikke fullmakten da flyttingen ble gjennomført med en vesentlig høyere grad av gjenbruk enn planlagt. I tillegg benyttet vi overførte midler fra 2021 til formålet.

STOR PRODUKSJON OG HØY SERVICEGRAD I ET KREVENDE ÅR

Den geopolitiske situasjonen har preget samfunnsoppdraget til direktoratet i 2022. Det har vært et aktivt år med mange leveranser. Til tross for dette er det min klare oppfatning at vi har utført samfunnsoppdraget på en god måte. Vi har opprettholdt god og stabil drift gjennom hele året og har levert solid på store og små oppdrag fra departementet.

Jeg vil rette en stor takk til alle medarbeiderne i Oslo, Alta og Steinkjer for imponerende innsats i et krevende og uvanlig år.

Oslo 28. april 2023

JØRN ROLFSEN

administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Foto: Geir Anders Fjærevik Østlien

Foto: Landbruksdirektoratet

Del 2

Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall

Landbruksdirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Landbruks- og matdepartementet (LMD).

SAMFUNNSOPPDRAGET

- Landbruksdirektoratet iverksetter landbrukspolitikken og handelspolitikken på landbruksområdet.
- Landbruksdirektoratet arbeider for økt matproduksjon, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.
- Landbruksdirektoratets oppgave er å forvalte økonomiske og juridiske virkemidler, samt å være støtte- og utredningsorgan for Landbruks- og matdepartementet.

Direktoratet er også sekretariat for ulike styrer, råd og utvalg.

SAMORDNING OG SAMARBEID

Sentrale deler av Landbrukspolitikken i Norge iverksettes av Landbruksdirektoratet i samarbeid med statsforvalteren, kommuner og fylkeskommuner. God samordning og koordinering mellom forvaltningsorganer er avgjørende for å oppnå en god lov- og tilskuddsforvaltning. For Landbruksdirektoratet er det særlig viktig å ivareta og videreutvikle forvaltningssamarbeidet med statsforvalteren. I tillegg til dette samarbeider direktoratet med en lang rekke etater for å løse samfunnsoppdraget på best mulig måte. Vi har også nær kontakt med organisasjonene i landbruket, næringsmiddelindustri og handel om rammebetingelser og virkemidler.

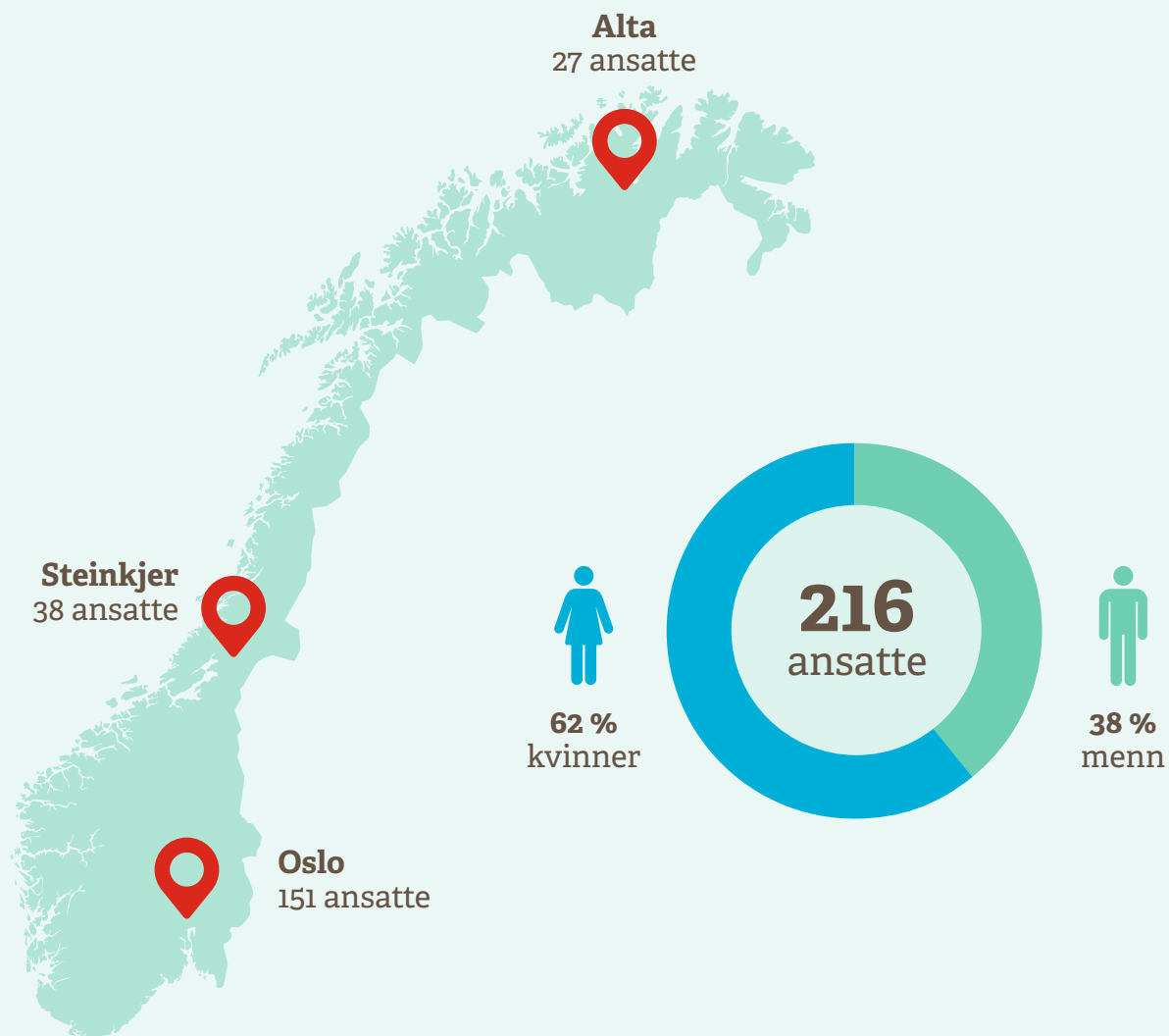
MÅL FOR STRATEGIPERIODEN 2020–2025

For å bidra til å løse samfunnsoppdraget i perioden, er følgende områder prioritert:

- brukerrettet og effektiv forvaltning
- tydelig kunnskapsleverandør
- nyskapende virksomhet
- attraktiv arbeidsplass

ORGANISASJONEN

Hovedtall

Tabellen under viser Landbruksdirektoratets hovedtall for 2020, 2021 og 2022. For øvrige nøkkeltall og kommentarer til utviklingen, viser vi til kapitlene om digitalisering, personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling, samt gjennomgangen av årsregnskapet.

Direktoratet har kontorer i Alta, Oslo og Steinkjer. Per 31. desember 2022 var det 151 ansatte i Oslo, 38 på Steinkjer og 27 i Alta.

Hovedtall	2020	2021	2022
Antall ansatte ¹	207	211	214
Antall avtalte årsverk ²	202	207	211
Antall utførte årsverk ³	186	191	194
Samlet tildeling post 01–99 ⁴	18 171 008 000	18 998 916 000	24 720 021 000
Samlede utgifter post 01-99 ⁵	18 005 517 814	18 263 140 289	22 750 262 081
Utnyttelsesgrad 01–29 ⁶	97 %	94 %	97 %
Utnyttelsesgrad 30-99 ⁷	99 %	96 %	92 %
Driftsutgifter ⁸	306 609 433	266 587 691	301 322 227
Lønnsandel av driftsutgifter	55 %	65 %	59 %
Lønnsutgifter per utført årsverk ⁹	909 863	904 196	921 150
Samlede inntekter ¹⁰	602 055 827	662 277 451	667 175 064

Merknader:

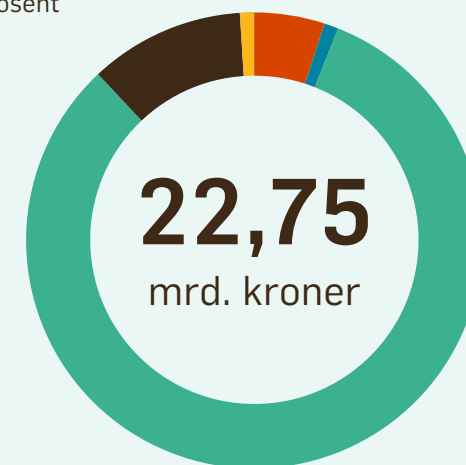
- Antall ansatte viser gjennomsnittet i løpet av året, jf. Statistisk sentralbyrås statistikk «12623: Ansatte i staten, etter enhet».
- Antall avtalte årsverk viser gjennomsnittet i løpet av året, jf. Statistisk sentralbyrås statistikk «12623: Ansatte i staten, etter enhet». Avtalte årsverk beregnes utfra de ansattes avtalte stillingsprosent.
- Utførte årsverk er lik avtalte årsverk fratrukket fraværsdager unntatt ferie og avspasering. Hertil legges timelønnede og utbetalt overtid, begge omregnet til årsverk (jf. PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk).
- Samlet tildeling over statsbudsjettet.
- Samlede utgifter ekskl. utgifter til erstatningsutbetalinger på kapittel 471, post 71.
- Utnyttelsesgraden viser andelen av tildelte midler til dekning av driftsutgifter som er forbrukt i regnskapsåret.
- Utnyttelsesgraden viser andelen av tildelte midler til dekning av øvrige utgifter, primært tilskudd og erstatninger som er brukt i regnskapsåret
- Driftsutgifter omfatter alle kapitler/poster som finansierer Landbruksdirektoratets aktiviteter, ikke bare eget driftskapittel.
- Lønnsutgifter omfatter alle lønns- og personalkostnader i kontogruppe 5. Tallet for 2020 er lavere enn i årsrapport 2020 som følge av at honorarer utbetalt på vegne av de statlige fond fra og med 2021 ikke er regnet som utgift for direktoratet, jf. rundskriv R-101, punkt. 4.3.1. Tallet for 2020 er fratrukket honorarutgifter til de statlige fond for å gjøre tallene sammenlignbare med 2021 og 2022.
- Inntekter er auksjonsinntekter fra salg av tollkvoter, innbetaling av forskningsavgift, driftsinntekter, inntekter fra Markedsordningen for korn, trygde- og arbeidsgiveravgifter og renteinntekter.

i

UTGIFTER FORDELTE PÅ FORVALTNINGSOMRÅDER 2022

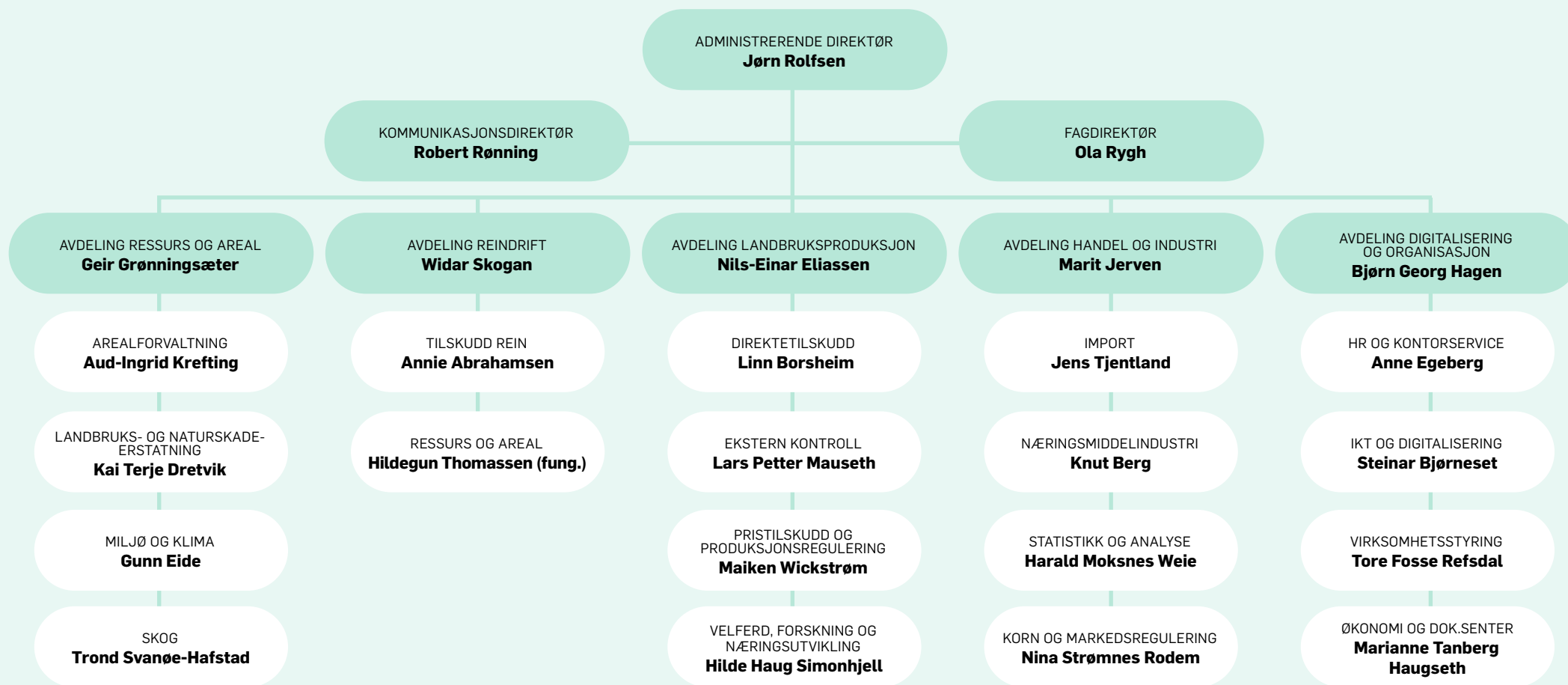
– I KRONER OG PROSENT

Prosent

- Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk 1 172 mill. kr [5 %]
- Reindrift 195 mill. kr [1 %]
- Innteks- og velferdspolitiske tiltak (LUF) 18 629 mill. kr [82 %]
- Markedstiltak, handel og industri 2 481 mill. kr [11 %]
- Digitalisering og organisasjon 274 mill. kr [1 %]

Organisasjonskart

Forvaltningsområdene

Ressurs og areal (ARA)

Avdelingen har ansvar for å sikre ressursgrunnlaget for bærekraftig landbruk over hele landet. Det innebærer utvikling og forvaltning av virkemidler knyttet til arealbruk, eiendom, miljø, klima, skogbruk, kulturlandskap og økologisk jordbruk.

Avdelingen forvalter erstatningsordningene i landbruket og koordinerer direktoratets kontakt mot statsforvalterembetene.

Reindrift (ARD)

Avdelingen har ansvar for at målene i reindriftpolitikken oppnås ved å forvalte reindriftsloven og de økonomiske ordningene i reindriftsavtalen. Avdelingen jobber for en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift og medvirker til å sikre ressursgrunnlaget.

Avdelingen har en viktig rolle som veileder og formidler av reindriftpolitikken til statsforvalterembetene og næringen.

Landbruksdirektoratet er sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret, styret for Reindriften utviklingsfond (RUF) og for Klagenemnda for reinmerkesaker.

Landbruksproduksjon (ALP)

Avdelingen har ansvar for utvikling og forvaltning av inntekts- og velferdsordninger, prosjektordninger knyttet til næringsutvikling og kompetanse, produksjonsregulerende virkemidler samt flere andre tilskuddsordninger.

Avdelingen er sekretariat for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Forskningsmidler over jordbruksavtalen. Avdelingen er også ansvarlig for Landbruksdirektoratets eksterne kontrollvirksomhet.

Handel og industri (AHA)

Avdelingen har ansvar for en sikker forsyning av landbruksvarer som sørger for et stabilt matmarked og en velfungerende næringsmiddelindustri. Avdelingen bidrar til dette ved å forvalte importvernet for landbruksvarer og ordninger rettet mot landbruksbasert næringsmiddelindustri.

I tillegg driver avdelingen med markedsovervåking ved å innhente priser på norske og utenlandske landbruksvarer, og den er sekretariat for Omsetningsrådet og Markedsutvalget for reinkjøtt.

Digitalisering og organisasjon (ADO)

Avdeling digitalisering og organisasjon leverer relevante tjenester for å understøtte fagavdelingene for på den måten å bidra til at Landbruksdirektoratets løser sitt samfunnsoppdrag.

Avdelingen har ansvar for direktoratets virksomhetsstyring, økonomi- og dokumentforvaltning, HR, kontortjenester samt informasjonsteknologi og digitalisering.

Kommunikasjon (KOM)

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for intern og ekstern kommunikasjon for å støtte avdelingenes arbeid og bidra til at direktoratets samfunnsoppdrag løses best mulig.

Det innebærer ansvar for at nettsider er brukervennlig og oppdatert. Staben har også ansvar for mediekontakt, profilering, språkbruk, arrangementer, sosiale medier og generell kommunikasjonsrådgivning.

Ledelsen 31. desember 2022

JØRN ROLFSEN
administrerende direktør

NILS-EINAR ELIASSEN
direktør
Avdeling landbruksproduksjon

MARIT JERVEN
direktør
Avdeling handel og industri

WIDAR SKOGAN
direktør
Avdeling reindrift

GEIR GRØNNINGSÆTER
direktør
Avdeling ressurs og areal

BJØRN GEORG HAGEN
direktør
Avdeling digitalisering
og organisasjon

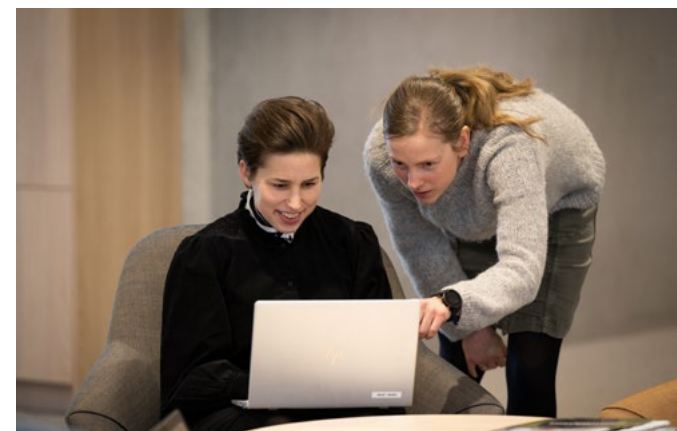
ROBERT RØNNING
Kommunikasjonsdirektør

VÅRE VERDIER

Alle medarbeiderne i direktoratet skal etterleve våre verdier i sitt arbeid og kontakt med andre, både internt og eksternt. Verdiene skal kjennetegne vår kultur og være et viktig grunnlag hos oss for å svare på samfunnsoppdraget.

Åpen
Pålitelig
Engasjert
Nytenkende

Nye lokaler i Oslo gjør kulturbygging basert på våre verdier enklere. Her er Turid Asklund Trötscher og Rannveig Bø Fløystad i fellesområdet på Valle.

Del 3

Årets aktiviteter og resultater

OM VÅRE AKTIVITETER OG RESULTATER

Landbruksnæringene gir grunnlag for arbeidsplasser, bosetting, stor verdiskapning og at matbehovet blir dekket. I 2022 omsatte en samlet næring for mer enn 200 mrd. kroner.

Landbruksdirektoratet iverksetter landbrukspolitikken og handelspolitikken på landbruksområdet. Vi forvalter sentrale rammebetingelser for dem som driver produksjon, foredling og handel med utgangspunkt i råvarer fra jordbruk, skogbruk og reindrift. I denne delen gir vi et helhetlig bilde av virksomheten og resultatene til de ulike fagområdene. Vi presenterer hvordan ressursene er brukt og hvilke resultater som er oppnådd.

Foto: Landbruksdirektoratet

Årskavalkade

1. kvartal

Foto: Landbruksdirektoratet

Strømstøtte

Landbruksdirektoratet iverksatte strømstøtteordningen for jordbruket. I februar 2022 kunne foretak som driver aktiv produksjon i jordbruks- og veksthusnæringen registrere seg for å få strømstøtte.

Foto: Liv Berntsen

Beitekrise for reinsdyr

150 000 reinsdyr ble rammet av beitekrise i Nordland, Troms og Finnmark. Årsaken var en kombinasjon av flere lag med is og store snømengder. Dette førte til at reinen ikke kom ned til beiten. Det ble satt av ekstra penger til kriseberedskap, med en sats på 4,50 kroner per rein per døgn til innkjøp og frakt av fôr for å sikre dyrevelferd og framtidig produksjon.

Foto: David Tadmossen photography

Produksjonstilskudd

Landbruksdirektoratet utbetalte 11,5 milliarder kroner i produksjonstilskudd til rundt 37 900 jordbruksforetak.

Foto: Landbruksdirektoratet

Kunnskapskonferansen

Landbruksdirektoratet arrangerte for første gang Landbruksdirektoratets kunnskapskonferanse. Statsråd Sandra Borch deltok med innlegget «matforsyning og matvareberedskap» om matvaresituasjonen som følge av krigen i Ukraina og covid-19-pandemien. Erfaringen fra pandemien tyder på en imponerende robusthet i landbruksnæringen, matindustrien og handelen til å håndtere store utfordringer.

2. kvartal

Foto: Kari Husland

Tilskudd til kommunale jordvernstrategier

Tilskudd til utarbeiding av kommunale jordvernstrategier var et av tiltakene i den nasjonale jordvernstrategien. Det er satt av én million kroner for å bidra til at flere kommuner lager jordvernstrategi. Med økt kunnskap om jordbruksarealer regner vi med økt oppmerksomhet om jordvern i planprosesser. 2022 var første året kommunene kunne søke om støtte til jordvernstrategi.

Foto: P. G. Alfer

Prinedskriving av import korn til kraftfôr

Verdensmarkedsprisene på korn og kraftfôrråvarer ligger for første gang på lenge over norsk prisnivå, noe som gjør det dyrere å produsere kraftfôr med importerte råvarer. En ordning med prinedskriving på importerte råvarer til norsk prisnivå ble derfor innført. Ordningen senket prisen på importerte råvarer til kraftfôrproduksjon i Norge.

Foto: Astrid Olupstad

Skog kan sikre mot naturfarer

Skog kan i mange tilfeller fungere som skredsikring, og være et langt rimeligere alternativ enn andre sikringstiltak. I en rapport fra Landbruksdirektoratet foreslås det at reglene for sikringsskog og reglene for skogsdriften i disse områdene fastsettes i verneskogforskrifter og at det må utredes økonomiske virkemidler som sikrer den ønskede skogforvaltning i disse områdene.

Foto: Torbjørn Tandberg

Beredskapslagring av korn

Norge får normalt tilgang til det vi trenger for å supplere norsk matproduksjon gjennom import fra verdensmarkedet. Matsikkerheten vurderes å være god. Hendelser som utfordrer forsyningssikkerheten, kan likevel oppstå. Landbruksdirektoratet vurderer derfor hvordan en ordning for beredskapslagring av matkorn kan utformes og forvaltes.

3. kvartal

Foto: P. O. Alnæs

Mer kjøtt på reguleringslager

Redusert etterspørsel etter storfeslakt som følge av økte strømkostnader og redusert etterspørsel, gjorde at Omsetningsrådet økte rammen for innlegg av storfe på reguleringslager i 2022 til 6 000 tonn. Dette har kun skjedd én gang tidligere og det var under tørkesommeren i 2018.

Foto: Per Øglan

Ny applikasjon effektiviserer skogforvaltningen

Appen SKART tas i bruk av offentlig skogforvaltning i august. SKART brukes til å gjøre kartlegging av miljø og skogbrukstiltak tre år etter hogst. Denne oppgaven har tidligere blitt gjort med penn og papir i felt, og deretter innføring i fagsystemet. Digitalisering reduserer tidsforbruket per kartlegging med inntil 40 prosent.

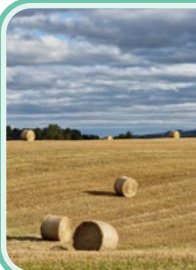

Foto: Henrik Ene

Ekstra utbetaling av produksjonstilskudd

Landbruksdirektoratet utbetalte 1,45 milliarder kroner i ekstra utbetaling av produksjonstilskudd. Utbetalingen var et resultat av jordbruksoppgjøret 2022, hvor staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble enige om å kompensere inntektssvikten i 2022.

Foto: Robert Rønning

App forenkler reindriftsforvaltningen

Landbruksdirektoratet jobber med å digitalisere reindriftsforvaltningen. I september ble appen Mearka lansert. Den skal gjøre det lett for reindriftsutøverne å finne eierne til reinsdyr med et godkjent øremerke. Andre brukere av appen kan være Reinpolitiet og Statens Naturoppsyn som vil få et verktøy for å effektivisere deres arbeid ute i felt.

Foto: P. O. Alnæs

Regionale miljøtilskudd

Landbruksdirektoratet samarbeider med statsforvalterne om en ny instruks for 2023-2026 for ni miljøtema. Det er stort engasjement for arbeidet og Landbruksdirektoratet mottar 35 høringsinnspill. Jord og jordhelse er nytt miljøtema. Nye tiltak er: *Fangvekst med høy diversitet, bruk av egenprodusert kompost og bruk av biokull.*

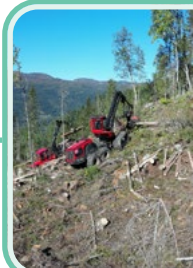

Foto: Robert Rønning

Ryddet stormfelt skog

Det anslås at 2,7 millioner kubikkmeter skog blåste ned under stormene i november-21 og januar-22. Ved utgangen av året var det målt inn 1,2 millioner kubikkmeter stormtømmer. Det er igangsatt et prosjekt med formål om å ta i bruk nye metoder for å få oversikt over omfang av stormskader.

Foto: Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet i Oslo flytter

5. september flyttet 150 ansatte fra Stortingsgaten til Valle View på Helsefy i Oslo, og gikk over til bruk av et aktiviserbasert arbeidsplasskonsept med mulighet for hjemmekontor.

4. kvartal

Foto: Anne Gudhem

Rekordstor hveteavling

Tilgangen på norsk mathvete var rekordstor, og kvaliteten er god. Det forventes en avling på 256 000 tonn. Det antas at møllene kan bruke rundt 80 prosent norsk hvete i melet. Det er en betydelig økning fra tidligere år.

Foto: Landbruksdirektoratet

Flere bønder søkte regionale miljøltskudd (RMP)

Søkertallene til RMP fortsetter å øke, og i 2022 søkte 20 700 foretak. Det er en økning på 479 søkere eller 2,3 prosent fra 2021 til 2022. I 2022 økte innvilgningsrammen med 185 millioner kroner, av disse var 70 millioner kroner øremerket til særskilt satsing på Oslofjorden. 392 flere bønder hadde gjennomført vannmiljøtiltak og søkte RMP-tilskudd for dette.

Foto: Landbruksdirektoratet

Strømstøtte

Store kostnadsøkninger i landbruket gjorde at det ble bevilget strømstøtte til 13 000 jordbruksforetak, 300 veksthus og 70 vanningslag. Det er utbetalt 771 millioner kroner i strømstøtte i 2022, og ordningen forlenges frem til 1. juli 2023.

Foto: Henrik Eide

Små endringer i jordbruksarealet

Søknader om produksjonstilskudd viste at antallet bønder holder seg stabilt. Det var en liten reduksjon fra 2021 på noe under 300 bønder. Det betyr en nedgang på 0,7 prosent. Tallene viser også at det totale jordbruksarealet er nesten uendret sammenlignet med 2021. Det var totalt 9 835 400 dekar jordbruksareal i drift i 2022. Det er en nedgang på 2 400 dekar fra 2021, som tilsvarer 0,02 prosent.

Foto: Johanne Schjath

Nye regionale vannforvaltningsplaner

Landbrukets innsats økes for å nå målene i vannforskriften. I oktober ble de regionale vannforvaltningsplanene for perioden 2022-2027 godkjente av regjeringen. Landbruksdirektoratet har vurdert planene og gitt tilrådning til godkjenning gjennom deltakelse i direktoratsgruppen for vannforvaltning.

Foto: Bir Mathisen

Meierimarkedet

I samarbeid med Konkurransetilsynet leverte Landbruksdirektoratet rapporten «Utredning av konkurransefremmende tiltak i prisutjevningsordningen for melk». Rapporten anbefaler tydeligere mål for konkurransen i meierimarkedet og får betydelig oppmerksomhet i bransjen og mediene.

Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk

Her presenterer vi ordninger og virkemidler for å ivareta klima, miljø og kulturlandskap.

Tabellen til høyre viser forvaltningsområdets utgifter, finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2022, fordelt på ordninger.

Tilskudd og andre tiltak som er finansiert av Landbrukets utviklingsfond (LUF) eller andre fond, samt ikke-statlige ordninger og råd, er ikke med i tabellen, men tiltakene er delvis omtalt i årsrapporten. For en oversikt over utgifter finansiert av LUF viser vi til fondets årsrapport.

Foto: Henrik Edne

UTGIFTER FORDELT PÅ ORDNINGER

Ordning	Kroner
Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak	9 014 564
Arealressurskart	7 592 000
Tilskudd til erstatninger m.m. etter offentlige pålegg	29 604 811
Tilskudd ved avvikling av pelsdyrhold	221 551 152
Tilskudd til erstatninger ved naturskade	40 882 496
Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	4 943 000
Tilskudd til tiltak i skogbruket	96 487 955
Tilskudd til avlingssvikt	93 890 386
Regionale miljøprogram	597 144 300
Tilskudd til utvikling av plantemateriale m.m.	70 589 025
Tildeling over Jordbruksavtalen til ekspertgruppe (klimaeffekt)	11 826
Totalt	1 171 711 515

BÆREKRAFTIG SKOGBRUK

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler for å oppfylle regjeringens mål om økt verdiskaping og et bærekraftig skogbruk.

Skogeierne solgte rekordhøye 11,63 millioner kubikkmeter tømmer til industriformål i 2022. Dette er det høyest målte avirkningstallet i norske skoger noensinne.

Tømmeret hadde en bruttov verdi på 5,8 milliarder kroner for skogeierne, gjennomsnittlig pris var på 502 kroner per kubikkmeter. Dette er den høyeste gjennomsnittlige tømmerprisen noensinne og 15 prosent høyere enn i 2021. Sagtømmerprisene var stabilt høye i 2022, men falt noe på slutten av året. Dette må ses i sammenheng med konjunktorene i bransjen. Massevirkeprisene fikk imidlertid en markert økning i siste halvår av 2022, noe som forklares med en stor etterspørsel.

TØMMERKAIER OG SKOGSVEIER

Det ble gitt investeringsstøtte til tømmerkaier på 19,5 millioner kroner. Siden 2012 har 36 kaianlegg fått tilsagn om delfinansiering. Det ble utbetalt 28 millioner kroner til tømmerkaier i 2022. Ingen nye kaier ble åpnet i 2022.

Det ble bygd og ferdigstilt 113 km skogsbilveier med tilskudd i 2022. Tilsvarende tall for ombygging av skogsbilveier er 201 km. I tillegg kommer traktorveier med tilskudd med 38 km. Tallene er på nivå med foregående år. Kostnaden per meter nybygd skogsvei lå i 2022 på 830 kroner, tilsvarende for ombygging og opprusting på 653 kroner.

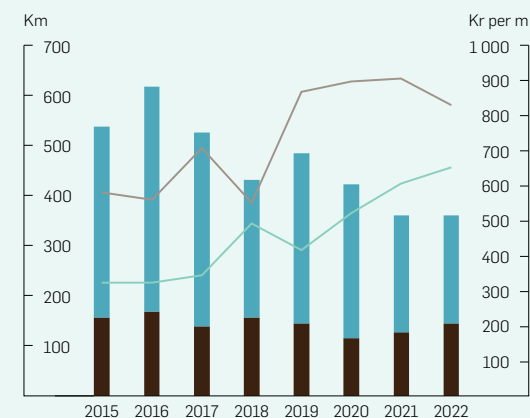
Av tildelingen over LUF, ble det utbetalt 9,6 millioner kroner som tilskudd til drift i bratt og vanskelig terreng. Det meste av dette går som tilskudd til taubanedrifter på Vestlandet.

Foto: Trond Svanne-Hafstad, Landbruksdirektoratet

i

SKOGSVEIER

- Ferdigstilt ombygget vei km
- Ferdigstilt nyanlegg km
- Kostnad ombygging - kr/m
- Kostnad nybygging - kr/m

Planlegging, bygging og ferdigstilling av en vei går gjerne over flere år. Dette fører til svingninger i statistikken.

Både nybygging og ombygging av landbruksveier er søknadspliktig. For å få tilskudd skal veien bygges i samsvar med kravene i veinormalen. Bildet viser skogsbilvei med snuplass (Statskog i Furudalen i Namsos kommune) bygget etter kravene til veiklasse 3 som er standarden for skogsbilveier, gards- og seterveier.

NY SKOG

Planting, ungskogpleie og andre skogkulturtiltak for å etablere og skjøtte ny skog, gir et viktig bidrag til økt volum- og verditilvekst i skogen. Det gir bedre lønnsomhet og økt verdiskaping for alle ledd i verdikjeden. Aktiv skogskjøtsel et godt klimatiltak som bidrar til å binde CO₂, samtidig som det bygges robuste og stormsterke skoger for fremtiden.

Foryngelsesarealet ved planting var på nivå med foregående år og endte på i overkant av 253 000 dekar i 2022. Til tross for tettere oppfølging av foryngelsesplikten, er det fortsatt en utfordring å opprettholde og øke nivået knyttet til planting og foryngelse.

Ungskogpleie gikk betydelig ned i 2021, som følge av covid-19 og arbeidskraftsituasjonen. Aktiviteten kom opp igjen mot det som har vært normalt nivå de siste årene, og endte på 269 444 dekar i 2022.

SKOGFONDORDNINGEN

Skogfondordningen er en bærebjelke som sammen med tilskudd bidrar til å sikre bærekraftig forvaltning av skogressursene. Skattefordelen ved bruk av skogfond gjør ordningen gunstig for skogeier.

I 2022 satte skogeierne i gjennomsnitt av 16,3 prosent til skogfond. Skogeierne finansierte investeringer på 643 millioner kroner fra skogfondet, mens det ble satt av 891 millioner kroner. Økt avvirkning og høye tømmerpriser er med på å øke den samlede fondsbeholdningen. Totalbeholdningen på skogfond var på 2,85 milliarder kroner ved årsskiftet.

KLIMA- OG MILJØTILTAK I SKOGEN

Klima- og miljøtiltak er et tredje sentralt område i skogpolitikken. I 2021 omfattet dette ordninger med tilskudd til gjødsling og til tettere planting for å binde mer CO₂. I tillegg ble det i 2022 også åpnet for ungskogpleie som klimatiltak, men dette ble klart først langt ut på året og fikk av den grunn liten virkning.

Gjødsling av skog gikk betydelig ned som en følge av at det ikke ble produsert skogsgjødsel for det norske markedet i 2022. Det ble gjødslet 3 159 dekar skog i 2022.

Det ble gitt tilskudd til tettere planting og suppleringsplanting også i 2022. Tilskuddssatser og aktivitet økte noe fra 2021. Det ble utbetalt 24,9 millioner kroner i tilskudd.

SKOGBRUKSPLANLEGGING

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer (MiS-kartlegging) er et virkemiddel for bærekraftig utnyttelse av skogressursene. Det ble i 2022 utbetalt 23,5 millioner kroner i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer. Dette er en økning på 4,3 millioner kroner fra året før. I 2022 ble det levert skogbruksplanprosjekter for et areal på 5,2 millioner dekar, og livsmiljøregistreringer utgjorde cirka 106 000 dekar. Bevilgninger til dette formålet har ligget stabilt de siste årene. Utbetalingene skjer etter hvert som prosjektene ferdigstilles.

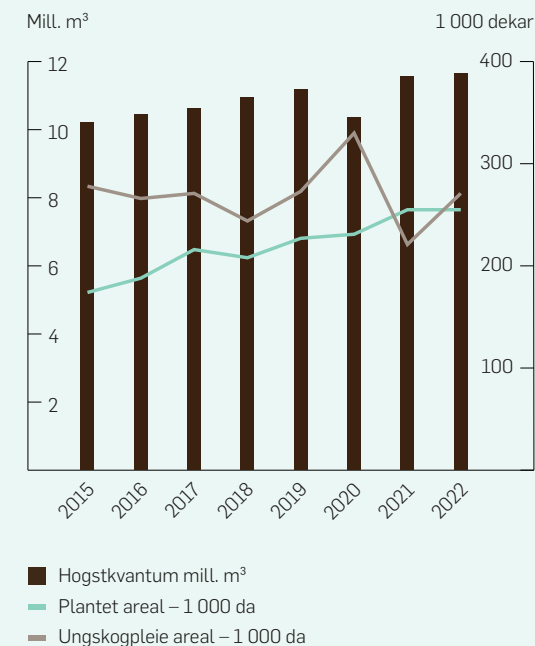
Landbruksdirektoratet arrangerte i 2022 to ulike kurs i naturkartlegging i skog for å styrke kunnskapen om bærekraftig skogbruk. Kursene ble gjennomført i samarbeid med Skogkurs og Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo. Kursene gir en innføring i å typifisere natur etter Natur i Norge som er et av flere aspekter i Miljøregistreringer i skog (MiS).

KLIMATILPASNING

Landbruksdirektoratet har på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet utredet modeller for forvaltningspraksis for sikringsskog mot naturfarer for bebyggelse og infrastruktur. Målsettingen med prosjektet har vært å utrede og foreslå forvaltningspraksis der hensynet til både samfunnssikkerhet og god forvaltning av skogressursen ivaretas best mulig. Arbeidet har vært gjort i samarbeid med NVE. Rapporten ble levert i juni 2022.

i

AVVIRKNING, PLANTING OG UNGSKOGPLEIE

Vi har ikke tall for avvirkningsareal som direkte kan sammenlignes med plantet og ungskogpleiet areal. Det er behov for ungskogpleie både på arealer som er tilplantet og arealer som er naturlig forynget.

ØVRIGE TILTAK FOR SKOGBRUKET

Stormen 19. november 2021 førte til store skader på skogen i fylkene Innlandet, Oslo og Viken og Vestfold og Telemark. Landbruksdirektoratet har fulgt oppryddingsarbeidet tett gjennom månedlige møter med statsforvaltere og skognæring. I forbindelse med stormen utviklet vi retningslinjer for tilskudd til opprydding av vindfall. Gjennom tilskuddsordningen ble det utbetalt 6,2 millioner kroner i 2022. Siste estimerte skademengde etter stormen er på cirka 2,7 millioner skogskubikk.

Barkbillepopulasjonen i 2022 har hatt en nedgang i alle fylker, men det er usikkert hvordan situasjonen vil utvikle seg fremover. Eventuelle effekter på barkbillepopulasjonen etter de store vindfallene vinteren 2021/2022, vil tidligst kunne sees i 2023. Det vil være viktig å se skogskader fra de seneste årene i sammenheng, da det er flere hendelser som kan ha ført til mer svekket skog i flere områder.

Det ble utarbeidet forslag til endringer i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål sammen med Miljødirektoratet. Denne ble sendt på høring før årsskiftet 2021. Rapport ble levert i mai 2022.

KLIMA- OG MILJØTILTAK I JORDBRUKET

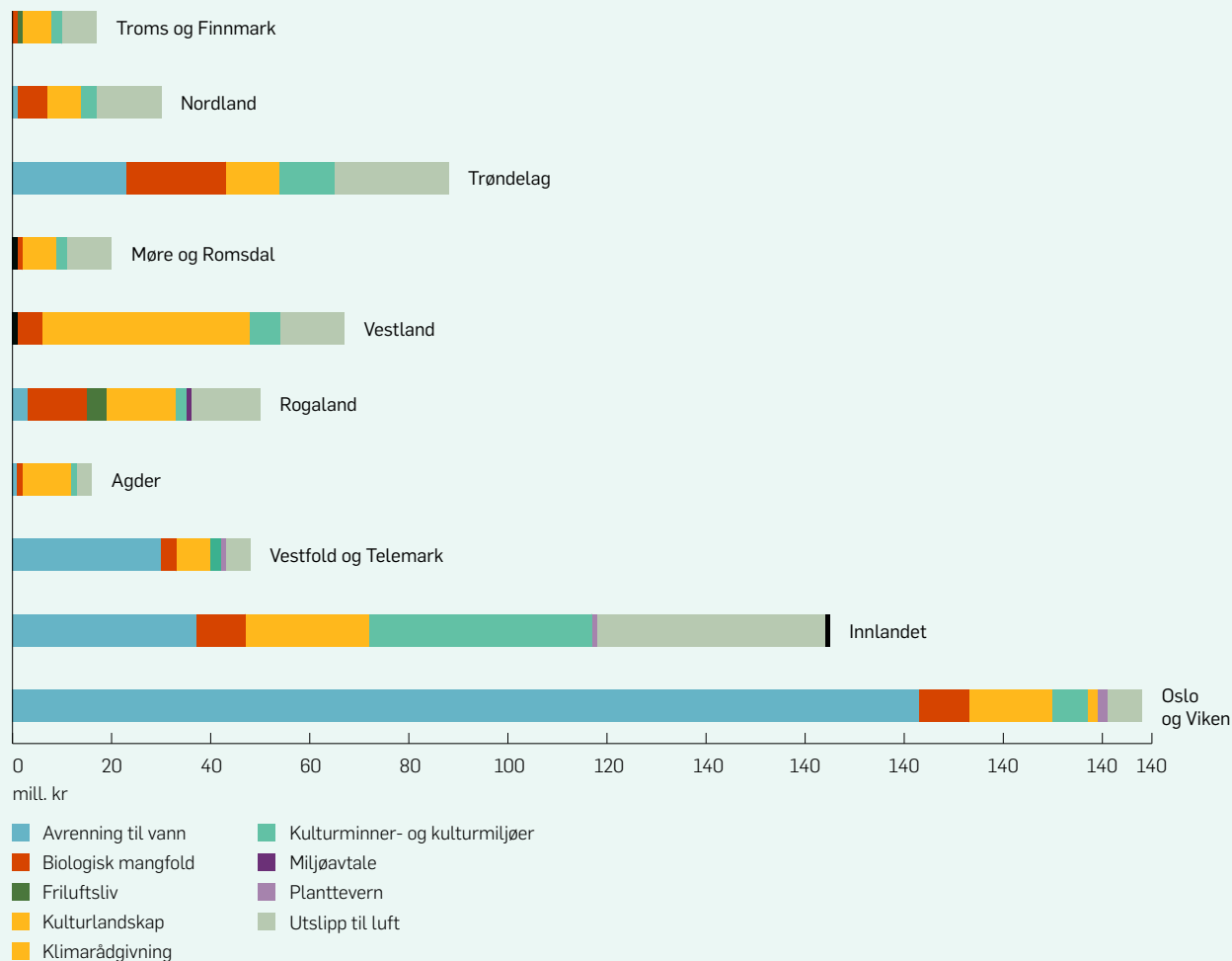
NASJONALT MILJØPROGRAM

Nasjonalt miljøprogram (NMP) gir en samlet fremstilling av hvordan myndighetene legger til rette for at jordbruket oppnår målene for miljø og klima. Jordbrukets sektoransvar for miljø og klima følges opp gjennom juridiske og økonomiske virkemidler som forvaltes på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Denne modellen skal sikre en god målretting av miljøvirkemidlene.

NMP rulleres hvert fjerde år og ny programperiode er 2023–2026. Nytt nasjonalt miljøprogram ble fastsatt 1. september 2022. Jord og jordhelse ble introdusert som nytt miljøtema.

MIDLER TIL REGIONALE MILJØPROGRAM (RMP)

Fylkesvis bruk av RMP-midler fordelt på miljøtema.

Nasjonalt miljøprogram er nå delt inn i ni miljøtema:

- Kulturlandskap
- Kulturminner og kulturmiljø
- Biologisk mangfold
- Avrenning til vann
- Friluftsliv
- Plantevern
- Jord og jordhelse
- Utslipp til luft
- Økologisk jordbruk

KLIMA- OG MILJØPROGRAMMET

Klima- og miljøprogrammet skal bidra til rådgivning og ny kunnskap om klima- og miljøtiltak i jordbruket.

Programmet hadde i 2022 et budsjett på 28,0 millioner kroner, sju millioner kroner ble fordelt til fylkesvise prosjekter og 21 millioner kroner til nasjonale prosjekter.

Landbruksdirektoratet mottok 49 søknader om støtte til nasjonale prosjekter. 14 av disse ble tildelt midler. Blant disse finner vi prosjekter til pollinatortiltak i jordbruket, klima- og miljøvennlig bruk av husdyrgjødsel, ekstreme avrennings-episoder i norske jordbruksområder og målrettet beiting for bedre jord- og økosystemhelse.

REGIONALE MILJØPROGRAM

Hvert fylke utarbeider egne miljøprogram basert på regionale miljøutfordringer, og følger det opp med tilskudd til miljøtiltak som skal svare på utfordringene. Programmene med tilhørende tilskuddsordning rulleres hvert fjerde år.

De regionale tilskuddsforskriftene bygger på Instruks for regionale miljøtilskudd. I 2022 fastsatte Landbruksdirektoratet, etter engasjert og nyttig samarbeid med statsforvalterne og andre, ny instruks for 2023–2026. Statsforvalterne skal legge instruks til grunn når de fastsetter regionale forskrifter for kommende programperiode i 2023.

I 2022 fikk 20 710 foretak innvilget 597 millioner kroner i regionale miljøtilskudd. Størsteparten av midlene ble brukt til å redusere avrenning til vassdrag og kyst, og til å ivareta kulturlandskap, henholdsvis 31 prosent og 26 prosent av det totale RMP-tilskuddet. 72 prosent av rammen til Oslo og Viken ble brukt til tiltak for å begrense avrenning til vann, noe som viser behovet for redusert avrenning fra jordbruksarealer til Oslofjord-området. 755 beitelag fikk støtte til organisert beitebruk gjennom RMP.

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET

Spesielle miljøtiltak i jordbruket, SMIL, skal bedre miljøtilstanden i jordbruket ved å redusere forurensningen og ta vare på særpreg i jordbrukslandskapet, naturmangfold og kulturminner. Ordningen forvaltes av kommunene. I 2022 var rammen på 147 millioner kroner. I tillegg ble det overført udisponerte midler fra 2021.

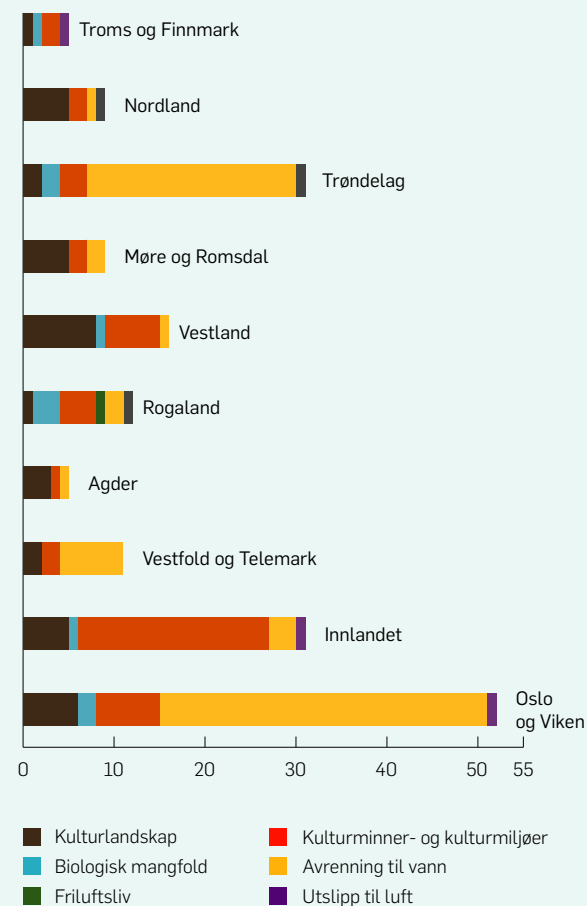
Det ble mottatt totalt 3 166 søknader. Det ble fattet vedtak i 3 014 SMIL-søknader i 2022 og 92 prosent av disse fikk innvilget tilskudd. Totalt ble det gitt tilsagn om 180,7 millioner kroner, en økning på nesten åtte millioner kroner fra 2021.

Det var størst interesse for å gjennomføre tiltak innenfor miljøtemaene avrenning til vann, herunder hydrotekniske tiltak, og bevaring av kulturminner og kulturmiljøer. En stadig større andel av midlene går til utbedring av hydrotekniske anlegg og andre tiltak for redusert forurensning, som fangdammer. Det er også stor interesse for å ta vare på biologisk mangfold og kulturminner i jordbrukets kulturlandskap.

Innenfor kulturlandskapstiltakene ble SMIL-midlene mest brukt til tiltak for å ivareta verneverdige bygninger og gammel kulturmark.

SMIL – TILSAGN PER MILJØTEMA I DE NYE REGIONENE

Fylkesvis bruk av SMIL-midler fordelt på miljøtema.

DRENERING

Godt drenert jord gir bedre så- og høsteforhold, økt næringsopptak, bedre plantevekst og bedre jordhelse. God drenering kan redusere faren for jordpakking og erosjon, og bidra til bedre vannkvalitet. Drenering er også viktig for å tilpasse jordbruket til et endret klima, og for å redusere klimagassutslipp.

I jordbruksoppjøret i 2022 ble tilskuddssatsene for drenering av jordbruksareal økt med 25 prosent med virkning fra 1. juli 2022, mens bevilgningsrammen ble uendret på 68 millioner kroner. Det ble bevilget 91,4 millioner kroner i tilskudd, som vil bidra til å drenere nær 39 000 dekar. Det ble utbetalt 52,5 millioner kroner.

Siden ordningen ble innført i 2013, er det innvilget tilskudd til drenering av nær 424 000 dekar. Det er fortsatt stort behov for drenering.

KLIMATILPASNING

Klimatilpasning handler om å erkjenne at klimaet er i endring, forstå konsekvensene og iverksette tiltak. Tiltak kan både være for å hindre/ redusere negative effekter av klimaendring eller for å utnytte muligheter endringene kan innebære. Landbruksdirektoratets arbeid med klimatilpasning er omtalt under de enkelte fagområdene der dette er aktuelt.

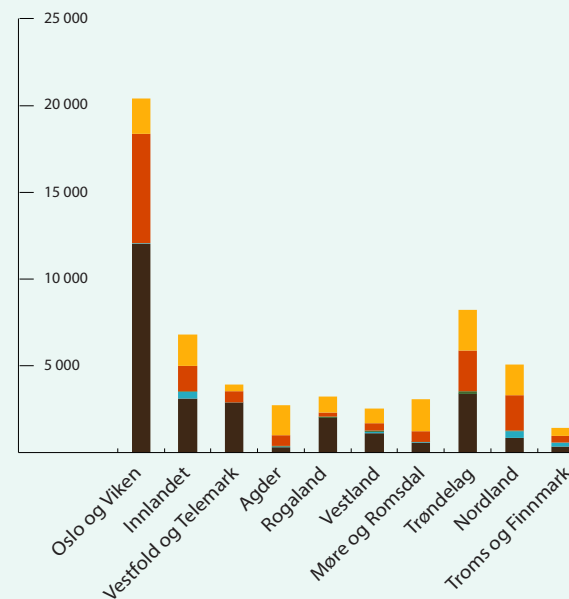

Hydroteknisk anlegg

PLANLAGT DRENERT AREAL ETTER METODE, TILSAGN 2022

Dekar

- Annen usystematisk grøfting (dekar berørt areal)
- Avskjæringsgrøft (dekar berørt areal)
- Omgraving (dekar)
- Profilering (dekar)

VANNFORVALTNING

Landbruksdirektoratet følger opp målene i vannforskriften ved å forvalte og tilpasse virkemidler som skal forbedre eller opprettholde vannkvaliteten i jordbruksdominerte områder og som samtidig tar produksjonshensyn. I 2022 ble ny planperiode for de regionale vannforvaltningsplanene godkjent, som beskriver en forsterket tverrsektoriell innsats for vannmiljø. Landbruksdirektoratet deltok i 2022 i følgende aktiviteter:

- Oppfølging av delegert myndighet til statsforvalteren til å innføre regionale miljøkrav dersom vannmiljømålene i vannforskriften ikke nås med eksisterende virkemidler.
- Gjennomgang og tilrådning for godkjenning av oppdaterte regionale vannforvaltningsplaner for planperioden 2022–2027.
- Medarrangør av Nasjonal vannmiljøkonferanse med presentasjoner om vannmiljø knyttet til både jord- og skogbruk.
- Rapportering til og oppfølging av «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv».
- Forvaltet FoU-prosjekter for oppdatert kunnskap, virkemidler og tiltak for bedre vannmiljø i jordbruksområder, som for eksempel modellering av landbrukets avrenning og effekter av tiltak (TEOTIL-/Agricat-modell).

HANDLINGSPLAN FOR BÆREKRAFTIG BRUK AV PLANTEVERN MIDLER

Handlingsplanen skal bidra til å redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler og risikoen for negative virkninger på helse og miljø.

Høsten 2022 lyste Landbruksdirektoratet ut totalt 14 millioner kroner i prosjektmidler for å følge opp handlingsplanen i 2023. Landbruksdirektoratet mottok 26 søknader om prosjekttilskudd for 2023, med totalt søknadsbeløp på cirka 39 millioner kroner.

Søknadene ble vurdert i samråd med Mattilsynet. 14 prosjekter mottok tilskudd. Av disse omhandlet seks integrerte metoder, to plantevernmidler i jord og vann, tre bærekraftig/riktig bruk og tre plantevernmidler under norske forhold og hensyn til pollinatorer.

Fangdam, Rogaland

UTVALGTE KULTURLANDSKAP I JORDBUKET OG LANDBRUKETS VERDENSARVORDNING

Den helhetlige tilnærmingen der flere sektorer, forvaltningsnivå og grunneiere samarbeider om å ivareta natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift gir gode resultater. Arealer som er ryddet, beitet eller slått og kulturminner som er satt i stand er eksempler på umiddelbare resultater, mens økt arts mangfold og verdiskaping vil kunne komme på sikt.

Landbrukets verdensarvordning bidrar til å ivareta våre internasjonale forpliktelser for natur- og kulturarv. Verdiene i områdene blir svekket om det aktive landbruket avtar eller opphører. Landbruket har vært i tilbakegang i disse områdene, og midlene går til å styrke næringen. I 2022 ble det bevilget 7,5 millioner kroner over jordbruksavtalen til denne satsingen. I tillegg kommer midler fra Klima- og miljødepartementets budsjett.

På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet leverte Landbruksdirektoratet, Riksantikvaren og Miljødirektoratet sammen en tilrådning om å innlemme Verdensarven Røros bergstad og Circumferensen i ordningen. Avtalepartene ga sin tilslutning til dette og i 2023 vil det være tre verdensarvområder som omfattes av denne ordningen:

- Vegaøyen
- Vestnorsk fjordlandskap (Geirangerfjorden og Nærøyfjorden)
- Røros bergstad og Circumferensen

I 2022 ble det bevilget 38,5 millioner kroner til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. 15,5 millioner kroner kom fra Landbruks- og matdepartementet/jordbruksavtalen og 23 millioner kroner fra Klima- og miljødepartementet. Tre nye områder ble innlemmet i utvalget i 2022. I 2023 vil ytterligere to områder bli innlemmet og det blir da totalt 51 Utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

Kommunene ble i 2020 vedtaksmyndighet for begge ordningene. Direktoratene følger opp med veiledning og rådgiving, samlinger og andre kompetansetiltak rettet mot drivere i områdene og forvaltningen.

Aktiviteten i de utvalgte kulturlandskapene i 2022 blir oppsummert i en egen årsrapport til Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet.

TILSKUDD TIL FRØAVL, UTVIKLING AV PLANTEMATERIALE OG BEVARING AV GENETISKE RESSURSER

Naturmangfoldet for mat og landbruk på gen-, arts- og økosystemnivå forsvinner i unormalt høyt tempo, også i Norge. Dette skyldes endringer i arealbruk, som avskoging og intensivering av landbruket. Genetiske ressurser må bevares, økes og føredles for å sikre landbruk og matproduksjon i fremtiden.

Flere av tilskuddsordningene som Landbruksdirektoratet forvalter bidrar til å fremme klimatilpasset, variert og sykdomsfritt norsk plantemateriale. Det ble gitt tilskudd på 17,02 millioner kroner til dyrking og forsyning av frø av klimatilpassede sorter av førvekster, rotvekster og grønnsaker. I 2022 trådte en utvidelse av forskrift til frøavl i kraft med nye tilskuddsordninger for naturfrøavl på regionalt tilpassede pollinator-vennlige blomsterarter. Utvidelsen av forskriften er oppfølging av den nasjonale tiltaksplanen for ville pollinerende insekter, som er spesielt viktig for landbruket.

I 2022 ble det innvilget om lag sju millioner kroner til 62 tiltak for å styrke arbeidet med å øke og bevare de nasjonale genetiske ressursene innen husdyr, planter og skogtrær. Det ble videreført støtte til langsiktige tiltak som bevaringsbesetninger av gås og sau, til klonarkiv for bevaringsverdige planter og til aktiviteter hos raselag og interesseorganisasjoner. I 2022 ble genbanken for verpehøns ved Hvam videregående skole totalrenovert, og genbanken ble dermed sikret for videre drift. Renoveringen av hønsehuset har ført til en stor forbedring av dyrevelferden, og til bedre arbeidsforhold for ansatte og elever.

i

UTVALGTE KULTURLANDSKAP

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er en tverrfaglig satsing fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Satsingen blir ledet av Landbruksdirektoratet, Riksantikvaren og Miljødirektoratet.

Formålet med satsingen er å sikre en langsiktig forvaltning av et utvalg av jordbrukslandskap med svært store biologiske og kulturhistoriske verdier. Hvert område har sitt særegne landskap. Folkene som lever her tar vare på naturmangfold, kulturhistorie og jordbruksdrift gjennom tradisjonelle bruksmåter og vår tids bygdeliv.

Koppangøyene i Stor-Elvdal kommune i Innlandet ble en del av Utvalgte kulturlandskap i jordbruket i 2022. Flyfoto av Koppangøyene tatt i forbindelse med den siste fløtinga i Glomma i 1985. Strukturen i landskapet er lite endret til i dag.

STATISTIKK FOR MATSVINN I JORDBRUKSSEKTOREN

Bransjeavtale om reduksjon av matsvinn ble inngått mellom myndighetene og matbransjen i 2017. Målsetningen er at matsvinnet skal reduseres med 50 prosent innen 2030.

Landbruksdirektoratet startet å kartlegge matsvinn i jordbrukssektoren fra og med år 2020, og dette inngår i statistikkgrunnlaget ved den første hovedrapporteringen for hele matkjeden til bransjeavtalen. Matsvinnstatistikk-arbeidet er fortsatt et nybrottsarbeid, og basert på erfaring fra rapporteringen i 2021, for 2020, har Landbruksdirektoratet i 2022 endret metoder på enkelte områder, og datakvaliteten og kunnskapen om grunnlaget har blitt forbedret. Rapporten om jordbrukssektorens matsvinn i 2021, som Landbruksdirektoratet har arbeidet med i 2022, blir publisert 1. kvartal 2023.

TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER

Tilskuddsordningen skal legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene. Indirekte bidrar tilskuddet også til å forhindre gjengroing av kulturlandskapet. Det gis tilskudd til ulike investerings tiltak, planleggings- og tilretteleggingsprosjekter og elektronisk overvåkingsutstyr. Elektronisk overvåkingsutstyr gjør det lettere å ha kontroll på dyrene, og ved rovviltangrep kan man raskere sette inn tiltak.

Totalrammen for tilskudd til tiltak i beiteområder over jordbruksoppgjøret var i 2022 totalt på 26 millioner kroner. Av rammen var 6,5 millioner øremerket til kostnader for beitenæringen som følge av CWD (skrantesyke) i Nordfjella og på Hardangervidda. En betydelig del av øvrige midler, som forvaltes av kommunene, ble prioritert til teknologiinvesteringer.

ØKOLOGISK LANDBRUK

Landbruksdirektoratet forvalter midler til «utviklingstiltak innen økologisk landbruk», og rapporterer statistikk for produksjon og omsetning av økologiske landbruksvarer i samarbeid med SSB.

Vi videreførte i 2022 arbeidet med oppfølging av Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2018–2030). Målet er å stimulere til økologisk produksjon av varer som vi har forutsetning for å produsere i Norge, og som markedet etterspør.

For 2022 ble det over jordbruksavtalen avsatt 31 millioner kroner til utviklingstiltak innen økologisk landbruk. Fra denne tilskuddsordningen ga Landbruksdirektoratet tilskudd til totalt 18 utviklingsprosjekter i hele verdikjeden. En del av midlene ble tildelt videreføring av prioriterte satsinger som veiledning av økologiske produsenter, og tiltak rettet mot produktutvikling og servering av økologisk mat i storhusholdninger.

Ett av prosjektene som fikk prosjektmidler for 2022 og 2023, var rekrutteringsprosjektet «Økoløft», som inkluderer sentrale aktører i jordbruket og pilotbønder innen økologisk jordbruk. For 2022 ble det også gitt støtte til planlegging og gjennomføring av Landbrukets Økologikongress i februar 2023. Førrige gang en tilsvarende kongress ble arrangert, var i 2020.

Økt produksjon av økologisk korn er et prioritert innsatsområde. Vi importerer store mengder økologisk matmel og kraftfôr-råvarer. En arbeidsgruppe har gjennomført et forprosjekt for økt økologisk kornproduksjon med utgangspunkt i produsenter av økologiske egg og store konvensjonelt dyrkede kornarealer. Prosjektet ble støttet med utviklingsmidler, og arbeidsgruppen hadde deltakelse fra hele verdikjeden. Forprosjektet ble ikke fulgt opp med søknad om tilskudd til et hovedprosjekt delvis på grunn av manglende interesse blant de utvalgte egg- og kornprodusentene.

Landbruksdirektoratet prioriterte støtte til flere prosjekter som med ulike informasjonstiltak skal bidra til å synliggjøre økologisk mat for forbrukere, og til prosjekter som skal bidra til omsetning av økologisk mat i ulike salgskanaler.

Fra sauesank i Lærdal.

I Jordbruksavtalen i 2022 ble det besluttet at tiltak rettet mot produktutvikling og bruk av økologisk mat i storhusholdninger skulle settes ut på anbud høsten 2022 for perioden 2023 til 2025. Anbudene ble utlyst, og det er inngått avtaler med Nofima og Matvalget (Debio-Info). I tråd med jordbruksavtalen ble også en midtveiseevaluering av «Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2018-2030)» lagt ut på anbud i desember 2022.

NY ØKOLOGISK EU-FORORDNING

Ny EU-forordning for økologisk landbruk ble som del av EØS-avtalen gjennomført i Norge gjennom egen forskrift i juni 2022. Utvikling og utprøving av agronomiske tilpasninger som letter overgang til strengere regelverk, er prioriterte områder for nye prosjekter. I den forbindelse ble det i 2022 gitt prosjektstøtte til et større treårig prosjekt om utfordringer og mulige tilpasninger når veksthusprodusenter må gå over til å dyrke økologiske veksthusgrønnsaker i jord med bakkekontakt. Den nye forordningen får også innvirkning på regelverk for fjørfe, proteinforsyningen i fôr og uteareal for økologisk svin. Regelverksutvalget (RVU), som har bred representasjon av både faglag og næringsaktører og FOU-institusjoner, gir råd til Mattilsynet om regelverket på økologiområdet og bidrar for med utredninger og litteraturstudier om konsekvenser og muligheter ved nytt regelverk. RVU støttes med midler over utviklingstiltak innen økologisk landbruk. LMD og Landbruksdirektoratet har observatørstatus i utvalget.

PROGRAM FOR JORDHELSE

Nasjonalt program for jordhelse (Jordprogrammet) beskriver trusler mot god jordhelse i Norge, fordelene med god jordhelse, identifiserer kunnskapsbehov og anbefaler virkemidler for god jordhelse. Jord er grunnlaget for produksjon av mat og annen biomasse og har stor betydning for jordbrukssystemets evne til å håndtere klimaendringene. Jord i god tilstand leverer et bredt spekter av økosystemtjenester og har samfunnsnytte ut over matproduksjon.

Som oppfølging av Jordprogrammet er jord og jordhelse innført som nytt miljøtema i Nasjonalt miljøprogram og Regionale miljøtilskudd i jordbruket i ny programperiode 2023-2026. NIBIO har startet opp et jordovervåkingsprogram blant annet som et resultat av Jordprogrammet.

I forbindelse med Nordisk ministerrådsmøte i Tromsø i juni 2022, forberedte og ledet Landbruksdirektoratet side-eventet /seminaret «Karbon i jord i et nordisk perspektiv». Mål for seminaret var blant annet å bli kjent med noen pilotprosjekter på jordhelse i Norden der bønder er sentrale aktører, og å kartlegge muligheter for å opprette Nordiske «Living labs» med tema jordhelse og jordkarbon, også i relasjon til EUs store satsing «A Soil Deal for Europe».

ERSTATNINGSORDNINGENE

PRODUKSJONSSVIKT

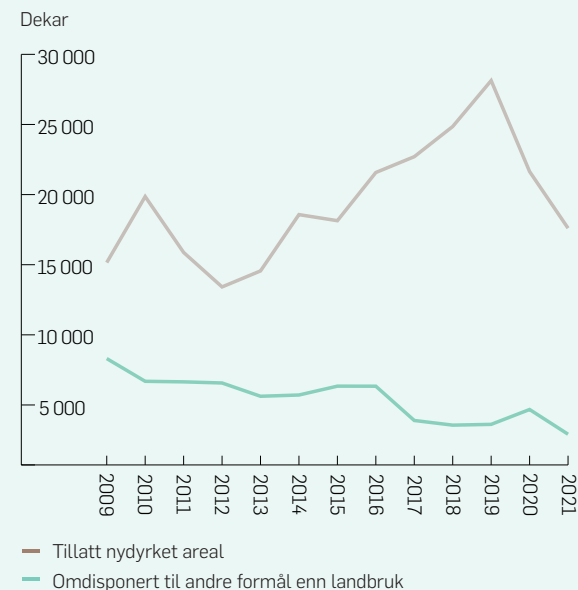
Formålet med tilskuddsordningen er å redusere økonomiske tap for foretak som opplever klimabetinget produksjonssvikt.

For 2022 er det registrert 1107 innkomne søknader for klimabetinget produksjonssvikt. Av disse søknadene var ti innen honningproduksjon.

Hovedårsaken til produksjonssvikt i 2022 var todelt. Fra Vestland og nordover langs kysten var sesongen preget av mye nedbør og lave temperaturer, mens øst- og sørlige deler av landet var preget av varmt og tørt vær. Dette ga utfordringer særlig for mange frukt- og grovfôrprodusenter. Rundt 70 prosent av de innkomne søknadene var relatert til svikt i grovfôrproduksjonen.

OMDISPONERING OG NYDYR KING

De foreløpige KOSTRA-tallene for 2021 viser en markant nedgang både for nydyrking og omdisponering. Med disse tallene er det nye jordvernmålet på maksimalt 3 000 dekar dyrket jord omdisponert til andre formål enn landbruk nådd. Det er imidlertid vanlig at de endelige tallene er noe høyere. Disse publiseres i juni.

I februar 2022 leverte en arbeidsgruppe en rapport for gjennomgang av produksjonssviktordningen (Landbruksdirektoratet Rapport 10/2022). Arbeidsgruppen besto av partene i jordbruksforhandlingene og var ledet av LMD, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. Rapporten har vurdert ulike sider ved ordningen for produksjonssvikt, og kommet med forslag til endringer i regelverket. Landbruksdirektoratet fikk gjennom jordbruksavtalen i 2022 i oppdrag å skissere hvordan det kan etableres individuelle tilpasninger i tilskuddsberegningen for varierende driftsintensitet i grovfôrproduksjonen, samt fremme forslag til hvordan det kan tas hensyn til avlingssvikt på innmarksbeiter hos produsenter der disse har stor betydning i produksjonen. Dette arbeidet skal leveres innen 1. mars 2023.

NATURSKADEERSTATNING

I 2022 behandlet Landbruksdirektoratet 508 saker etter lov om naturskadeerstatning. Av de behandlede søknadene utgjorde 219 saker avslag. I de 289 resterende vedtakene ble det innvilget til sammen 36,8 millioner kroner i erstatning. Av den totale innvilgede erstatningssummen utgjorde skade grunnet flom nær 25,9 millioner kroner, det vil si 70 prosent.

Det var skader på veier og dyrket mark som ga de største erstatningsbeløpene. Den 13. januar 2022 ble Trøndelag, Møre og Romsdal og Vestland rammet av ekstremværet «Gyda». Ekstremværet førte alene til cirka 200 søknader av de totalt 508 innkomne søknadene for 2022. Ikke siden storflommene i Oppland og Sogn og Fjordane i 2018 og Jølster i 2019 har det vært enkeltstående værhendelser som har ført til flere naturskadesøknader. I 2022 kom det 602 søknader til ordningen. Dette var merkbart flere enn i 2021, hvor det kom 246 søknader. I 2020 var det 338 søknader og i 2019 446 søknader.

Stormen 19.11.2021 rammet skogeiendommer fra Lillehammer og Øyer i nord og syd-vestover gjennom Viken mot Telemark. Skadeomfanget på skogeiendommene var trolig samlet større enn stormen Dagmar i 2011. I forbindelse med det store skadeomfanget på skogeiendommene kom § 18 i naturskadeerstatningsforskriften, Statens ansvar ved stormskader på skog, til anvendelse. Dette var første gang denne paragrafen kom til anvendelse etter at den trådte i kraft i 2005. Statens grense ble for disse stormskadene overskredet med 10,9 millioner og dette beløpet ble utbetalt til skogeiernes forsikringsselskap Skogbrand i slutten av 2022.

ERSTATNINGER ETTER OFFENTLIGE PÅLEGG

Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i husdyr- og planteproduksjon ble revidert i 2022.

I 2022 ble det registrert 34 nye søknader for ordningene som har hjemmel i forskrift om erstatning etter forskriften; 28 av søknadene var knyttet til pålegg i husdyrproduksjon og seks av søknadene var knyttet til pålegg i planteproduksjon.

I 2022 ble det utbetalt i overkant av 29 millioner kroner i erstatning etter offentlige pålegg. Utbetalingene inkluderer delutbetalinger i saker fra tidligere år, hvor saneringsarbeidet fortsatt pågår. For pålegg om erstatning i husdyrproduksjon ble det totalt utbetalt i underkant av 24 millioner kroner. Aviær influensa var årsak til 70 prosent av den totale utbetalingen. Resterende utbetaling var knyttet til pålegg etter funn av Newcastle disease, MRSA, Salmonella, åpen yngelrâte og mædi.

Pålegg om sanering i planteproduksjon førte i 2022 til i overkant av 4,7 millioner kroner i erstatning. Pærebrann var årsak til cirka 45 prosent av totalt utbetalt erstatning, phytophthora ramorum utgjorde to prosent, rød marg i jordbær utgjorde 18 prosent og tospovirus utgjorde 26 prosent av utbetalt erstatning for året.

Skade grunnet flom utgjør 70 prosent av erstatningssummen innen naturskader.

KOMPENSASJON ETTER AVVIKLING AV HOLD AV PELSDYR

Stortinget vedtok i 2019 å avvikle pelsdyrnæringen. Forskrift om kompensasjon etter avvikling av hold av pelsdyr ble vedtatt samme år. Landbruksdirektoratet forvalter ordningene. Dette gjelder kompensasjon for pelsdyroppdretters tapte verdier, kompensasjon for lavere årlig alderspensjon for pelsdyroppdrettere, og kompensasjon for kostnader til riving og opprydding av pelsdyranlegg.

I tillegg forvalter direktoratet ordningen som gjelder tilskudd til arbeidsrettet kompetanseheving for pelsdyroppdrettere. I mars 2022 ble kompensasjonsordningen avviklet, og ny ordning om erstatning etter avvikling av pelsdyrhold ble vedtatt på samme tidspunkt. Landbruksdirektoratet er førsteinstans saksbehandler i saker som gjelder erstatning etter avvikling av hold av pelsdyr og tilskudd til arbeidsrettet kompetanseheving. Statsforvalteren er førsteinstans saksbehandler på de øvrige ordningene.

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Millioner kroner						Antall søknader						
Hovedtall	2019	2020	2021	2022	Totalt	2019	2020	2021	2022	Totalt	Avsluttet	Under behandling*
Erstatning etter avvikling – ny ordning				153,2	153,2				268	268		0
Kompensasjon etter avvikling – gammel ordning	13,0	221,3	129,1	8,2	371,6	2	131	67	5	205	204	0
Kompensasjon for riving og opprydding		3,0	22,7	52,0	77,7		15	33	61	109		194
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon			0,2	0,5	0,7			2	4	6	2	4
Totalt	13,0	224,3	152,0	213,9	603,2	2	146	102	338	588	238	99

* For ordningene kompensasjon for riving og opprydding og lavere årlig alderspensjon betyr saker under behandling at søker har fått innvilget kompensasjon, men at hele kompensasjonen enda ikke er utbetalt.

Landbruksdirektoratets nettsider har vært viktige for å informere pelsdyroppdretterne.

AREALFORVALTNING

AREALFORVALTNINGSARBEID I LANDBRUKSDIREKTORATET

Gjennom veiledning, samarbeid med andre etater og behandling av enkeltsaker og høringer, bidrar Landbruksdirektoratet til at landbrukets arealressurser blir ivaretatt i tråd med lovgivningen. Landbruksdirektoratet har gjennom 2022 videreutviklet egen rolle på arealområdet, og fulgt opp vår interne handlingsplan på dette feltet.

Direktoratet har deltatt på fem innsigelsesbefaringer og gitt faglige råd til LMD i disse. En sak gjaldt reindriftsareal og fire saker gjaldt jordvern. I 2022 har vi også hatt digitale nettverks-samlinger for ansatte som jobber med forvaltning av reindriftsareal, jordvern og arealplanlegging hos statsforvalterne.

Solkraft og arealdisponering har stått på agendaen i 2022, og vil gjøre det også i tiden fremover. Landbruksdirektoratet har kommet med innspill til utredning av utvalgte tema for Nasjonal transportplan 2025-2036. Vi har avgitt fem høringsuttalelser i større energisaker for å ivareta hensynet til reindrift.

I 2022 har vi også bidratt inn i ulike departementers og direktoraters arbeid med veiledere innenfor arealforvaltning og planlegging.

EIENDOMSFORVALTNING

I hovedsak skjer enkeltsaksbehandling innen areal- og eiendomsforvaltningen i landbruket gjennom kommunenes forvaltning av jord- og konsesjonslov. Landbruksdirektoratet er blant annet klageinstans for statsforvalterens vedtak i førsteinstans. I 2022 holdt vi foredrag på digitale kommunesamlinger arrangert av statsforvalterne. Vi arrangerte også digitale samlinger for statsforvalterne, der vi hadde tema etter jord- og konsesjonsloven, samt generell forvaltningsrett.

I 2022 utarbeidet Landbruksdirektoratet en rapport om konsesjonssaker der aksjeselskap ervervet eiendom. I samband med denne rapporten undersøkte vi alle saker fra perioden 2017 - 2021. Vi fant blant annet ut at antallet saker har økt fra 180 i perioden 2012 - 2016 til 392 i perioden 2017 - 2021.

I perioden 2017 - 2021 var det bare en tredjedel av AS-ene som hadde landbruksdrift som formål ved erverv av landbrukseiendom.

For å hindre at eiendommer som kan brukes til helårsbolig blir brukt til fritidsformål, kan en kommune bestemme at reglene om konsesjonsfrihet uten boplikt helt eller delvis ikke skal gjelde. Forskrift om dette fastsettes, endres eller oppheves av Landbruksdirektoratet etter søknad fra kommunen. I 2022 behandlet vi to søknader, hvorav begge gjaldt endring av forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Ved utgangen av året hadde 42 kommuner forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Av disse har åtte kommuner opphevet slektskapsunntaket.

ROVVILTFORVALTNING

ROVVILT

Landbruksdirektoratet har styrket arbeidet med å ivareta den landbruksfaglige siden av den todelte målsetningen i rovviltpolitikken. Dette innebærer å legge til rette for levedyktige rovviltbestander og for ei bærekraftig beitenæring.

Direktoratet skal bistå i vurderinger og utvikling av regelverket knyttet til rovviltforvaltningen og delta i konsultasjonsprosesser mellom miljømyndighetene, Sametinget og NRL når det gjelder erstatningsregelverket når rein og husdyr blir tatt av rovvilt.

Landbruksdirektoratet deltar i arbeidet med å se på behovet for revisjon av forskrift for erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av fredet rovvilt.

Vi gjennomførte i 2022 digitale samlinger i nettverket med landbruks- og reindriftsfagfolk hos statsforvalterne. Vi har uttalt oss til de tre forvaltningsplanene for rovvilt som har vært på høring. Det gode samarbeid med Miljødirektoratet er videreført. I 2022 har vi deltatt på møter i forbindelse med revisjon av forskrift for forebyggende og konfliktdempende midler.

Landbruksdirektoratet deltok på «The Nordic conference on reindeer husbandry» i november 2022 hvor blant annet reieiere og ulike forskningsinstitusjoner fra Sverige og Finland var til stede.

Gjennom veiledning, samarbeid med andre etater og behandling av enkeltsaker og høringer, bidrar Landbruksdirektoratet til at landbrukets arealressurser blir ivaretatt i tråd med lovgivningen

Bærekraftig reindrift

Landbruksdirektoratet forvalter en rekke ordninger for reindriftnæringen. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidler innen areal- og ressursområdet, herunder kriseberedskap, samt tilskudd og velferdsordninger.

REINTALLSUTVIKLING

Landbruksdirektoratet har videreført arbeidet med å sikre at reintallet er tilpasset beitegrunnetlaget.

Kunnskap om reintall er et viktig grunnlag for ressursforvaltning i reindriften og ulike tiltak for å nå de reindriftpolitiske målene. I samarbeid med statsforvalteren har direktoratet ansvar for å vurdere behovet for telling. Statsforvalteren skal lære opp tellekorpset, samt planlegge og utføre tellingene.

Tellingen i Øst-Finnmark reinbeiteområde som startet i 2021, ble gjennomført og avsluttet vinteren 2022. Denne tellingen var et komplekst og krevende tiltak som resulterte i betydelige kostnader. Med utgangspunkt i erfaringene fra denne tellingen, arbeider Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet sammen for å forbedre gjennomføringen av fremtidige tellingene.

Formålet med offentlig kontrollerte tellinger er å sikre at det foreligger kontrollerte oppgaver over antall rein i reinbeitedistrikter og reinlag. I distrikter der telling ikke gjennomføres, er det kun det rapporterte reintallet i Melding om reindrift som legges til grunn for videre oppfølging. Meldingen leveres av den ansvarlige siidaandelsleder og behandles av statsforvalteren.

Tall fra Melding om reindrift for 2022, viser at innrapportert reintall totalt holder seg relativt stabilt med en oppgang på 1601 rein siden forrige reindriftsår.

Reintallene i Øst- og Vest-Finnmark er fortsatt over det fastsatte, og det kreves derfor fortsatt oppfølging av de distriktene som er over sitt fastsatte reintall.

Fra lanseringen av appen Mearka i Alta i september.

i

Tabellen viser forvaltningsområdets utgifter finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2022, fordelt på ordninger.

Ordning	Kroner
Oppfølging av reingjerdekonvensjoner og vedlikehold av konvensjonsgjerder mot Russland, Finland og Sverige m.v.*	3 442 926
Tilskudd til statens fjellstuer	816 000
Tiltak for bærekraftig reindrift som reintelling og kontrolltiltak grenseoverskridende reinbeite**	18 603 801
Beiteleie Trollheimen/Igelfjellet	193 760
Tilskudd til Reindriften utviklingsfond (RUF)***	90 006 000
Tilskudd til Norske reindriftsamers landsforbund (NRL)	7 250 000
Direktetilskudd til reindriftnæringen	91 407 380
Velferdsordninger	3 335 364
Totalt	215 055 231

* Beløpet inkluderer statsforvalterens belastning (1,7 millioner kroner) som ikke inngår i direktoratets årsregnskap.

**Hele beløpet gjelder statsforvalterens belastning som ikke inngår i direktoratets årsregnskap. Vi viser til Del 6, herunder Note B og Forklaring til bruk av budsjettfullmakter.

*** Årets tildeling til Reindriften utviklingsfond (RUF). Vi viser til årsrapport for RUF for oversikt over tilskudd og andre tiltak som er finansiert av fondet.

UTVIKLINGEN I REINTALLET DE SISTE FEM ÅRENE

Område	Reintall					Fastsatt øvre reintall
	31.3.2018	31.3.2019	31.3.2020	31.3.2021	31.3.2022	
Øst-Finnmark	70 345	70 176	71 400	72 371	73 125	70 650
Vest-Finnmark	77 483	78 576	78 729	77 846	78 491	78 150
Troms	12 055	12 150	12 340	12 249	12 793	12 950
Nordland	13 884	13 960	14 079	13 977	13 694	18 200
Nord-Trøndelag	14 168	13 921	14 173	14 078	13 990	15 900
Sør-Trøndelag og Hedmark	14 608	13 773	13 766	13 874	13 920	14 300
Reinlag	13 050	12 145	11 859	11 813	11 796	Ikke fastsatt
Hele reindriften	215 593	214 701	216 346	216 208	217 809	

Tabellen viser utviklingen i reintallet de siste fem årene, og er basert på innrapporterte tall fra siidaandeler og reinlag i Melding om reindrift. Tallene er korrigert opp mot telling og annet, unntatt siste år.

BRUKSREGLER

Alle reinbeitedistrikter skal ha bruksregler som er tilpasset brukernes behov og ressursgrunnlagets status. Landbruksdirektoratet holder på å utarbeide en nasjonal veileder for utarbeidelse av bruksregler. Det tas sikte på å bli ferdig med veilederen i løpet av første halvår 2023. Veilederen er primært rettet mot distriktsstyret, som har ansvaret for utvikling og oppdatering av bruksreglene. Veilederen retter seg også mot reineiere i distriktene for å gi dem innsikt i hvilke krav og føringer reindriften gir distriktsstyrene i utarbeidelsen av bruksreglene.

PRODUKSJON OG PRISER PÅ REINKJØTT

I 2022 ble det slaktet 59 000 dyr ved registrerte slakterier. I kvantum utgjorde dette 1 416 tonn, noe som er 28 tonn mindre enn i 2021.

Gjennomsnittlig nettoppris for reinkjøtt var 105,26 kroner per kg kjøtt omsatt via slakteri i 2022. Med nettopris menes pris fra slakteri til reineier fratrukket frakte- og slaktekostnader. Den gjennomsnittlige prisen har vært økende i perioden fra 2012 til 2022, bortsett fra en liten nedgang i 2019.

Det kan forekomme differanser i tallene i forhold til Totalregnskapet for reindriftnæringen 2022, som følge av sent innkomne rapporter og saksbehandling.

Prisen på reinkjøtt har vært jevnt stigende siden 2012.

BEITEKRISEN 2022

En omfattende beitekrise rammet reindriften i Nordland, Troms og Finnmark vinteren og våren 2022. Krisen berørte opp mot 80 prosent av reindriften; om lag 413 siidaandeler og 150 000 rein. Det var perioder med vanskelige beiteforhold i Nord-Trøndelag og i reinlagene, men her ble det ikke erklært beitekrise.

Beitekrisen i 2022 skyldes i hovedsak isdannelser i snøen som har gjort vinterbeitene utilgjengelige. Beitekrisen oppstod på ulike tidspunkt i de ulike distriktene. Beredskapsutvalgene i reindriften erklærte beitekrise i de første distriktene i Nordland fra 15. desember, og 23. desember 2021 ble det fastslått beitekrise i de første distriktene i Vest-Finnmark. I løpet av januar 2022 fikk flere distrikter i Nordland og Finnmark erklært beitekrise. I februar ble det erklært beitekrise i store områder i Troms. Krisen varte til slutten av mai i de fleste områdene.

Reindriftsavtalepartene møttes 28. januar 2022 for å drøfte beitesituasjonen, og behovet for økonomiske tiltak. I dette møtet ble det enighet om å omdisponere midler på Reindriften utviklingsfond (RUF) som ga en beholdning i beredskapsfondet på 11,0 millioner kroner. Under møtet ble partene enige om en tilskuddssats på 4,50 kr per rein per døgn og at tilskudd ikke skulle gis for flere rein enn siidaens fastsatte øvre reintall.

Statsforvalteren behandlet søknadene i førsteinstans og Landbruksdirektoratet utbetalte tilskudd. For å få innvilget ekstraordinært tilskudd, var det et krav at distriktene først hadde brukt opp egne avsatte midler. Gjennom overføring av mindreforbruk, årets bevilgning, omdisponeringer, bruk av egenkapitalen på RUF, overføringer fra direktetilskudd og velferdsordninger og en tilleggsbevilgning på 30,0 mill. kroner ble det stilt til sammen 57,5 mill. kroner til rådighet for beredskapstiltak i reindriften.

Omfanget av krisen medførte at både Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet fikk et betydelig merarbeid med å gjennomføre og koordinere nødvendige tiltak. Erfaringene fra beitekrisen 2020 førte også til at man under beitekrisen 2022 forenklet søknadsbehandlingen av hensyn til at distriktene skulle få utbetalt midlene raskt og av hensyn til en effektiv tilskuddsforvaltning.

Det ble derfor bestemt at tilskuddet skulle utbetales til distriktenes eget beredskapsfond, og at distriktene kunne disponere midlene i henhold til reglene i forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag..

Direktoratet opprettet et internt kriseberedskapsteam med kompetanse på reindrift, kommunikasjon, økonomi og jus. Kommunikasjon var en viktig del av vår håndtering av beitekrisen, vi publiserte nyhetssaker gjennom hele krisen og hadde jevnlig kontakt med media. Fra februar orienterte vi LMD ukentlig, og hyppigere ved behov. Direktoratet og Statsforvalteren i berørte områder hadde ukentlige statusmøter om beitekrisen fra januar til mai.

BEREDSKAP I REINDRIFTEN

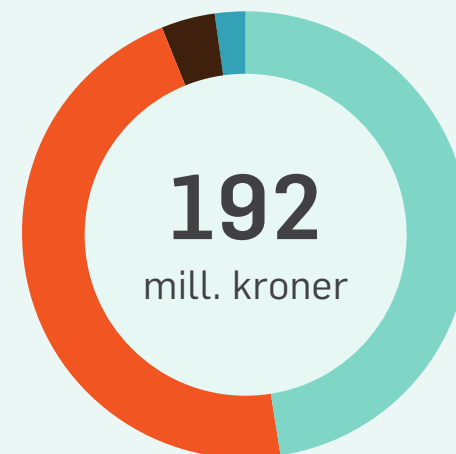
Reindriften har de siste årene (2017, 2020 og 2022) opplevd vanskelige beiteforhold med låste beiter enten grunnet islag eller store snømengder. Etter krisevinterne 2017 og 2020 er det blitt etablert et system for å håndtere beitekriser i reindriften. Systemet omfatter blant annet beredskapsutvalg i hvert av de seks reinbeiteområdene og ett for reinlagene. Utvalget er sammensatt av medlemmer fra Statsforvalteren, Mattilsynet og reindriften. Utvalget skal i hovedsak fastslå om det er beitekrise og gi faglige råd. Statsforvalteren har det operative ansvaret i beredskapsarbeidet, både som leder av beredskapsutvalget, i tilskuddsforvaltningen og tiltak som skal iverksettes. Landbruksdirektoratet har et koordinerende ansvar i beredskapsarbeidet og skal bidra til lik praksis i de ulike områdene.

Landbruksdirektoratet gjennomfører et årlig møte for beredskapsutvalgene der også Veterinærinstituttet, NRL og de to koordinatorene for HMS i reindriften som er ansatt i Norsk Landbruksrådgivning inviteres. Formålet med møtet er å heve kompetansen i beredskapsutvalgene, og å utveksle erfaringer på tvers av reinbeiteområdene. I november 2022 ble det andre årlige møtet avholdt i Alta.

Landbruksdirektoratet har på sine nettsider hatt oppdatert informasjon om beredskapsutvalgene og kontaktinformasjon for varsling om vanskelige beiteforhold.

i

FORDELINGER AV UTBETALTE MIDLER OVER REINDRIFTSAVTALEN 2022

- Kostnadsenkende og direkte tilskudd [48 %]
- Tilskudd til utviklings- og investeringsfondet (RUF) [47 %]
- Tilskudd til organisasjonsarbeid [4 %]
- Velferdsordninger [2 %]

I Reindrifftsavtalen 2022/2023 ble avtalepartene enige om å etablere en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå beredskapen i reindriften. Arbeidet ble satt i gang våren 2022 bestående av en arbeidsgruppe med representanter fra reindriften, Statsforvalteren og LMD. Landbruksdirektoratet og LMD har vært sekretariat for arbeidet. Rapporten ble levert 1. oktober 2022. Arbeidsgruppen foreslår noen justeringer som skal gi et enklere og mer effektivt system for håndtering av en beitekrise. Det er avtalepartene som vurderer om anbefalingene skal følges opp i forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene for 2023/2024.

Landbruksdirektoratet har høsten 2022 inngått en rammeavtale med HeliTeam om bruk av helikopter under beitekriser, for befaringer og uttransport av fôr. Det skal fastsettes kriterier for når rammeavtalen skal kunne brukes.

GRENSEOVERSKRIDENDE REINDRIFT

Den grenseoverskridende reindriften har tradisjoner som strekker seg tilbake til før riksgrensene mellom Norge og Sverige ble trukket. Da grensen mellom Norge og Sverige ble trukket i 1751 ble den Lappekodisillen av 1751 vedtatt som et tillegg til grensetraktaten mellom Norge og Sverige. Lappekodisillen er den første avtalen som omhandler samenes rett til å drive med reindrift på tvers av grensene. Konvensjonen har vært reforhandlet flere ganger. 1972-konvensjonen opphørte i 2005, det har ikke vært en konvensjon om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige etter 2005.

Manglende konvensjon gir norsk reindrift utfordringer i den daglige driften. Noen reinbeitedistrikt opplever i praksis å bli stengt ute fra tidligere beiteområder i Sverige, samtidig som de opplever ulovlig beiting fra svensk reindrift på norske områder. Landbruksdirektoratet har tildelt Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Nordland midler til kontrolltiltak når det gjelder grenseoverskridende reinbeite mot Sverige. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har gjennomført befaring i Indre Troms høsten 2022. Statsforvalteren har tidligere år tilrettelagt for omfattende reparasjoner av to konvensjonsgjerd. Statsforvalteren i Nordland har mottatt noen spørsmål om privatrettslige avtaler mellom samebyer og reinbeitedistrikt.

DIREKTETILSKUDD I REINDRIFTEN

TILSKUDD TIL SIIDAANDELER OG REINLAG

Tilskudd til siidaandeler og reinlag skal bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten i næringen. Tilskuddet omfatter flere forskjellige ordninger som produksjonspremie, kalveslaktetilskudd, etableringstilskudd, særskilte driftstilskudd til kvinner og ungdom, samt ektefelle-/samboertillegg.

Det ble utbetalt 91,4 millioner kroner over ordningen, mens disponible midler for 2022 var 100,7 millioner kroner. Mindreforbruket har sammenheng med at avsetningene til de ulike ordningene fastsettes over ett år forutbetaling, og på dette tidspunktet er det ikke kjent hvor stort grunnlaget for beregning av tilskuddene vil bli. Dette gjelder særlig de produksjonsavhengige tilskuddene der antall slakt, slaktevekter, priser, bonus fra slakteri, avgiftspliktige salgsinntekter fra salg av kjøtt og andre produkter fra rein, reintall og reintallsreduksjoner.

TILSKUDD TIL REINBEITEDISTRIKTER OG TAMREINLAG

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag skal bidra til økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avsetning til kriseberedskap, arbeid med helse, miljø og sikkerhet og avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger, samt avløserordning ved ferie og fritid.

Det ble utbetalt 24,9 millioner kroner over ordningen i 2022.

VELFERDSORDNINGENE I REINDRIFTEN

Velferdsordningene i reindriften skal bidra til å fremme likestilling, lette generasjonsoverganger og utvikle reindriften. Velferdsordningene i reindriften består av tidligpensjon, sykepengeordning og tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall.

Fra og med 1. juli 2022 er ordningen med tilskudd til avløsning utvidet til også gjelde ved siidaandelsleders dødsfall.

i

TILSKUDDSORDNINGER OVER REINDRIFTSAVTALEN

Utbetalinger i 2022 over Reindrifftsavtalen fordelt etter post og ordning fremgår av figuren og tabellen under.

Ordning	Kroner utbetalt i 2022
Overført til RUF*	90 006 000
Tilskudd til utviklings- og investeringsfondet (RUF)*	90 006 000
Organisasjonstilskudd NRL	7 250 000
Tilskudd til organisasjonsarbeid	7 250 000
Produksjonspremie	39 001 068
Kalveslaktetilskudd	21 752 407
Ektefelle- og samboertillegg	240 000
Særskilt driftstilskudd til ungdom	2 120 000
Særskilt driftstilskudd til kvinner	575 000
Etableringstilskudd	2 805 000
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	66 493 475
Distriktstilskudd	24 913 905
Kostnadssenkende og direkte tilskudd	91 407 380
Tidligpensjon i reindriften	1 962 468
Tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel og adopsjon	872 896
Tilskudd til sykepengeordningen	500 000
Velferdsordninger	3 335 364
Sum reindrifftsavtalen	191 998 744

*Årets tildeling til RUF. Vi henviser til egen årsrapport for RUF for oversikt over utbetalte midler fra fondet.

Inntekts- og velferds- politiske tiltak i jordbruket

Landbruksdirektoratet forvalter inntekts- og velferdsordninger med primærprodusenter i jordbruket som målgruppe. De viktigste ansvarsområdene er forvaltning og utvikling av virkemidler innen areal- og kulturlandskapstilskudd, husdyrtilskudd, pristilskudd, velferdsordninger, kompetanse- og næringsutvikling, kvoteordningen for melk og husdyrkonsesjon.

Tabellen viser forvaltningsområdets utgifter finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2022 fordelt på ordninger. Tilskudd og andre tiltak som er finansiert av Landbrukets utviklingsfond (LUF) eller andre fond, samt ikke-statlige ordninger og råd, er ikke omfattet. For en oversikt over utgifter finansiert av LUF vises til fondets årsrapport.

PRODUKSJONSTILSKUDD OG AVLØSERTILSKUDD

Produksjonstilskudd er en samlebetegnelse for en rekke av de vanligste tilskuddene i jordbruket, som areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd til husdyr. Det gis også tilskudd til avløsning for utgifter som søkeren har hatt i løpet av året.

Formålet med produksjonstilskudd og avløsertilskudd er «å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk innenfor de målsettinger Stortinget har trukket opp».

Tilskuddene har felles forvaltningsrutine, og det er kommunen som behandler søknadene. Kommunens nærhet til søkeren, samt varierende kompetanse og ressursbruk, gjør forvaltningen krevende.

Foto: Torbjørn Tandberg, Landbruksdirektoratet

Ordning	Kroner
Forskning og innovasjon*	207 133 138
Tilskudd til veterinærdekning	178 438 197
Støtte til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømutfgifter	778 508 279
Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond**	1 635 823 000
Pristilskudd (frukt, bær, grønnsaker, melk, kjøtt, ull og egg)	2 628 363 596
Direkte tilskudd	11 484 549 810
Tilskudd til Norsk landbruksrådgivning	98 000 000
Tilskudd til veterinærreiser og semintjenester	79 689 078
Tilskudd til fruktlager	16 999 999
Velferdsordninger	1 521 826 036
Totalt	18 629 331 133

* Forskning og innovasjon omtales henholdsvis under Landbruksdirektorat som sekretariat, og under Samarbeid med andre.

**Landbrukets utviklingsfond omtales i kapitlet om Landbruksdirektoratet som sekretariat.

i

Ved ordinær utbetaling av produksjons- og avløsertilskudd ble det i 2022 utbetalt i underkant av 10,3 milliarder kroner i produksjonstilskudd og over 1,2 milliarder kroner i avløsertilskudd til rundt 38 200 foretak. Dette utgjør i overkant av 60 prosent av budsjettet for jordbruksavtalen 2021–2022. Utbetalingen inkluderer utbetaling av 754 millioner kroner i kostnadskompensasjon, som var resultatet av tilleggsforhandlingene mellom staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

EKSTRAUTBETALING AV PRODUKSJONSTILSKUDD HØSTEN 2022

I tillegg til ordinær utbetaling av produksjonstilskudd, ble det i september 2022 gjennomført en ekstrautbetaling av produksjonstilskudd på rundt 1,45 milliarder kroner. Ekstrautbetalingen var et resultat av jordbruksoppgjøret, hvor staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble enige om å kompensere inntektssvikten i 2022, blant annet gjennom en ekstra utbetaling av produksjonstilskudd.

Søknads- og saksbehandlingssystemet for produksjons- og avløsertilskudd (eStil PT) ble videreutviklet for å kunne håndtere ekstrautbetalingen. I løsningen som ble utviklet, kunne ekstrautbetalingen gjennomføres uten at søker behøvde å foreta seg noe. Det ble lagt vekt på å utvikle en brukervennlig og gjenkjennelig saksbehandlerløsning med god sporbarhet. At det ble lagd en heldigital løsning for ekstrautbetalingen, medførte også at man unngikk manuelle prosesser med påfølgende risiko for feil. Kommunen var ansvarlig for å fatte vedtak om ekstrautbetaling, på samme måte som for ordinær utbetaling av produksjonstilskudd. Videreutviklingen ble finansiert av midlene til videreutvikling av eStil PT, som Landbruksdirektoratet fikk bevilget i jordbruksoppgjøret 2021. Bevilgningen var totalt på 4 millioner kroner, og disse midlene ble i all hovedsak benyttet til å videreutvikle eStil PT til å kunne håndtere saksbehandling og utbetaling av ekstrautbetalingen.

Pristilskudd til produsent	Mill. kroner
Tilskudd til norsk ull	107,6
Pristilskudd melk	707,5
Pristilskudd kjøtt	1 445,0
Pristilskudd egg	3,3
Frakttilskudd kjøtt	147,0
Frakttilskudd egg	7,2

Pristilskudd for grøntsektoren blir forvaltet sammen med produksjonstilskuddene.

Tabellen viser utbetalt pristilskudd for ull, melk, egg og slakt i 2022.

Foto: Eugene Serpaw, Colourbox.com

Fordeling av midler fra jordbruksavtalen etter ordning	Utbetalt i 2022, etter søknadsomgangen 2021 (og delvis 2022 for ekstrautbetaling september 22) – i kroner*
Driftstilskudd til melkeproduksjon	1 343 336 212
Driftstilskudd til spesialisert storfekjøttproduksjon	413 321 669
Tilskudd for husdyr	3 568 418 374
Tilskudd til små og mellomstore melkebruk	135 796 645
Tilskudd for dyr på beite	403 944 615
Tilskudd for dyr på utmarksbeite	671 657 679
Arealtilskudd	3 088 537 012
Kulturlandskapstilskudd	1 952 615 465
Arealtilskudd til økologisk landbruk	50 984 105
Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon	74 707 048
Distriktstilskudd til frukt, bær og veksthusgrønnsaker (inkl. salat på friland)	209 925 112
Distriktstilskudd for potetproduksjon i Nord-Norge	6 861 324
Tilskudd for bevaringsverdige husdyrraser	24 307 030
Tilskudd til avløsning	1 228 052 645
Bunnfradrag	-227 066 649
Netto produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning (før div. trekk)	12 945 398 286

*Inkluderer 754 millioner kr i kostnadskompensasjon for 2021, jf. tilleggsforhandlinger mellom jordbruksavtalepartene i oktober 2021 og 1,45 milliarder kr i ekstra utbetaling av produksjonstilskudd, jf. jordbruksavtalen 2021 -2022. Kilde: Landbruksdirektoratets regnskap og datasett publisert på data.norge.no med opplysninger fra søknad om og utbetaling av produksjonstilskudd til jordbruksforetak i søknadsomgangen 2021. Opplysningene ble hentet ut 2.1.2023. <https://data.norge.no/datasets/b48aff87-1b54-3c80-abb8-704a2764fe63>

PRISTILSKUDD OG AVGIFTER FOR KJØTT, MELK, EGG, ULL, VEGETABILER OG HONNING

Pristilskudd utbetales til produsenten via eggpakkeri, meieri og slakteri sammen med oppgjør for det som bonden har levert til omsetningsleddet. Samtidig blir produsenten trukket for omsetningsavgift og overproduksjonsavgift for melk. Når direktoratet hver måned sender oppgjør for de produsentrettete tilskuddene og avgiftene til omsetningsleddene, blir også forskningsavgift trukket fra og frakttilskudd for egg og slakt lagt til.

Forskriftene som regulerer disse tilskuddene og avgiftene har mange felles problemstillinger. Vi har sett behov for å forskriftsfeste praksis på enkelte områder, og har fulgt opp dette arbeidet. Dette arbeidet fortsetter i 2023 i samarbeid med LMD.

NYE LEVERANSE- OG TILSKUDDSRAPPORTER FOR MELK OG KJØTT

Landbruksdirektoratet har utviklet nye datasett over leveranser av husdyrprodukter og utbetalt pristilskudd. Disse erstatter utdaterte rapporter og utdatert teknologi i Leveransedatabasen. Rapportene er tilpasset ulike brukergrupper som saksbehandlere i direktoratet og eksterne brukere. Disse blir nå selvhjulpne og vi faser ut mye manuell utsending på e-post. I tillegg har arbeidet gjort det mulig å få den etterspurte råvarestatistikken for melk, kjøtt og korn tilbake på direktoratets nettsider. Modernisering av måten leveranse- og pristilskuddstall er gjort tilgjengelig for interne og eksterne brukere, er et viktig tiltak for å effektivisere datadeling og ruste direktoratets evne til å levere bedre analyser basert på data fra ulike kilder.

KONTROLL AV FORSKNINGSAVGIFT PÅ VEGETABILER OG HONNING

I 2022 ble det gjennomført en kontroll for å fange opp foretak som ikke rapporterer og betaler forskningsavgift for vegetabiler og honning, men som skulle ha gjort det. Det ble sendt ut et nettskjema til 175 foretak for å avklare om de var avgiftspliktige. 27 av disse var foretak som tidligere hadde vært inne på ordningen, og 148 var foretak som ikke hadde rapportert inn tidligere.

Per 23. januar 2023 har vi mottatt svar fra 135 foretak, hvorav 24 foretak viste seg å være avgiftspliktige. Kontrollen bidro til cirka 200 000 kroner i økte avgiftsinntekter.

VELFERDSORDNINGENE, VETERINÆRORDNINGENE OG NÆRINGSUTVIKLING

Velferdsordningene i jordbruket er viktig for å bidra til rekruttering til næringen over hele landet. Ordningene består av tilskudd til avløsning, tilskudd til sykdomsavløsning mv., tilskudd til landbruksvikarordningen og tilskudd til tidligpensjonsordningen. Tilskudd til avløsning forvaltes som en del av produksjons-tilskuddet.

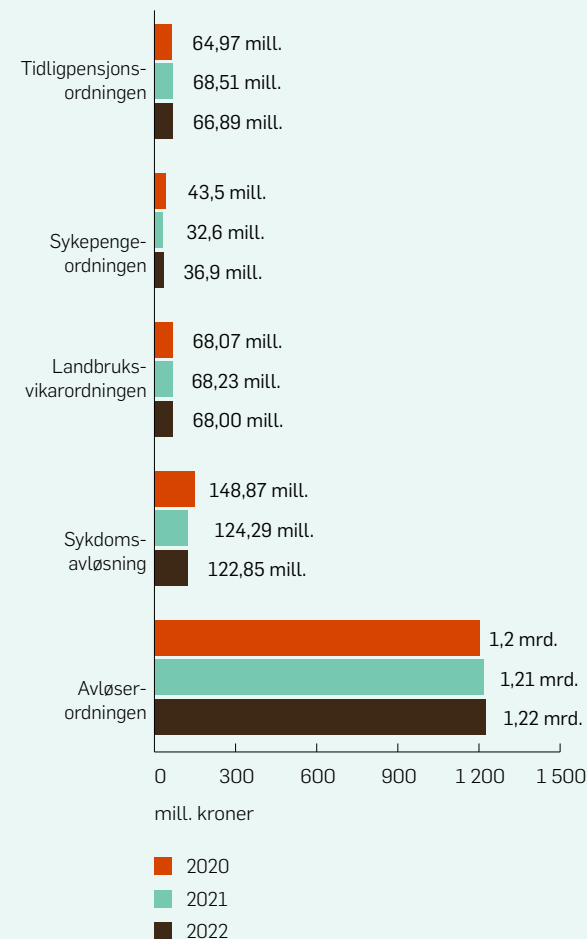
Både for landbruksvikarordningen og tidligpensjonsordningen har vi gjennomført digitale samlinger med statsforvalterne. Vi har jobbet med å se på hvordan man kan forenkle ordningene og forvaltningen av dem. Dette arbeidet fortsetter inn i 2023.

I arbeidet med sykdomsavløsningsordningen prioriterte vi tiltak for å sikre kvaliteten i saksbehandlingen. Vi la blant annet inn funksjoner i fagsystemet som tvinger saksbehandler til å kommentere utfallet av ulike vurderinger, videreutviklet retningslinjene for behandling av dispensasjonssøknader og hadde god dialog med statsforvalterne.

Regelverket for tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. henger nøye sammen med reglene om blant annet sykepenger og foreldrepenger i folketryktdloven. Det har de siste årene kommet signaler fra både media, kommuner og statsforvaltere som tyder på at jordbrukere synes det er utfordrende å forstå sammenhengene og ulikhetene mellom ytelser fra Nav og tilskudd til avløsning i forbindelse med fødsel og foreldrepermisjon. Landbruksdirektoratet utarbeidet derfor en presentasjon om dette som forhåpentligvis kan øke kompetansen i kommunene for veiledning av jordbrukere i etableringsfasen.

FORBRUK PÅ VELFERDSORDNINGENE 2020–2022 I KRONER

TILSKUDD TIL VETERINÆRREISER OG VETERINÆRTJENESTER

For tilskudd til veterinærreiser ble det vedtatt endringer som trådte i kraft 1. januar 2023 i form av økte satser og endringer i forskriften. Forskriften er nå utvidet til også å omfatte embryo-innlegging på storfe.

I samarbeid med Geno og Amimalia har vi videreutviklet søknadsløsningen Dyrehelseportalen for tilskudd og refusjon til veterinærreiser for å øke brukervennligheten og kvaliteten på søknadsdata. Det er innført varsler som skal hjelpe veterinærene med å overholde søknadsfristen og oppgi korrekt rekkefølge på besøk. Noen eksisterende funksjoner er forbedret, blant annet ved bruk av visuelle effekter, teksttillegg og muligheten for å gjenbruke flere registrerte opplysninger fra tidligere søknader. Endringene ble innført i september 2022.

I juni 2022 fikk søknads- og saksbehandlingsløsningen for tilskudd til veterinærreiser et rapportverktøy for å hente ut og systematisere søknadsopplysninger som det kan være knyttet risiko for feilutbetalinger til. Rapportverktøyet skal hjelpe statsforvalterne med å finne søknader som bør kontrolleres nærmere av forvaltningen.

Brevmalene for stimuleringstilskudd til veterinærdekning i Agros (direktoratets system for elektronisk søknad og saksbehandling) er revidert for å gjøre vilkårene for tildelingen tydeligere og sikre at mottakere av midler oppgir nødvendige opplysninger når de rapporterer om bruken av mottatte midler foregående år. Endringene er gjennomført medio januar 2023.

Både forvaltningen, veterinærene og landbruket opplever økte utfordringer med veterinærdekning i deler av landet. I lys av dette har Landbruks- og matdepartementet satt ned ei arbeidsgruppe som utreder tiltak som kan bidra til tilfredsstillende tilgang på veterinærtjenester i landbruket. Landbruksdirektoratet har deltatt i arbeidsgruppa, som skal være ferdig i løpet av februar 2023.

NÆRINGS- OG KOMPETANSEUTVIKLING I JORDBRUKET

Landbruksdirektoratet har ansvar for en rekke virkemidler innenfor nærings- og kompetanseutvikling. Disse midlene finansieres via Landbrukets utviklingsfond (LUF).

For ordningen nasjonale tilretteleggingsmidler lyste vi i september ut midler til prosjekter med oppstart i 2023. Det ble i fjorårets jordbruksoppgjør satt av en særlig stor ramme på ordningen sammenlignet med tidligere år. I tillegg ble det gitt særskilte tematiske føringer som gjaldt oppfølging av rapporten «Grøntsektoren mot 2035», økologisk landbruk, investeringer i landbruksbygg og løsdriftsfjøs. Størstedelen av rammen på 16 millioner kroner ble lyst ut som del av den åpne utlysningen, mens om lag én million kroner ble lyst ut i en egen anbudsrunde. Vi gjennomførte for første gang et søker-webinar der vi gikk gjennom ordningen og årets utlysning, samt besvarte spørsmål fra søkerne. Deltagerne ga tilbakemelding om at de syntes dette var nyttig og vi planlegger å videreføre slike webinarer.

Forvaltningen av regionale tilretteleggingsmidler, regionale tilskudd til rekruttering og kompetanseheving og regionale kompetansenettverk for lokalmat er delegert til fylkeskommunene. Totalt ble det bevilget 67,7 millioner kroner til forvaltningen av disse ordningene i 2022. Vi har hatt god dialog med fylkeskommunene og det er ønske om å videreutvikle dette videre i 2023.

Landbruksdirektoratet er prosjektledere for Inn på tunet-løftet 2. I 2020 lyste vi ut midler til gjennomføring av fire pilotprosjekter, disse leverte sin sluttrapportering i desember 2022. Resultatene herfra vil bli benyttet til videre leveranser av veiledningsmaterieill med mer, i Inn på tunet-løftet 2.

For ytterligere rapportering for disse virkemidlene vises det til årsrapporteringen fra Landbrukets utviklingsfond (LUF).

RÅDGIVNING TIL LANDBRUKET

Norsk Landbruksrådgiving (NLR) mottok 98 millioner kroner til rådgiving i 2022, omtalt som grunnbevilgningen. Tilskuddet utgjør om lag én tredel av inntektene til NLR, og skal sikre rådgivingsaktivitet for alle bønder og gartnere gjennom et likeverdig tilbud over hele landet.

I februar 2022 leverte vi rapporten «Gjennomgang av støtten som gis til Norsk Landbruksrådgiving over jordbruksavtalen» til LMD. I jordbruksoppgjøret 2022 ble rapporten drøftet og avtalepartene satte krav til at dagens oppgaveløsning i organisasjonen må bli mer samordnet, enhetlig og effektiv for at NLR skal tildeles tilskudd fremover. NLR fikk i oppdrag å utarbeide en plan innen 1. mars 2023 for hvordan samordning av organisasjonen til én juridisk enhet kan realiseres. Rapporten pekte videre på en del mulige forbedringstiltak i rapportering og styringsdialog. I dialog med NLR har vi fulgt opp disse så langt som mulig i 2022.

Vi har videre fått ansvar for en ny tilskuddsordning opprettet i jordbruksoppgjøret 2022. Norsk Gartnerforbund er tildelt én millioner kroner til klima- og energirådgiving i veksthus. Målet er å redusere fossil energibruk i veksthusnæringen og konvertere energibruken til fornybare kilder. Det er utarbeidet tilskuddsbrev for 2023 og nærmere rammer for ordningen i dialog med Gartnerforbundet.

REGIONVIS OVERSIKT OVER EKSTRAORDINÆRT OPPKJØP AV MELKEKVOTE 2022

Produksjonsregioner	Antall selgere	Solgt til staten som tilbys kjøpere (liter)	Antall kjøpere	Antall liter tilbudt per søker
Tidligere Østfold og Vestfold fylke	3	238,505	53	4,500
Oslo og tidligere Akershus fylke	3	188,288	29	6,510
Tidligere Hedmark fylke	5	172,179	126	1,443
Tidligere Oppland fylke	6	175,084	236	800
Tidligere Buskerud fylke	3	125,098	40	3127
Tidligere Telemark fylke	-	-	10	241
Agder	3	99,672	88	1,179
Rogaland	12	422,263	447	957
Vestland	15	408,290	271	1,542
Møre og Romsdal	17	806,668	206	4,178
Trøndelag	30	1,740,068	529	3,345
Nordland	6	256,756	103	2511
Tidligere Troms fylke	4	225,140	28	8,274
Tidligere Finnmark fylke	3	185,214	26	6,121
Sum	110	5,043,225	2,192	

Tabellen viser at tilgjengelig mengde per region er fordelt likt mellom søkerne. Grunnkvote som ble tilbudt kjøpere i fjorårets kjøpsomgang, men som ikke ble betalt for, ble solgt ut igjen i årets kjøpsomgang.

Salg av melkekvote

I 2022 solgte 110 eiere av kumelk kvoter og sju eiere av geitemelk kvoter grunnkvoten sin. Det ble solgt cirka 12,5 millioner liter kumelk. 40 prosent av disse, om lag fem millioner liter, ble solgt til staten for 4,00 kroner per liter. Staten utbetalte cirka 20,2 millioner kroner ekskl. mva. for oppkjøpet av kumelk kvotene.

Det ble totalt solgt i overkant av 378 000 liter geitemelk. 40 prosent av disse, om lag 151 000 liter, ble solgt til staten for 4,00 kroner per liter. Staten utbetalte cirka 605 000 kroner ekskl. mva. for oppkjøpet av geitemelk kvotene.

Geitemelk kvote solgt til staten i 2022 ble ikke solgt ut igjen. Inndragning av melkekvoter, fastsatt gjennom jordbruksavtalen, dekkes av midler fra omsetningsavgiften.

Kjøp av melkekvote for ku fra staten

I 2022 var det mulig å kjøpe grunnkvote for ku fra staten. Det var 2 192 søkere, og av disse var det 2 101 som fikk kjøpe om lag 4,9 millioner liter. Pris per liter var 4,00 kroner, som til sammen utgjorde i underkant av 19,6 millioner kroner ekskl. mva.

Kjøp og salg av melkekvote skjer innenfor hver produksjonsregion. Mengden som selges til staten i en region, selges ut igjen i samme region. I omsetningsrunden i 2022 var det etterspørselsoverskudd i alle produksjonsregioner.

Roviltkvote

I jordbruksavtale 2022–2023 ble det avsatt inntil 500 000 liter kumelk kvote som kunne selges til eiere av landbrukseiendom som har fått tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt. Dette skulle skje til samme pris som statlig omsatt kvote. Kvoten blir hentet ved å utvide den totale grunnkvotemengden. Det var en søker til denne ordningen i 2022 som fikk tilsagn om 179 000 liter grunnkvote.

STRØMPAKKE FOR JORDBRUKET

Siden sensommeren 2021 har kraftprisene økt til svært høye nivåer i Sør-Norge, og i slutten av 2022 også i Midt- og Nord-Norge. Som følge av de ekstraordinære strømprisene ble det gjennomført en rekke tiltak for å redusere kostnadene for sluttbrukere av kraft. Det ble blant annet etablert en strømstøtteordning for jordbruket. Strømstøtten utbetales av Landbruksdirektoratet, og baseres på forbruksdata fra Reguleringsmyndigheten for energi (RME). Ordningen åpnet for første registrering i februar 2022. Primærprodusenter i jordbruk og veksthus kunne da få støtte fra desember 2021. Senere ble også vanningslag en del av ordningen og kunne søke om støtte for perioden april til oktober 2022. I utgangspunktet skulle ordningen være ut mars 2022, men våren 2022 ble det besluttet at ordningen skulle forlenges ut første halvår 2023. Som følge av forlengelsen og større endringer i ordningen, ble det gjennomført en ny registreringsrunde i august 2022 for å få støtte fra og med april 2022. Ordningen er nå forlenget ut juni 2023.

Strømstøtten til jordbruket er en midlertidig støtteordning for å kompensere for at deler av kostnadene til strømforbruk i produksjonen som følge av høye strømpriser. Formålet med ordningen er å bidra til at norsk matproduksjon og norsk produksjon i veksthus opprettholdes til tross for ekstraordinært høye utgifter til strøm.

Landbruksdirektoratet utbetalte rundt 771 millioner kroner i strømstøtte i 2022. Rundt 13 000 jordbruksforetak søkte og fikk utbetalt tilskudd. Rundt 300 veksthusforetak og 70 vanningslag søkte og mottok støtte

Tabellen viser hvordan støtten fordeler seg på jordbruksforetak, veksthus og vanningslag gjennom ulike perioder i året. Ordningen er midlertidig, men har blitt forlenget flere ganger. Foreløpig er bestemt at den skal være frem til 1. juli 2023.

Foretakstype	Periode	Utbetalt støtte (ca. i mill. kr)	Antall foretak som mottok støtte (ca. antall)
Jordbruksforetak og veksthus	Desember 2021 – mars 2022	245	13 000
Jordbruksforetak	April – november 2022	365	11 500
Veksthus	April – juni 2022	45	230
Veksthus	Juli – september 2022	109	200
Vanningslag	April – juni 2022	2,4	70
Vanningslag	Juni – oktober 2022	5,2*	37*

* Foreløpige tall

Foto: Henrik Erene

Produksjon, marked, handel og industri

For å forvalte ordninger som bidrar til å balansere det norske marked, legger til rette for at norsk næringsmiddelindustri kan benytte norske jordbruksvarer, ellers som er nødvendig for å forvalte tilskuddsordninger basert på priser, driver vi markedsovervåking og henter inn priser på norske og utenlandske landbruksvarer. Eksempelvis ble det i 2022 innvilget en rekke nedsettelse av tollavgiftsats for svin- og storfekjøtt, da det ikke var tilstrekkelig norsk produksjon til å dekke etterspørselen.

PRODUKSJONEN OG MARKEDET FOR JORDBRUKSVARER

MATVAREBEREDSKAP/FORSYNINGSSITUASJONEN

Ubalanse i markedene håndteres fortløpende som en del av Landbruksdirektoratets ordinære drift. LMD har ved behov blitt orientert om overordnet forsyningsstatus og situasjoner som oppstår på internasjonale matvaremarkeder.

Vi hadde god oversikt over status for matvareforsyningen i 2022, og de tiltakene som vi iverksatte bidro til å opprettholde en stabil forsyningssituasjon.

KORN OG KRAFTFÔR

I 2021–2022 ble det produsert 1,14 millioner tonn korn, erter, oljefrø og åkerbønner. Dette var omtrent som gjennomsnittet for de fem foregående avtaleårene. Ser man bort fra tørkesesongen 2018–2019, var produksjonen ti prosent mindre enn gjennomsnittet. Produksjonen av mathvete var omtrent som normal, men det ble produsert lite fôrhvete. Det ble importert cirka 72 000 tonn mathvete på matkornkvoten i sesongen.

Markedsregulator Felleskjøpet Agri anslår i sin prognose i november at total produksjon i 2022–2023 blir 1,36 millioner tonn, den største avlingen på nesten 20 år. Det forventes økt matkornandel, økt produksjon av bygg og havre og relativt sett en betydelig økning i produksjonen av erter, oljefrø og åkerbønner. Importbehovet for en rekke karbohydratråvarer går derfor ned.

For tredje år på rad vil det bli overlagering av sterk mathvete til neste sesong som et reguleringstiltak, anslått til 37 000 tonn fra 2022-avlingen. Fra 2021- og 2020-avlingen ble det overlagret hhv. 26 000 tonn og 39 000 tonn. Produksjonen av mathvete klasse 1 har i noen år vært større enn det matmelmøllene etterspør. Dette har bidratt til en ønsket utvikling med mer norsk mathvete i melet, samtidig som det fortsatt produseres for lite hvete med lavere proteininnhold og svakere glutenkvalitet til å dekke matmelmøllenes ønsker.

Situasjonen på verdensmarkedet for korn og kraftfôrråvarer har vært spesiell i flere år, med høye priser på både karbohydrater, protein og fett. Det har lenge vært null tollavgift på alle korn- og kraftfôrråvarer som Landbruksdirektoratet administrerer tollavgiftssatsen på. Prisene økte fra et allerede høyt nivå etter at krigen i Ukraina startet. Målt i norske kroner nådde importprisene historisk høye nivåer.

Omsetningen av kraftfôr var på 1,98 millioner tonn. Dette var en nedgang på 2,4 prosent i forhold til 2021. Omsetningen av kraftfôr til drøvtyggere gikk ned med nesten fem prosent, og omsetningen av kraftfôr til svin gikk ned med én prosent. Kun omsetningen av fjørfôr økte, med 0,7 prosent.

i

Tabellen nedenfor viser forvaltningsområdets utgifter finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2022 fordelt på ordninger. Tilskudd og andre tiltak som er finansiert av Landbrukets utviklingsfond (LUF) eller andre fond, samt ikke-statlige ordninger og råd, er ikke omfattet.

Ordning	Kroner
Markedsregulering	258 677 864
Prisnedskrivning korn	1 870 816 192
Frakttilskudd, kraftfôr og korn	244 672 086
Matkorntilskudd	86 171 301
Tilskudd til avlsorganisasjoner	14 300 000
Utredning om etablering av beredskapslagring for matkorn	319 200
Tilskudd til beredskapslagring av såkorn	6 000 001
Totalt	2 480 956 644

FRUKT OG GRØNT

Året 2022 startet slik 2021 ble avsluttet. Norge var fremdeles preget av pandemien og et stengt samfunn. Dette førte til usikkerhet knyttet til avsetningsmulighetene for grønnsaker og poteter. Økte kostnader på både innsatsfaktorer som strøm og annen energi, men også transport og gjødsel førte til utfordringer for grøntbransjen.

Ved inngangen til 2022 var det en økning i lagerbeholdningene av de aller fleste grønnsakene sammenlignet med året før. Ved inngangen til 2023 har markedet i større grad stabilisert seg, og innrapporterte lager dekker behovet godt.

Både omsetning og pris på poteter var lavere i 2022 enn året før. Omsetningen av både hodekål, gulrøtter og løk gikk ned i 2022. Noe kan nok knyttes til en åpning av samfunnet som gjorde at vi både reiste mer, gikk mer ut, og ikke lagde all maten hjemme. Produksjonen av salater gikk sin gang, men produsentene klarte ikke å oppnå prisen de ønsket. Veksthusproduksjonen led under store kostnadsøkninger, men produsentene fikk kompensert for noe ved at de klarte å oppnå målpris i andre halvår.

I 2022 er den totale fruktavlingen lavere enn i rekordåret 2021, men om lag på nivå med avlingen i 2019. Det er eple- og plommeavlingene som har vært lavere i 2022 enn året før.

Norsk bærproduksjon var sterkt rammet av pandemiens utfordringer både i 2020 og 2021, men omsetningen økte i 2022, spesielt for jordbær til konsum.

For avtaleåret 2022–2023, per 31. desember, ble målpris oppnådd for åtte av tolv produkter. Produktene som produsentene ikke har oppnådd målpris for per 31. desember er potet, blomkål, isbergssalat og epler. For poteter var verdien av produksjonen (verdiuttaket) 0,3 mill. kroner lavere enn hva nivået på målprisen tilsier. Samlet for grønnsaker og frukt var verdien av produksjonen 30,8 mill. kroner mer enn hva målprisene legger opp til, og for grønnsakene alene 35,8 mill. kroner høyere.

Leveransene av jordbær og bringebær til industri har ikke kommet opp til nivåene før pandemien, mens kirsebær hadde en større økning sammenliknet med 2021. Et godt epleår på Østlandet sørget for høyere produksjon av eplekonsentrat for videresalg.

Produksjonen av blomster foregår stort sett i veksthus. Det er en variert produksjon i Norge, og vi produserer både grønne og blomstrende potteplanter, samt snittblomster. Målt i verdi, har denne produksjonen hatt en reduksjon fra år 2001 og frem til i dag, der andelen norsk av total omsetning var 37 prosent i 2022, mens den var 66 prosent i år 2002.

KJØTT

Som året før, var det også i 2022 underskudd av svinekjøtt, drevet av fortsatt stor etterspørsel som følge av koronatiltakene, spesielt i årets første måneder. For å dekke underskuddet ble det importert til sammen 6 246 tonn svinekjøtt, hvorav 349 tonn var ribbe. Importen var imidlertid mer enn halvert fra året før, grunnet gjenåpning av samfunnet, med økt grensehandel med mer reising utenlands. Med unntak av noen få uker var det vedtatt generelle tollavgiftsnedsettelse for hele og halve slakt av svin frem til og med 4. juli 2022. Det ble importert nærmere 3 560 tonn svinekjøtt med nedsatt tollavgiftsats i 2022.

Produksjonen av svinekjøtt gikk ned med 1,2 prosent, til rundt 133 200 tonn svinekjøtt i 2022. Selv om slaktevektene gikk opp ble det slaktet færre dyr, noe som trakk ned den samlede produksjonen. Etterspørselen var noe lavere enn året før, spesielt gjennom høsten. Det ble lagt inn 231 tonn svinekjøtt på reguleringslager i denne perioden.

Det ble produsert 92 100 tonn storfekjøtt i 2022, en økning på 4,9 prosent fra året før. Økningen forklares blant annet med melkeprodusentenes tilpasning til reduserte melkekvoter, noe som førte til økt slaktning av melkekyr. I tillegg har antall mordyr økt de siste årene, noe som trakk opp tilførselene av okse og kvige.

Epleavlingen ble litt mindre i 2022 enn året før.

Som for svin var det underskudd også av storfe i første halvår, og med unntak av enkelte uker var det generelle tollavgift-nedsattelser frem til og med 8. august. Av den totale storfekjøtt-importen i 2022 på 14 890 tonn, ble rundt 6 100 tonn importert under generelle tollavgiftnedsattelser.

Lavere etterspørsel og mindre bestillinger over forsyningsplikten førte til et overskudd av storfe på høsten, og mye vare ble lagt på reguleringslager. Omsetningsrådet vedtok derfor å øke rammen for innlegg av storfe på reguleringslager for 2022 fra 2 500 tonn til 6 000 tonn. Ved utgangen av året lå det 4 877 tonn på reguleringslager.

De siste par årene har det vært omtrent markedsbalanse for sau og lam. Det ble ikke noe sesongmessig overskudd høsten 2022, og dermed ble det heller ikke lagt inn vare på reguleringslager.

Det ble produsert rundt 23 480 tonn sau- og lammekjøtt i 2022, en nedgang på 3,6 prosent fra 2021. Produksjonsnedgangen forklares med en nedgang i bestanden fra året før og at noe av den forventede slaktingen på høsten ble utsatt. Det var en nedgang i etterspørselen etter både sau og lam i 2022.

Det ble produsert rundt 114 830 tonn fjørfekjøtt i 2022, en liten nedgang på 0,7 prosent fra året før. Av dette utgjorde kylling hoveddelen med 91 prosent.

Slaktekyllingproduksjonen har relativt kort produksjonssyklus og påvirkes raskt av endringer i etterspørselen. Produksjonen har de siste årene vært preget av utfordringer som oppsto under pandemien. I 2022 gikk produksjonen av kylling svakt tilbake, med 0,8 prosent, som en tilpasning til en mer normal markedsituasjon.

Det er lite import av kylling og fjørfeprodukter, da norsk produksjon dekker etterspørselen i stor grad. Den sterke økningen i priser på innsatsfaktorer som fôr og energi har berørt fjørfeproduksjonene sterkt, og det har ført til økte priser til produsent og på engrosnivå.

Både fjørfekjøttproduksjonen og eggproduksjonen er geografisk konsentrert, og kommer i hovedsak fra de fire fylkene Rogaland, Trøndelag, Viken og Innlandet. Det har vært smitte av fugle-influenza og Newcastle-syke i Norge i 2022, to alvorlige og smittsomme virus som kan ramme alt av ville fugler og fjørfebesetninger, men kun noen få tilfeller av smitte ble påvist i fjørfebesetninger og disse ble håndtert med strenge tiltak, og fikk minimale konsekvenser for forsyningen til markedet.

EGG

Det er overkapasitet i eggsektoren og behov for å dempe tilførselene med produksjonsdempende tiltak. Produksjonen holdt seg derfor på et relativt uendret nivå i 2022 fra året før, på 65 453 tonn. Engrossalget gikk svakt ned i 2022, etter svak salgsøkning i 2021. Markedsbalansen, beregnet som produksjon pluss import minus engrossalg, endte på 153 tonn. Norge er så godt som selvforsynt med egg, det er relativt sett lite behov for import av egg og eggprodukter.

MELK

1 467 millioner liter ku- og geitemelk ble levert i 2022, en reduksjon på 78 millioner liter fra året før. Etter pandemien har etterspørselen etter meieriprodukter i dagligvarehandelen falt betydelig. Ifølge Opplysningskontoret for Meieriprodukter sank omsetningsvolumene av melk, ost, rømme, fløte og smør fra 2021 til 2022. Sammenlignet med 2019, som kan betegnes som et normalår, var det en nedgang for melk, smør, fløte og rømme, mens omsatt ost og yoghurt økte i mengde.

Det ble produsert 92 100 tonn storfekjøtt i 2022, en økning på 4,9 prosent fra året før.

Reguleringslageret av smør var høyt ved inngangen til 2022, og økte med over 1 800 tonn i løpet av året. Lageret av skummetmelkpulver var også stort ved inngangen til 2022 og økte med 171 tonn i løpet av året. Reguleringslageret av hvitost var høyt ved inngangen til 2022. Lageret har vært ganske stabilt i 2022 med en liten nedgang på 174 tonn. Som følge av stor tilgang på melk og et allerede stort lager, ble det eksportert 4 884 tonn skummetmelkpulver i 2022.

Markedsreguleringen, melkekvotene og eksport av skummetmelkpulver bidro til å balansere markedet for melk som råvare.

PRISUTJEVNINGSORDNINGEN FOR MELK (PU)

Prisutjevningsordningen for melk skal bidra til at melkeprodusentene får samme pris for melken uavhengig av geografisk lokalisering og hva den skal brukes til på meieriet. Landbruksdirektoratet forvalter og fører regnskap for prisutjevningsordningen for melk.

I 2022 var inntektene i ordningen på 1,26 milliarder kroner. Inntektene kom fra avgift på konsummelk, fløte og mysost. Det ble utbetalt 1,33 milliarder kroner, hvorav 49 prosent gikk til ulike melke- og biprodukter, 36 prosent gikk til å finansiere fraktordninger, og 15 prosent gikk til konkurransefremmende tiltak til meieriselskap utenom Tine og Normilk. I underkant av én prosent gikk til administrasjon. Underskuddet for regnskapsåret 2022 var på 71,9 millioner kroner.

Totalt ble det brukt 1 464 millioner liter ku- og geitemelk til å produsere melkeprodukter i 2022.

Landbruksdirektoratet fikk i oppdrag av Landbruks- og matdepartementet å utrede de konkurransefremmende tiltakene i prisutjevningsordningen for melk. De tre konkurransefremmende tiltakene er differensierte avgifter og tilskudd, særskilt distribusjonstilskudd og særskilt kapitalgodtgjøring. Utredningen omfatter vurderinger av de konkurransefremmende tiltakene med hensyn på konkurranse, innovasjon og mangfold i meierimarkedet, og effekt av eventuell avvikling skulle også vurderes.

Direktoratet skulle videre vurdere andre tiltak som kan løfte konkurransekraften for norsk melk og samtidig sikre innovasjon og mangfold i meierisektoren, samt foreslå eventuelt endret regelverk.

Landbruksdirektoratet har i tråd med mandatet samarbeidet med Konkurransetilsynet om konkurransefaglige vurderinger. I arbeidet ble det benyttet en referansegruppe med representasjon fra industriaktørene i meierimarkedet og andre organisasjoner og institusjoner. Landbruksdirektoratet oversendte utredningen til departementet 15. desember 2022.

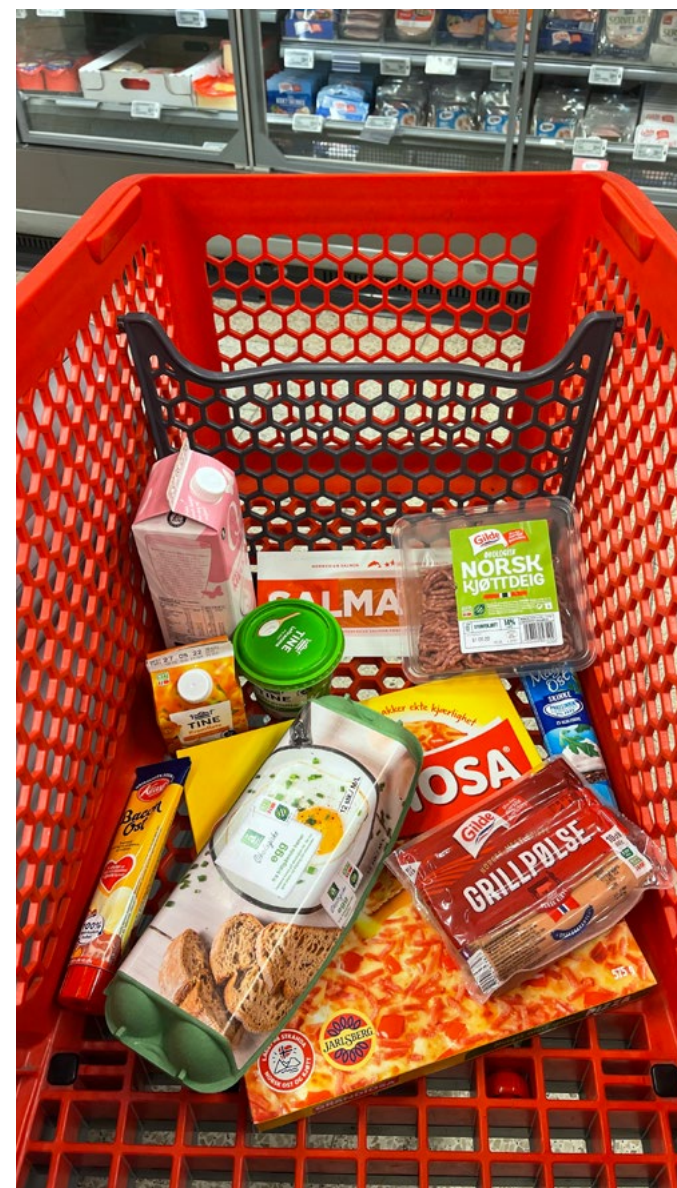
ØKOLOGISK PRODUKSJON

Landbruksdirektoratet samarbeidet i 2022 med Statistisk sentralbyrå om omtalen av det økologiske markedet, det vil si antall dekar, antall dyr og antall driftsenheter. I Økologisk rapport vises en oversikt over produksjonen, samt omsetningen i dagligvarehandelen og i andre salgskanaler, eksempelvis spesialbutikker, Bondens marked og REKO-ringer. Landbruksdirektoratet har i 2022 arbeidet med å få på plass et bedre datagrunnlag for omsetning i dagligvarehandelen. Dette arbeidet fortsetter i 2023.

Landbruksdirektoratet presenterte 2021-rapporten for Nasjonal ressursgruppe for økologisk landbruk, hvor også SSB deltok.

BEARBEIDDE JORDBRUKSVARER (RÅK-VARER)

I 2022 utbetalte Landbruksdirektoratet cirka 187 millioner kroner i råvarepriskompensasjon (RÅK-tilskudd) til næringsmiddelindustrien, mot 197 millioner kroner i 2021. Tilskuddet ble utbetalt for bruk av cirka 23 240 tonn norske jordbruksråvarer. Utbetalingene ble redusert som følge av mindre prisforskjell på norske og internasjonale tilskuddsberettigede råvarer. En stor andel av utbetalingene går til storfekjøtt og ost som brukes i pizza. I alt 41 bedrifter mottok råvarepriskompensasjon i 2022.

En stor andel av RÅK-utbetalingene går til storfekjøtt og ost som brukes i pizza.

I jordbruksforhandlingene 2022 ble partene enige om å øke bevilgningen til RÅK-tilskuddsordningen med ti millioner kroner. Utvidelsen skulle brukes til å ta inn nye produkter i ordningen, og har ført til at vaniljekrem, vaniljesaus og rømmedressinger blir tatt inn i ordningen fra 1. januar 2023.

HANDEL MED JORDBRUKSVARER

INTERNASJONALE FORHANDLINGER

Direktoratet videreførte arbeidet med faglige analyser og grunnlagsmateriale til bruk i internasjonale forhandlinger, samt rapporter om hvordan handelen med landbruksvarer utvikler seg i henhold til internasjonale forpliktelser. Vi ga departementet råd om hvilke konsesjoner det er mulig å tilby, og hvilke prioriteringer som bør gjøres i forhandlinger om frihandelsavtaler.

I 2022 deltok direktoratet på forhandlingsmøter i pågående frihandelsforhandlinger.

TOLLAVGIFTSNEDSETTELSE FOR BASIS JORDBRUKSVARER

Landbruksdirektoratet kan gi generelle eller individuelle nedsettelse av tollavgiftssats for utenlandske landbruksvarer. Landbruksdirektoratet setter tollavgiften ned for varer som ikke konkurrerer med norsk produksjon og avsetning. Generelle nedsettelse av tollavgiftssats gjelder for bestemte varer i en bestemt periode. Den nedsatte tollavgiftssatsen gjelder alle aktører og det er ikke nødvendig å søke for å få en generelt nedsatt tollavgiftssats. I 2022 ble det fattet vedtak om 319 generelle nedsettelse av tollavgiftssats, noe som var ni flere enn i 2021.

Individuelle nedsettelse av tollavgiftssats er enkeltvedtak til en enkelt importør, og gis for en fastsatt periode ut fra egenskaper ved varen og hva varen skal brukes til. I 2022 ble det innvilget 2102 individuelle nedsettelse av tollavgiftssats for basis landbruksvarer, noe som var rundt 300 færre enn året før.

TOLLKVOTER

Landbruksdirektoratet fordeler tollkvoter, som er retten til å importere et gitt kvantum til redusert tollavgiftssats. Det finnes kvoter som er et resultat av Norges handelsavtaler, og i tillegg fastsettes nasjonale kvoter. Kvoteene for korn- og kraftfôrvarer er eksempler på sistnevnte.

I 2022 ble det fordelt 98 kvoter fordelt ved auksjon, til 130 ulike foretak. Dette er en nedgang fra året før, noe som skyldes at vi i 2021 auksjonerte ut både midlertidige og nye kvoter for Storbritannia i samme år, mens disse kvotene ble fordelt på ordinært vis i 2022. I tillegg fordelte vi 13 kvoter etter søknad. Det ble foretatt 2 518 kvoteuttak (per 29.12.22). Dette er en reduksjon på 18 prosent fra året før, som kan skyldes at vi har fordelt færre kvoter.

IMPORT OG EKSPORT AV BEARBEIDDE JORDBRUKSVARER

I 2022 importerte Norge cirka 696 334 tonn RÅK-varer, til en verdi av nesten 18,9 milliarder kroner. Mineralvann og øl er de RÅK-varene det blir importert mest av, men i 2022 har importen av disse varene gått ned med i henholdsvis 15 og fem prosent fra året før.

Eksportert mengde av RÅK-varer var 71 451 tonn, en økning på 14 prosent sammenlignet med året før. Eksporten økte for de fleste varegruppene, men størst var økningen for sauser, øvrig bakverk, brødvarer og sjokolade.

Rundt 549 importører søkte om tollavgiftsnedsettelse for en eller flere RÅK-varer i 2022. Totalt mottok vi cirka 19 000 søknader om tollavgiftsnedsettelse for RÅK-varer, cirka 500 flere enn året før.

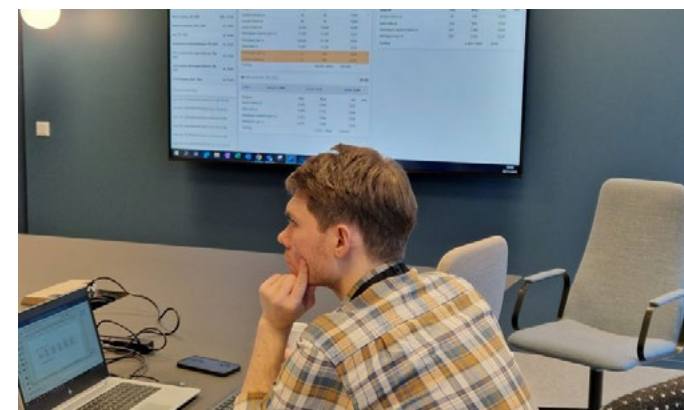
BRUK AV UTENLANDS BEARBEIDING

Norske råvarer som bearbeides i utlandet kan få tollavgiftsfritak når det ferdige produktet kommer tilbake til Norge, gjennom ordningen utenlands bearbeiding.

I 2022 ble det importert 13 700 tonn til en verdi av nesten 800 millioner kroner etter utenlands bearbeiding. Sammenlignet med året før, er dette en reduksjon på fem prosent i mengde mens det er en økning på ti prosent i verdi. Den varen det ble importert mest av etter utenlands bearbeiding var melkeerstatninger, med 30 prosent av total importert mengde. Det var 30 aktører som benyttet ordningen i 2022, mot 29 året før.

INNENLANDSK BEARBEIDING

Utenlandske landbruksvarer kan innføres tollavgiftsfritt til Norge for bearbeiding, ved etterfølgende gjenutførsel innen seks måneder. Formålet med ordningen er å legge til rette for at norsk næringsmiddelindustri kan utnytte bearbeidingskapasitet gjennom produksjon for eksport. Samtidig er det viktig at muligheter for avsetning og foredling av norske landbruksvarer ivaretas. Totalt mottok Landbruksdirektoratet 37 søknader om innførsel av varer til innenlandsk bearbeiding, hvorav 34 ble innvilget.

Auksjon av tollkvoter hos Landbruksdirektoratet.

Regional og lokal forvaltning

LMD har delegert forvaltningen av de landbrukspolitiske virkemidlene til Landbruksdirektoratet, statsforvalteren, kommunene og fylkeskommunene. Direktoratet skal bidra til at forvaltningen av de landbrukspolitiske virkemidlene skjer i samsvar med tildelinger og fastsatt regelverk.

For de økonomiske virkemidlene har direktoratet ansvar for å ivareta kontroll med den delegerte forvaltningen. Landbruksdirektoratets har også ansvar for å formidle fag- og forvaltningskompetanse og landbruks- og matpolitikk til den regionale landbruksforvaltningen.

STATSFORVALTEREN

Landbruksdirektoratet har gitt innspill til prioriteringer, føringer og krav til statsforvalteren knyttet til direktoratets ansvarsområde til styringsdokumentene, herunder tildelingsbrev og hovedinstruks, til statsforvalteren for 2023. Direktoratet har ansvar for utforming av kap. 5 *Budsjetttildelinger 2023 Landbruks- og matdepartementet i tildelingsbrevet*, for de økonomiske virkemidlene der budsjettmyndigheten er delegert til statsforvalter eller kommune. Statsforvalteren skal formidle informasjon om kommunens økonomiske rammer og føringer ellers for de økonomiske virkemidlene der kommunene er tildelt budsjettmyndighet. Direktoratet utarbeidet i 2022 egen mal for brev statsforvalteren kan benytte i sin dialog med kommunene.

Landbruksdirektoratet har siden 2020 vektlagt statsforvalterens ansvar for å etablere internkontroll med de økonomiske virkemidlene gjennom tildelingsbrevet. Statsforvalteren skal formidle krav om at kommunene etablerer internkontroll for sin forvaltning av de økonomiske virkemidlene.

Direktoratet har i 2022 deltatt i styringsmøter med statsforvalteren som arrangeres i regi av LMD.

Direktoratet har utarbeidet og revidert rundskriv til virkemidlene som inneholder kommentarer til regelverk, instruks og veiledning til forvaltningen. Målet med rundskrivene er å bidra til lik praksis på i hele landet for virkemidlene som er delegert.

Statsforvalteren skal ivareta kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene. Landbruksdirektoratet har i 2022 revidert veilederen som gir utfyllende krav til *kontroll med tilskuddsforvaltningen*, som statsforvalteren skal bruke i sitt arbeid med å ivareta sitt kontrollansvar. Direktoratet har hatt en tett dialog med statsforvalteren om kontrollarbeidet.

Landbruksdirektoratet arrangerte i 2022 om lag 110 digitale fagsamlinger med statsforvalteren for å formidle fag- og forvaltningskompetanse, samt legge til rette for erfaringsutveksling. Erfaringsutvekslingen har som mål å bidra til lik praksis på tvers av statsforvalterembeter. Direktoratet arrangerte månedlige digitale møter med landbruks- og reindriftsdirektørene med samme formål.

Som følge av evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften, gjennomført av Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) i 2019, nedsatte Landbruksdirektoratet en arbeidsgruppe bestående av reindriftsdirektører og ass. reindriftsdirektører i embeter med ansvar for reindrift og Landbruksdirektoratet. Målet med arbeidsgruppen var bedre styring, dialog og samhandling i reindriftsforvaltningen mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i juni 2022. Tiltakene arbeidsgruppen foreslo følges opp i dialog mellom LMD, Landbruksdirektoratet og statsforvalteren.

KOMMUNENE

Kommunene har vedtaksmyndighet for flere av de landbrukspolitiske virkemidlene rettet mot næringsdrivende i jordbruk og skogbruk. Statsforvalteren er LMDs og direktoratets bindeledd overfor kommunene. Direktoratet gir veiledning og instruks knyttet til de økonomiske virkemidlene. Statsforvalteren ivaretar kontroll med at kommunene har en forsvarlig forvaltning.

FYLKESKOMMUNEN

Direktoratet ga innspill til LMD sitt årlige oppdragsbrev til fylkeskommunene.

Fylkeskommunene har blant annet ansvaret for tilskuddsordninger knyttet til nærings- og kompetanseutvikling i landbruket, samt kystskogbruket. For å tydeliggjøre ansvaret knyttet til forvaltningen av disse økonomiske virkemidlene, utarbeidet direktoratet i 2022 eget rundskriv med krav og føringer. Landbruksdirektoratet har videre deltatt i, og arrangert møter for fylkeskommunene.

Samarbeid med andre

Landbruksdirektoratet har et tett samarbeid med en lang rekke andre offentlige virksomheter.

ARBEIDS- OG VELFERSDIREKTORATET

Vi har i 2022 hatt to samarbeidsmøter samt øvrig dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet. Hensikten med dialogen er å holde oss oppdatert på endringer i folketrygdloven og Nav sin praksis, samt å sikre god veiledning og informasjon til sykmeldte jordbrukere både hos Nav og i landbruksforvaltningen. Et tema vi har drøftet er hvordan få på plass digital utveksling av data fra Nav til landbruksforvaltningen, slik at saksbehandlingen av tilskuddet blir enklere og raskere. Status for det pågående digitaliseringsarbeidet i Nav på sykepengeområdet er at mer må ferdigstilles, før det er mulig å utvikle en teknisk løsning for slik informasjonsutveksling. Vi har også diskutert hjemmelsgrunnlag for en slik utveksling.

Vi har videre drøftet tiltak for bedre veiledning til bønder. Vedtak om sykepenger til bønder kan for eksempel ha lang saksbehandlingstid i NAV på grunn av at det kreves inntektsnedsettelse for utbetaling av sykepenger, og at den ofte ikke vises før det har gått en viss tid. Et tiltak for å bøte på dette er at vi nå har tydeliggjort i vår veiledning hvordan det kan utbetales tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel mv. selv om vedtak fra Nav om sykepenger ikke foreligger.

ARTSDATABANKEN

Artsdatabanken er en nasjonal kunnskapsbank og formidler av informasjon om arter og naturtyper. I 2022 har Landbruksdirektoratet og Artsdatabanken samarbeidet på flere områder, blant annet omkring bruk av Landskogtakseringens registreringer i arbeidet med fremmedartslista. Det har vært jevnlig dialog omkring kartgrunnlag som skal inngå i kartportalen Økologiske grunnkart. Det har også vært møter om utviklingen av «Natur i Norge» NiN-systemet.

DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP (DSB)

Landbruksdirektoratet deltar i DSBs rådgivende skogbrannutvalg, der formålet er løpende samråd mellom beredskaps- og skogaktører om beredskap.

DIREKTORATET FOR STRÅLEVERN OG ATOMSIKKERHET DSA

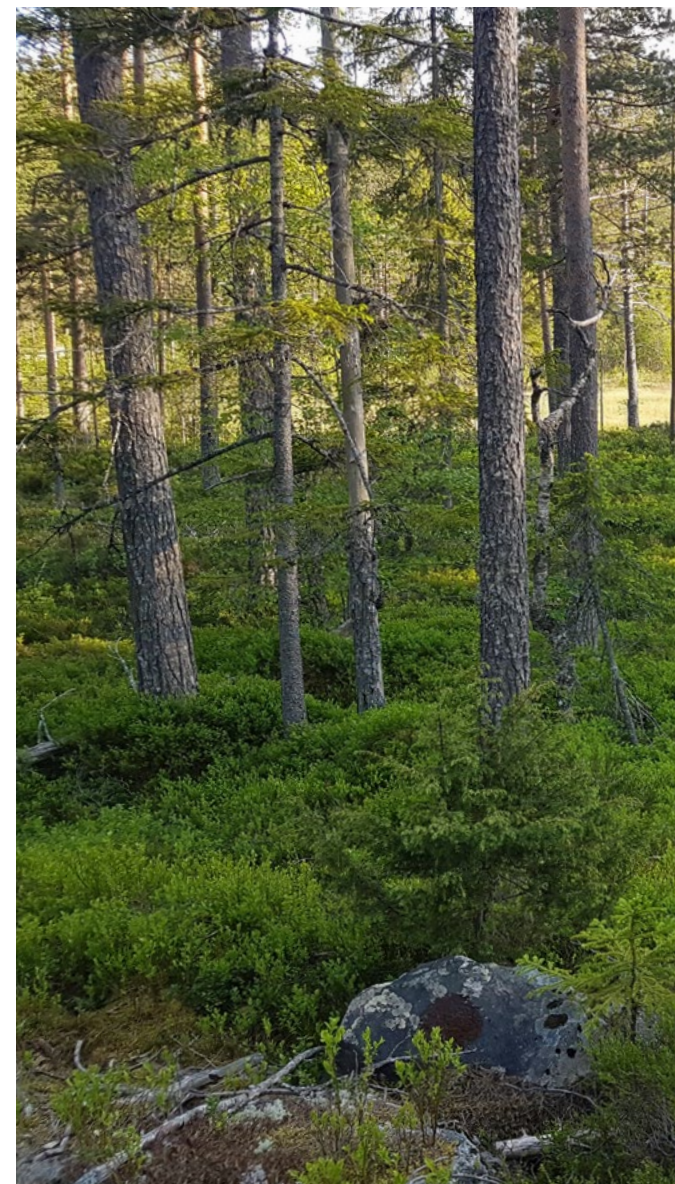
Landbruksdirektoratet er rådgiver for det nasjonale kriseutvalget for atomberedskap og leverer data om matproduksjon.

GRENSEKOMMISSÆREN FOR DEN NORSK-RUSSISKE GRENSEN

Langs den norske riksgrensen mot Russland er det oppført et reingjerde for å hindre at rein krysser grensen. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har vedlikeholdsansvaret. Den norske grensekommisæren arrangerer årlige møter mellom norske og russiske grensemyndigheter. I 2022 hadde Landbruksdirektoratet ett samarbeidsmøte med grensekommisæren og deltok på befaring langs en del av grensegjerdet. Til tross for gjerde, så rapporteres det om norsk rein som tar seg over til både Russland og Finland.

INNOVASJON NORGE

Landbruksdirektoratet og Innovasjon Norge har hatt et økt samarbeid etter at direktoratet har fått flere oppgaver innen næringsutvikling de siste årene. Samarbeidet er formalisert i en samarbeidsavtale og følges opp gjennom årlige kontaktmøter, samt møter mellom de enkelte fagseksjonene etter tema. Inntrykket er at tettere samarbeid de siste par årene har gjort terskelen lavere for å kontakte hverandre også på saksbehandlernivå, og i større grad se virkemidlene våre i sammenheng. Det er mange grenseflater mellom oss og brukerne våre, som gjør det svært nyttig med økt kontakt og kjennskap til hverandres ordninger og organisasjon.

I 2022 har Landbruksdirektoratet og Artsdatabanken samarbeidet på flere områder.

I kontaktmøtet på Valle i oktober ga IN og direktoratet gjensidige orienteringer og diskuterte aktuelle saker. Blant sakene var endringer i statsbudsjettet og etablering av Bionova, Agritech-satsing, Landbrukets utviklingsfond og diskusjon om status for løsdriftskravet. Det ble fastsatt en rekke oppfølgingspunkter som det skal jobbes videre med frem mot neste kontaktmøte.

MATTILSYNET

Landbruksdirektoratet har mange oppgaver som grenser inn mot Mattilsynets fagområder. Det foreligger derfor en samarbeidsavtale mellom etatene som skal sikre informasjon og kompetanseutveksling, og legge til rette for bedre tjenester til brukerne. Etatene har også årlige kontaktmøter hvor det legges vekt på informasjon om status på arbeidsområder som berører begge parter, og hvordan samarbeidet kan utvikles på nye områder.

Samarbeidsområder er mange:

- Samhandling mellom etatenes IT-systemer
- Datautveksling, mottak og produksjon av vegetabiler
- Informasjonsutveksling ved brudd på dyrevelferdsregelverket
- Arbeid med revidering av lov om dyrehelsepersonell
- Utredning av tilskudd til foretak som inngår i dyrevelferdsprogram
- Ved offentlige pålegg om sanering
- Håndtering av radioaktivitet
- Rapportering regelverksutfordringer ved import av landbruksvarer og Matvareforsyningsberedskap
- Samarbeid om å sikre god veterinærdekning i hele Norge
- Husdyrgjødsel og andre gjødselvarer
- Tap av sau på beite
- Tilskudd til frøavl og settepotetavl
- Rapportering av lokal foredling av melk
- Krav til karens ved flytting av dyr mellom soner for distrikts-tilskudd kjøtt
- Økologisk landbruk
- Handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler
- Reindrift

I det årlige samarbeidsmøtet ble det avtalt å følge opp hvilke data som kan utvekslet mellom etatene, kartlegging av behov for forskning og virkemiddelbruk og kartlegging av berøringspunkter på fagområdet miljø og klima.

MILJØDIREKTORATET

Samarbeidet med Miljødirektoratet er forankret i en egen samarbeidsavtale mellom direktoratene og årlige direktørmøter.

Nedenfor er en liste over noen av temaene vi har samarbeidet med Miljødirektoratet om i 2022.

Oppgavene har variert i stor grad: felles oppdrag fra departementene, deltakelse i referanse- og ekspertgrupper sammen og mer uformell dialog:

- Bistand til godkjenning av regionale vannforvaltningsplaner
- Revisjon av forskrift; forebyggende og konfliktdependende tiltak (FKT)
- Høring om ny forskrift for utenlandske treslag
- Planting av skog på nye arealer som klimatiltak
- Utredning av tiltak til arbeidet med Økologisk tilstand i skog (fortsetter i 2023)
- Utredning av setersatsing
- Forprosjekt Nitrogen-handlingsplan
- Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i Klimakur 2030
- Ny fordelingsnøkkel for regionale miljøtilskudd. Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet utgjorde sekretariatet
- Klimatilpasning
- Samarbeid om årsrapport til EU gjennom EUs tømmerforordning
- Oppfølging av tiltaksplan for ville pollinerende insekter
- Oppfølging av tverrsektoriell tiltaksplan tilknyttet bekjempelse av fremmede skadelige organismer
- Oppfølgingsplan for trua natur
- Arbeid med økologiske grunnkart
- Problemstillingen barkbilleangrep i naturreservater og mulige konsekvenser av dette

Landbruksdirektoratet har mange oppgaver som grenser inn mot Mattilsynets fagområder. Det foreligger derfor en samarbeidsavtale mellom etatene som skal sikre informasjon og kompetanse utveksling, og legge til rette for bedre tjenester til brukerne.

- Klimatilpasninger og skogbruk til bruk på egen nettside som grunnlag for svar fra kommuner m.fl. (administrert av Miljødirektoratet)
- Naturtypekartlegging, Natur i Norge (NiN)
- Vurdere bruk av regionale miljøkrav for å nå miljømålene i vannforskriften for jordbruket

NORGES FORSKNINGSRÅD

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA), og samarbeider tett med Forskningsrådet på området landbasert mat, miljø og bioressurser. Styrene for forskningsmidlene har en samarbeidsavtale med Forskningsrådet om kjøp av tjenester og strategisk samarbeid. Denne avtalen ble revidert i 2021, med virkning fra 1. januar 2022. Den viktigste endringen var styrking av det strategiske arbeidet.

Styrene benytter Forskningsrådets administrative tjenester for utlysninger, vurdering av prosjekters forskningsfaglige kvalitet, søknadshåndtering og prosjektoppfølgning. Det er gjennom året løpende dialog om utlysninger, søknadsbehandling og pågående prosjekter, samt samarbeid om porteføljeanalyser m.m.

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Naturfareforum er et sektorovergripende nettverk som har som mål å styrke samarbeidet mellom nasjonale, regionale og lokale aktører for å redusere sårbarheten ved uønskede naturhendelser. Det ble i 2022 utarbeidet både ny strategi og handlingsplan for perioden 2022-2025 som ble godkjent av styringsgruppa første halvår. Direktoratet deltar i både i styringsgruppa og i delprosjektet for helhetlig risikostyring i små nedbørfelt. I 2022 ble det gjennomført to møter i delprosjektet og to møter i styringsgruppa, mens toppledermøtet ble utsatt til 2023.

NVE har deltatt i arbeidet med utredningen «Forvaltningsmodeller for sikringsskog mot naturfare» (Landbruksdirektoratet rapport 27/2022).

NORSK INSTITUTT FOR BIOØKONOMI (NIBIO)

Landbruksdirektoratet har i 2022 videreutviklet det strategiske samarbeidet med NIBIO. Målet er å ha kjennskap til forskning og utvikling som pågår, og hvilke kunnskapsbehov direktoratet mener det er behov for i fremtiden. Samarbeidet med NIBIO favner vidt på direktoratets fagområder og er nedfelt i en egen samarbeidsavtale.

Landbruksdirektoratets kontakt og samarbeid med NIBIO i 2022 har særlig vært knyttet til følgende områder:

- Reindrift
- Jordbruk
- Skogbruk
- Miljø og klima
- Arealutvikling

RIKSANTIKVAREN

Godt samarbeid mellom natur-, kulturmiljø- og landbruksforvaltningen er viktig, og Landbruksdirektoratet har en treparts samarbeidsavtale mellom Riksantikvaren og Miljødirektoratet. Årlige direktørmøter legger til rette for tett samarbeid og informasjonsutveksling.

De mest sentrale samarbeidsområdene i 2022 var jordbrukets kulturlandskap, herunder Utvalgte kulturlandskap, samt verdensarv, naturmangfold, kulturminner og kulturmiljøer, areal- og ressursforvaltning og dialog med regional forvaltning, samt økonomiske og juridiske virkemidler tilknyttet disse temaene. Riksantikvaren og Miljødirektoratet kom blant annet med nyttige innspill i arbeidet med rullering av nasjonalt og regionalt miljøprogram, og i arbeidet med revidering av fordelingsnøkkel for regionale miljøtilskudd.

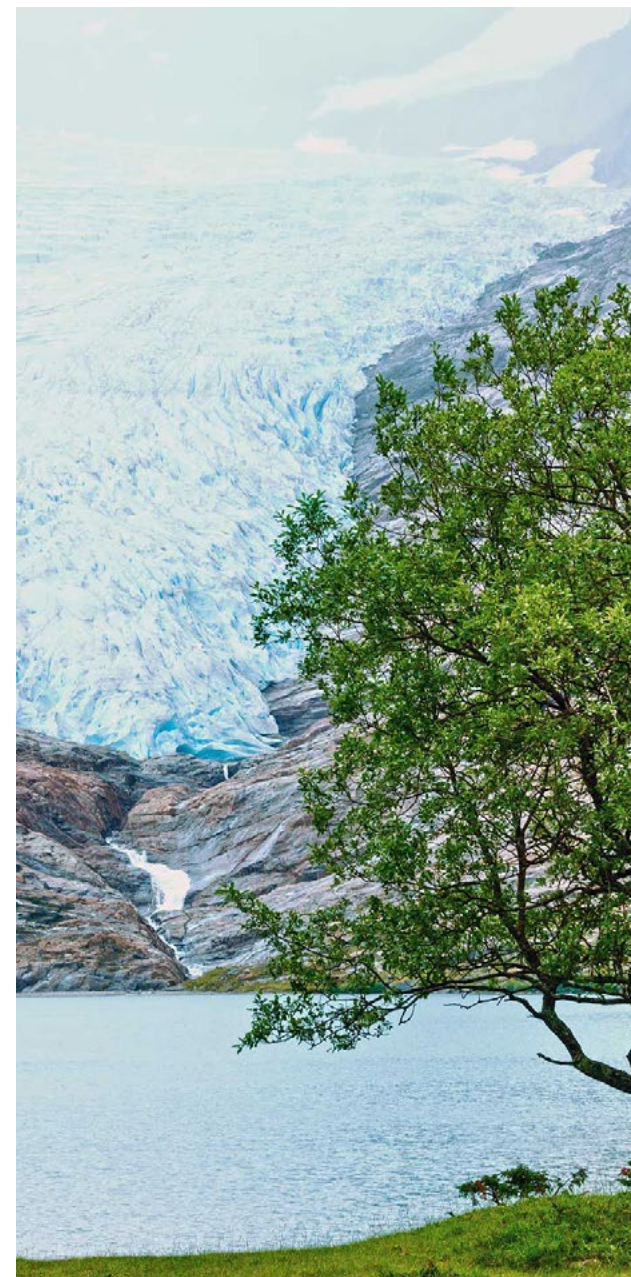

Foto: Turid Brøyhaug

SKATTEETATEN

Skatteetaten har opplysninger om personers skattegrunnlag og inntekter som landbruksforvaltningen trenger for å saksbehandle og kontrollere søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel mv. Disse opplysningene får vi gjennom integrasjon mot Skatteetatens datadelingstjenester. Skatteetaten gir oss også tall så vi kan utarbeide Totalregnskap for reindriftsnæringen.

STATISTISK SENTRALBYRÅ (SSB)

Landbruksdirektoratet leverer hvert år store mengder data til SSB, som benytter dette som grunnlag for produksjon av offisiell landbruksstatistikk.

I 2019 vedtok Stortinget å innføre en ny statistikklov, og i den forbindelse ble Utvalget for offisiell statistikk opprettet. Utvalget består av 24 offentlige myndigheter som har bidratt til å utvikle et nasjonalt program for offisiell statistikk for 2021–2023. Landbruksdirektoratet er representert i utvalget.

I 2021 etablerte utvalget et system for å måle kvalitet i offisiell statistikk, og Landbruksdirektoratet gjennomførte sin første kvalitetsevaluering. I 2022 har vi fulgt opp evalueringen og jobbet med å forbedre kvaliteten i våre offisielle statistikker. Vi har blant annet oppdatert nettsidene våre med mer detaljert informasjon om statistikkene og en beskrivelse av hvordan vi arbeider med offisiell statistikk.

Landbruksdirektoratet har hatt egne møter med SSB om offisiell statistikk, der vi har funnet gode løsninger på våre utfordringer. SSB har gitt oss positive tilbakemeldinger på dette initiativet og på arbeidet vårt med kvalitetsforbedringer. Dette arbeidet fortsetter videre i 2023.

STIFTELSEN NORSK MAT

Landbruksdirektoratet har mange oppgaver som grenser inn mot Norsk Mat. De to virksomhetene har en samarbeidsavtale som skal bidra til informasjonsutveksling og legge til rette for bedre tjenester til brukerne. Avtalen ble revidert i 2021. Det er årlige kontaktmøter og møtet i 2022 ble holdt 5. desember.

Samarbeidsområder mellom virksomhetene er mange og økende:

- KSL-standard og miljøkrav i landbruksforvaltningen
- Tilgang på grunndata fra søknad om produksjonstilskudd
- Økologisk landbruk og forbrukerrettet informasjon om økologisk mat
- Inn på tunet
- Lokalmat
- Tilsyn og kontroll
- Utviklingsbehov og planer for å bidra til enhetlige verktøy-løsninger for brukerne

Landbruksdirektoratet har hatt egne møter med SSB om offisiell statistikk, der vi har funnet gode løsninger på våre utfordringer. SSB har gitt oss positive tilbakemeldinger på dette initiativet og på arbeidet vårt med kvalitetsforbedringer. Dette arbeidet fortsetter videre i 2023.

TOLLETATEN

Landbruksdirektoratet forvalter importvernet for landbruksvarer sammen med Tolletaten, og vi samarbeider godt for å løse felles utfordringer på området. Vi har et årlig toppleder møte og løpende dialog gjennom året. Direktoratet sender tips til Tolletaten for å bidra til målrettet kontroll av landbruksvarer, og Tolletaten tar kontakt med oss ved behov i forbindelse med kontroller og aksjoner.

Også i 2022 har vi hatt møte med Tolletatens etterretningsdivisjon om hvilke områder innenfor grensekryssende vareførsel vi mener Tolletaten bør være ekstra oppmerksom på.

I forbindelse med at nytt tollregelverk trådte i kraft 1. januar 2023, har det vært behov for oppdateringer av våre forskrifter. Vi har hatt god dialog med Tolletaten og Landbruks- og matdepartementet i dette arbeidet.

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORATET (NVE) - REGULERINGSMYNDIGHETEN FOR ENERGI (RME)

I forbindelse med implementering og forvaltning av strømstøtteordningen for landbruket, har Landbruksdirektoratet hatt flere møter med RME i 2022. Samarbeidet er nytt av 2022 og vil fortsette også i 2023. I tillegg har RME månedlig levert oversikt over strømforbruk på målepunkt ID det er søkt strømstøtte for. Datagrunnlaget er hentet fra Elhub. Hjemmelsgrunnlaget for å be om disse opplysningene er forskriftsfestet i strømstøtteforskriften.

Foto: Olannd.com

Landbruksdirektoratet som sekretariat

Landbruksdirektoratet er sekretariat for en rekke styrer, råd og utvalg. Her er en oversikt over viktige saker sekretariatene arbeidet med i 2022

OMSETNINGSRÅDET

Omsetningsrådet skal bidra til å balansere markedet for jordbruksvarer til lavest mulig kostnad. Omsetningsloven er det juridiske grunnlaget for markedsreguleringsystemet, og Omsetningsrådet er satt til å forvalte dette. De fleste tiltakene blir gjennomført gjennom Tine SA, Nortura SA og Felleskjøpet Agri SA, som markedsregulatorer.

Rådet består av elleve medlemmer som representerer myndighetene, faglagene, samvirkeorganisasjonene, industrien og handelen. Landbrukets organisasjoner har flertall i rådet. LMD har ledervervet og Landbruksdirektoratet er sekretariat. Direktoratet forbereder sakene og følger opp vedtakene som fattes. Rådet har gitt oss myndighet til å fatte vedtak i saker av ikke-prinsipiell karakter.

Det ligger også til sekretariats rollen å kreve inn og forvalte avgiftsmidlene som brukes for å balansere markedet. Avgiftene fra de forskjellige varegruppene skal holdes adskilt, og midlene er derfor plassert i åtte separate fond. Satsene for omsetningsavgift fastsettes årlig av LMD etter anbefaling fra Omsetningsrådet, og belastes primærprodusenten per kg eller per liter solgt vare. Mens LMD fastsetter avgiftssatsene, ligger det til Omsetningsrådet å forvalte avgiftsmidlene. De skal disponeres på den mest kostnadseffektive måten, med mål om å oppnå balanse mellom tilbud og etterspørsel i markedet.

Landbruksdirektoratet forberedte 118 saker i 2022. Det ble avholdt 14 møter, hvorav åtte digitale. I september ble det gjennomført en fagtur, til Møre og Romsdal og Vestland fylke, med tilhørende møte. Det har til dels vært et utfordrende år, særlig i egg- og kjøttsektoren. Seks av møtene var ekstraordinære som følge av krevende overskudd på storfe og egg.

Vedvarende overproduksjon av egg har tvunget fram ekstraordinære tiltak som opphold i eggproduksjon. 13 produsenter vil bli kompensert for å utsette innsett med nye høner i 52 uker.

Som markedsbeskrivelsen viser, falt salget av kjøtt i 2022. Det var som forventet at kjøttsalget ville falle etter ekstraordinært høyt salg under pandemien, men for storfekjøtt ble salget av helt slakt over forsyningsplikten redusert mer enn forventet. En medvirkende årsak var økte strømkostnader. Det var derfor behov for en ekstraordinær utvidelse av mengden storfekjøtt som kunne legges på reguleringslager til 6 000 tonn i 2022.

Kornåret 2021/22 var tilnærmet et normalår på kvantum, men med høy matandel for både rug og hvete. Det ble overlagret 26 000 tonn klasse 1 fra 2021/22 sesongen til en kostnad på 440 kr/tonn, videre ble det omdisponert 20 000 tonn klasse 4 til en snittpris på 402 kr/tonn.

Pelsdyrnæringen er under avvikling grunnet forbudet mot hold av pelsdyr. Aktiviteten i bransjen er lav, og Omsetningsrådet har derfor vedtatt at pels trer ut av markedsreguleringsordningen.

Vedvarende overproduksjon av egg har tvunget fram ekstra-ordinære tiltak som opphold i eggproduksjon. 13 produsenter vil bli kompensert for å utsette innsett med nye høner i 52 uker.

Fra og med 2022 er det derfor ingen innkreving av omsetningsavgift på pels.

Omsetningsrådet forvaltet i 2022 et kostnadsbudsjett på om lag 542 millioner kroner. Det er på samme nivå som det som ble regnskapsført for 2021. Omsetningsrådet leverer egen årsmelding.

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND (LUF)

Fondsmidlene i Landbrukets utviklingsfond (LUF) kan brukes til:

- tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Dette gjelder også om landbrukseiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass.
- aktivitetsfremmende tiltak innen eller i tilknytning til landbruksnæringene.

Fondsmidlene til LUF blir bevilget av Stortinget, normalt sammen med behandlingen av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og i Prop. 1 S for Landbruks- og matdepartementet.

LMD er fondets eier og legger frem vedtekter som beskriver myndighet og ansvar mellom fagdepartementet og administrator av fondet. Departementet utarbeider forslag til bevilgninger over statsbudsjettet og har ansvaret for å rapportere til Stortinget om oppnådde resultater for siste regnskapsår. LMD sender årlig tildelingsbrev til de virksomhetene som forvalter tilskudd under LUF. Dette er Landbruksdirektoratet, Innovasjon Norge, Stiftelsen Norsk Mat og fylkeskommunene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sender tildelingsbrev til statsforvalteren etter innspill fra LMD.

LMD er ansvarlig for å legge frem tilbud til Norges bondelag og Norges bonde- og småbrukarlag på forhold som berører fondet, i forbindelse med de årlige jordbruksforhandlingene.

Landbruksdirektoratet har et administrativt forvaltningsansvar for fondet. Oppgaven innebærer blant annet å:

- effektivere vedtakene som fattes om bruk av fondets midler, herunder foreta utbetalinger.
- rapportere til LMD ved vesentlige avvik og hendelser som påvirker fondet.
- utarbeide årsregnskap og sammenstille prognoser.
- koordinere og utarbeide årsrapport.

I 2022 ble fondet tilført 1,71 milliarder kroner, mens det ble utbetalt 1,65 milliarder kroner. LUF fikk derfor et positivt resultat på 59,7 millioner kroner. For mer rapportering fra fondet vises det til årsrapporten for LUF 2022.

FORSKNINGSMIDLER TIL JORDBRUK OG MATINDUSTRI

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA), som finansierer forskning og innovasjon i hele verdikjeden fra primærledd til industri og forbrukerledd. Midlene forvaltes av styret for FoU-midler over jordbruksavtalen (JA) og styret for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL). Ingrid Melkild ble oppnevnt som ny styreleder fra april 2022. Viktige saker i løpet av året var utarbeiding av ny strategi for styrenes arbeid for perioden 2023-2027 og evaluering av midlene gjennomført av Oxford Research.

I 2022 innvilget disse styrene nye prosjekter for omtrent 174 millioner kroner og behandlet 48 styresaker. FFL og JA bidrar i tillegg med til sammen 6 millioner kroner årlig til Forskningsrådets satsing på miljøforskning. JA-styret bidrar dessuten med 3 millioner kroner per år til henholdsvis norsk-svensk samarbeid om hesteforskning og Graminors planteforedlingsforskning. FFL-styret bidrar med cirka 75 millioner kroner per år til matforskning gjennom Nofimas strategiske programmer. Til sammen utgjorde FFL/JA sin støtte til forskning rundt 260 millioner kroner.

JA-styret og FFL-styret gir ut egne årsrapporter.

REINDRIFTSSTYRET

Reindriftsstyret behandler saker som følger av reindriftsloven og av instruksen for Reindriftsstyrets arbeid. De syv medlemmene velges for en periode på fire år. Fire oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet og tre av Sametinget. Medlemmene skal ha en fordeling i forhold til geografi, faglige forutsetninger og samfunns erfaringer. Det skal også være mest mulig lik representasjon av begge kjønn, samt aktive utøvere av reindrift i Reindriftsstyret.

Reindriftsstyret har både en rådgiver- og forvalterfunksjon. Rådgiverfunksjonen er rettet mot både offentlige organer og andre interesser i samfunnet. Under Reindriftsstyrets rådgivende funksjon, hører det til at Reindriftsstyret blant annet kan gi høringsuttalelser i saker som gjelder reindriften, herunder lovendringer, og andre saker av betydning for reindriften.

Forvalterfunksjonen gir Reindriftsstyret kompetanse til å behandle saker som følger av reindriftsloven, og styret er også klageinstans for statsforvalteren.

Landbruksdirektoratet er sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret. Reindriftsstyret avholdt åtte møter i 2022, og behandlet totalt 120 saker. Blant disse var flere vedtak om forholdsmessig reduksjon av reintall for siidaandeler og klagesaker. Reindriftsstyret har et overordnet ansvar for at et bærekraftig reintall oppnås, og reduksjonsvedtakene er en del av oppfølgingen av siidaer som er over sitt fastsatte bærekraftige reintall.

I forbindelse med styremøter, har Reindriftsstyret som mål å møte reindriftsutøvere og andre relevante aktører. I 2022 møtte Reindriftsstyret reineiere og besøkte reinbeiteområder i Trøndelag og Finnmark, samt at styret var representert på Norske Reindriftsamers Landsforbund sitt landsmøte i Nordland. Formålet er å øke innsikten og forståelsen for utfordringer som reindriften har i de enkelte reinbeiteområdene.

Landbruks- og matministeren og Reindriftsstyret har årlig et felles møte for å utveksle informasjon om aktuelle saker som berører reindriftsnæringen. Dialogen mellom politisk ledelse og styret er viktig for å skape en felles forståelse for utfordringer og muligheter for reindriftsnæringen.

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND (RUF)

Reindriftens Utviklingsfond skal ved hjelp av økonomiske virkemidler bidra til utvikling av reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske målene.

Fondet forvaltes av et styre med fire medlemmer utpekes for en periode på to år av gangen. Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund utpeker hver to medlemmer og varamedlemmer til styret. Landbruksdirektoratet er sekretariat og avlegger fondets regnskap og årsrapport.

RUF-styret avholdt ni møter og behandlet 104 saker. Landbruksdirektoratet har fått delegert administrativ vedtaksmyndighet for søknader der søknadsbeløpet er inntil 200 000 kroner, og som ikke er av prinsipiell karakter, samt for søknader etter RUF-forskriftens kapittel 6.

I Reindriftsavtalen for 2021-2022 ble det innvilget totalt 55,5 millioner kroner til Reindriftens Utviklingsfond, hvor 47,62 millioner kroner var øremerkede midler fra avtalepartene. Av de øremerkede midlene var de største tildelingene til konfliktforebyggende tiltak, utviklingsprogrammet, fagbrevordningen, pramming og markedstiltak.

RUF-styret har i 2022 kunnet disponere totalt 7,15 millioner kroner til de forskjellige ordningene som er omfattet av forskrift om Reindriftens Utviklingsfond.

ØKONOMISK UTVALG

Økonomisk utvalgs oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene om reindriftsavtalen mellom Staten ved LMD og reindriftsnæringen ved NRL. Dette legges årlig frem i rapporten «Totalregnskap for reindriftsnæringen».

Økonomisk utvalg oppnevnes av avtalepartene for fire år med to medlemmer hver, og LMD oppnevner en leder i samråd med NRL. Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget.

I 2022 ble det gjennomført fem møter i Økonomisk utvalg, og i desember la utvalget frem «Totalregnskap for reindriftsnæringen – Regnskap 2021 og budsjett 2022» for avtalepartene.

KLAGENEMNDA FOR MERKESAKER

Klagenemnda for merkesaker er oppnevnt av Reindriftsstyret, og består av fem medlemmer fra ulike reinbeiteområder, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. Nemnda behandler klager på vedtak fra de seks reinbeiteområdene på søknader om reinmerker. Statsforvalteren har sekretariatsfunksjon for merkenemndene.

Klagenemnda for merkesaker har fått nye medlemmer for 2022 og har hatt to møter og behandlet 16 klagesaker.

NORSK-FINSK REINGJERDEKOMMISSJON

Den norsk-finske reingjerdekommissjonen skal iverksette og følge opp «Konvensjon mellom Norge og Finland om oppfølging og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre rikets område». Gjeldende konvensjon trådte i kraft 1. januar 2017. Et bærende element i denne og tidligere konvensjoner, er at reieneiere i begge land skal sørge for at reiene deres ikke krysser konvensjonsgrensen. Reingjerdene som er bygget langs konvensjonsgrensen skal støtte opp om reieneernes vokteplikt. Den norske delegasjonen er ledet av LMD, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. I 2022 avholdt den norsk-finske kommissjonen 5 møter, hvorav 3 var fysiske møter. I tillegg ble det avholdt et arbeidsmøte.

I 2022 ble det fremmet et historisk stort erstatningskrav fra finske myndigheter for norsk rein på ulovlig beite i Finland. Dette kravet på 1,43 millioner kroner er under behandling hos statsforvalteren i Troms og Finnmark. Kommisjonen mottok meldinger om nærmere 40 grensekryssinger av norsk rein, som omfatter totalt flere tusen rein.

Av gjeldende konvensjon fremgår at det skal oppføres et nytt reingjerde fra Angeli i Nord-Finland til Levajok i Øst-Finland. Ansvaret for oppføring og vedlikehold av gjerdestrekningen er fordelt mellom Finland og Norge. LMD har gitt Landbruksdirektoratet ansvaret for planlegging og oppføring av det norske ansvarsområdet, som utgjør om lag 90 km. Oppdraget skulle gjennomføres innen 1. januar 2022. I 2020 fikk direktoratet gjennomført 2/3, og i 2021 er den siste 1/3 av gjerdestrekningen satt opp. Kostnadene til rydding av trase og oppføring av nytt konvensjonsgjerde beløp seg til om lag 17,4 millioner kroner. En rest på om lag fem kilometer gjerde gjenstår hvor det kreves tekniske avklaringer i kommisjonen (gjelder kryssing av store elver og trafikkert bilveier) og der hvor det mangler byggegodkjenning fra berørte grunneiere. Dette forventes ferdigstilt i 2023.

Som et samarbeidsprosjekt med finansiering fra begge land, ble det i 2022 ferdigstilt en felles kartløsning for kommisjonsarbeid.

Flere tiltak på og langs det nye konvensjonsgjerdet må påregnes i årene fremover av hensyn til trafikksikkerhet og elgproblematikk, i samråd med Vegvesenet og viltmyndighetene. Når det gjelder oppføringen av konvensjonsgjerde på finsk ansvarsområde, har det i flere år vært en tvist omkring forståelsen av fremforhandlet konvensjon, som nå er under avklaring.

MARKEDSUTVALGET FOR REINKJØTT

Utvalgets arbeid er finansiert over reindriftsavtalen, og har en budsjetttramme på fem millioner kroner. Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget. Markedssituasjonen har ikke krevd ekstraordinære tiltak i 2022. Utvalgets møteaktivitet var derfor begrenset og de fleste møtene ble avholdt digitalt.

Markedsutvalget samarbeider med Innovasjon Norge gjennom Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping. Samarbeidet omfatter konferanser og mat - festivaler, men slike arrangementer ble ikke gjennomført i 2022 av en rekke årsaker. Markedsutvalget deltok i juni på NRLs landsmøte i Mo i Rana med innlegg på konferansen og servering.

Markedsutvalget og Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping har finansiert ytterligere to episoder om reinkjøtt og reindrift i en serie om skandinavisk matlaging/reiseopplevelser – New Scandinavian Cooking/En bit av Norge. Serien vil bli vist på TV2 våren 2023.

Markedsutvalget har høsten 2022 arbeidet mye med deltakelse på storhusholdningsmessa Umami Arena 2023 som avholdes på Lillestrøm 14.-17. februar 2023. Dette er en stor satsing mot storhusholdningsmarkedet.

UTVIKLINGSFONDET FOR SKOGBRUKET

Utviklingsfondet for skogbruket har som formål å fremme forskning, utvikling, informasjon og opplæring innen skogbruket. Fondet prioriterer anvendt FOU-virksomhet med klare problemstillinger og mål, samt tydelig forankring i skognæringen. Styret oppnevnes av LMD og representanter for Skogbrukets landsforening, Norges Skogeierforbund og Norskog. Landbruksdirektoratet er sekretariat for fondet. Styret avlegger eget regnskap og årsmelding. I 2022 ble det innvilget totalt 5,9 millioner kroner fordelt på i alt ti søknader.

SENTRALE INNTRUKNE RENTEMIDLER FRA SKOGFONDET

Renter av skogfond (rentemidler) er renteinntektene fra innestående skogfond som står i banker. Rentemidlene forvaltes av skogbruksmyndighetene på kommunalt, fylkes- og sentralt nivå. De skal brukes til administrasjon av skogfondordningen, til å dekke eventuelle tap i forbindelse med innkreving av skogfond, samt til fellestiltak som kommer skogbruksnæringen til gode.

Et rådgivende utvalg med medlemmer fra Norges skogeierforbund, skogeierandelslagene, Norskog, statsforvalteren og kommunene evaluerer direktoratets bruk av midlene og gir innspill og råd til ordningen. Direktoratet avlegger eget regnskap og årsmelding for fondet. Det ble innvilget totalt 2,49 millioner kroner til i alt fem søknader.

KLAGENEMNDA FOR NATURSKADESAKER

Klagenemnda er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet, og består av fem medlemmer. I år ble det oppnevnt ny Klagenemnd for en femårsperiode. Klagenemnda har fem møter i året.

Nemnda er en uavhengig klageinstans for Landbruksdirektoratets avgjørelser etter naturskadeerstatningsloven. Klagenemnda er også klageinstans for avgjørelser tatt av forsikringselskapene i saker etter naturskadeforsikringsloven.

I 2022 behandlet Klagenemnda 40 klager på vedtak fattet av Landbruksdirektoratet, og 20 forsikringsklager. I forsikrings-sakene har Klagenemnda kompetanse til å avgjøre om det foreligger en naturskade, og om betingelsene for avkortning er til stede. Andre klagegrunner rettes til Finansklagenemnda.

Kommunikasjon

VIDEREUTVIKLING AV NETTSIDER

Nettsidene ble relansert i 2021 etter et stort prosjekt hvor brukerbehov var styrende for utviklingsarbeidet. I 2022 er nettsidene utviklet videre i samsvar med føringene fra dette prosjektet.

Forsiden er tilrettelagt for å kommunisere mer direkte med brukerne og gjøre det enda lettere å finne informasjon om aktuelle saker og ordninger. Det er også lagt opp til noe mer profilering av direktoratet og landbrukssektoren.

Et tråd med overordnet veikart for nettsidene er også annet viktig innhold tilgjengeliggjort. Dette gjelder for eksempel ny database for pris- og produksjonstilskudd, forbedret rutine for å distribuere rundskriv, nye filtreringsverktøy for å søke etter rapporter og forskningsprosjekter og bedre søkemuligheter generelt. Det ble også utviklet en meldingstjeneste for forvaltningen og forberedt lansering av ny database for råvarestatistikk.

Tre digitale arrangementer ble arrangert via nettsidene, hvor påmelding, informasjon om arrangementet, strømming av innholdet og arkiv for seminarer og konferansen var samlet på direktoratets nettsider. Dette er en nyvinning i forhold til tidligere praksis og gjør det lettere for direktoratet å være en tydelig avsender overfor brukerne.

En brukerundersøkelse med 1500 respondenter fra landbruket og forvaltningen viser at mange brukere finner det de trenger for å få gjort oppgavene sine, at de forstår det som står der og at de opplever innholdet som relevant og oppdatert. Basert på denne undersøkelsen, andre innspill til utvikling og overordnet veikart for nettsidene, er det planlagt viktige forbedringer på innhold og funksjonalitet for 2023.

NYHETER OG PRESSE

Landbruksdirektoratet har en omfattende produksjon av egne nyhetssaker som treffer bredt innen direktoratets samfunnsoppdrag. Det er stor interesse for Landbruksdirektoratet, og vi fulgte opp mange mediehenvendelser gjennom året. Til sammen resulterte dette i 2 515 medieoppslag, mest omtale ser vi i landbruksmediene (kilde: Infomedia). Noen temaer som var mye omtalt i sammenheng med direktoratet var strømstøtte, skog, beredskapslagring av matkorn, matforsyning og prisøkninger på råvarer, jordvern, erstatning til pelsdyroppdrettere og fakta om norsk landbruk.

Landbruks- og matminister Sandra Borch deltok på Landbruksdirektoratets kunnskapskonferanse.

Nyhets sakene presenteres på nettsider, sosiale medier og sendes også ut i nyhetsbrev om lag to ganger per uke til cirka 1 300 abonnenter innen landbruket, forvaltningen, næringsliv og medier. Det er satt i gang et arbeid med å styrke distribusjonen av direktoratets nyhets saker til journalister og å vurdere mer treffsikre løsninger for informasjon til øvrige brukere, som direktoratet publiserer på nettsidene.

SOSIALE MEDIER

Landbruksdirektoratet ved avdeling reindrift har konto på Instagram. Dette arbeidet formidler aktuelle saker, ordninger og hendelser som er relevant for reindriften. I løpet av 2022 har antall følgere økt fra 367 til 510, og det er lagt ut 55 innlegg. Synligheten på Instagram verdsettes av brukerne og arbeidet er nå en fast kommunikasjonsoppgave.

Høsten 2022 ble det bestemt at Landbruksdirektoratet skal evaluere flere profiler på Facebook og Instagram for å nå enda bedre ut til dem som er interessert i norsk landbruk.

LinkedIn benyttes aktivt til markedsføring av Landbruksdirektoratet som en attraktiv arbeidsplass. Ved årsskiftet er det cirka 880 som følger oss.

KLARSPRÅK

Vi jobber kontinuerlig med å forbedre kommunikasjonen vår. Målet er at alle rapporter, skjema og brev skal være forståelig for mottakerne. Det er avholdt kurs i klarspråk og det vil bli holdt nye kurs.

REINDRIFTSNYTT

Landbruksdirektoratet ga ut to nummer av Reindriftnytt i 2022. Selv om all informasjon i Reindriftnytt også er tilgjengelig på direktoratets nettsider, mener leserne av bladet at de får relevant informasjon om reindriftsnæringen og forvaltningen, som bidrar til at direktoratet er synlig i næringen.

Foto: Tordhagen Tandberg

Digitalisering

I 2022 fortsatte direktoratet de siste års høye digitaliseringstakt.

Digitaliseringsaktivitet og ressursbruk i 2022 ble vesentlig påvirket av to store uforutsette hasteoppgaver for direktoratet: utbetaling av strømstøtte til jordbruks- og veksthusnæringen og ekstrautbetaling av produksjonstilskudd. Det gjorde at flere mindre digitaliseringsprosjekter måtte utsettes til 2023.

I tillegg til å levere godt på nevnte oppgaver avsluttet direktoratet to digitaliseringsprosjekter: ny løsning for reinmerker og direktoratets nye intranett, Innsikt. Digitaliseringsprosjektet for erstatningsordningene har pågått med høy aktivitet i 2022 og har med det lagt et godt grunnlag for lansering av de enkelte erstatningsordningene i 2023.

Utover dette har vi jobbet med forbedring av sikkerhetsløsningen og innført to-faktor autentisering for innlogging og for bruk av direktoratets fagsystemer i tråd med NSMs anbefalinger.

Gjennom året har vi fortsatt det strategiske arbeidet for å øke digitaliseringsgraden.

I utviklingen av digitale tjenester i direktoratet tar vi utgangspunkt i brukernes behov og tenker nytt på hvordan vi innretter ordningene og regelverket for å sikre at tjenestene blir enklest mulig for våre brukere. Vi henter også inn data vi allerede har i andre systemer, for at brukerne skal slippe å oppgi data flere ganger.

DIGITALISERING – PROSJEKTER OG AKTIVITETER

MOBIL KARTLØSNING FOR SKOGFORVALTNINGEN

Arbeidet med effektivisering av tjenestene og fagsystemene for skogbruksforvaltningen har vært et satsingsområde for direktoratet over flere år. I 2022 leverte vi tredje fase i digitalisering av skogforvaltningen med en mobil kartløsning kalt SKART. I den første versjonen, som ble lansert i høst, tilbys funksjonalitet for kommunene for å håndtere «resultat-kartlegging skog og miljø». Dette er en løsning som skogansvarlige i kommuner og statsforvaltere i mange år har etterspurt og som ifølge brukerne vil gjøre arbeidet med skogfaglige kontrolloppgaver i felt mer effektiv. I tillegg vil SKART bidra til å gjøre jobben mer interessant – nå og i tiden framover når SKART blir utvidet med flere ordninger.

NY WEBGIS-PLATTFORM HAR VÆRT EN SUKSESS I DIREKTORATETS SATSING PÅ GEODATA

Landbruksdirektoratets strategiske plan for 2020–2025 har et sterkt digitaliseringsfokus. Et av tiltakene i den forbindelse har vært å anskaffe og iverksette en WebGIS-plattform (GIS=geografisk informasjonssystem). WebGIS-plattformen ble anskaffet på slutten av 2021 og allerede tidlig i 2022 har plattformen bidratt til en kostnadseffektiv og rask utvikling av kartløsningen for skogforvaltningen. Årets erfaring med løsninger for skogforvaltningen gjør at vi er sikre på at WebGIS-plattformen vil være en kostnadseffektiv plattform for utvikling av kartløsninger for andre områder i direktoratet og for visualisering av kartdata via satsingen datadrevet forvaltning.

Gjennom året har vi fortsatt det strategiske arbeidet for å øke digitaliseringsgraden og sikre at tjenestene blir enklest mulig for våre brukere.

ENKLERE TJENESTER FOR ERSTATNINGSORDNINGENE I LANDBRUKET

I 2021 startet vi arbeidet med å utvikle nye digitale tjenester for innsending av søknader, behandling og utbetaling av erstatning for klimabetingede skader og offentlige pålegg. På grunn av omprioritering av eksterne og interne ressurser til utvikling av løsninger for strømstøtteordningen har aktiviteten i 2022 vært noe redusert i forhold til plan. I løpet av neste halvår vil løsningen tilby enkle og effektive tjenester til søkere om erstatning. Løsningen vil gi saksbehandlere i kommunene og hos statsforvalter et effektivt verktøy som vil tilrettelegge for raskere saksbehandling og utbetaling av erstatning. Prosjektet er finansiert over jordbruksavtalen.

DIREKTORATET UTVIKLER LØSNINGER FOR UTBETALING AV KOMPENSASJON FOR ØKTE STRØMUTGIFTER

I midten av januar bestemte regjeringen at den ville kompensere strømavgifter for veksthusnæringen og jordbruket. Her måtte vi omstille oss raskt – og i løpet av rundt en måned hadde direktoratet utviklet en digital løsning for utbetaling av strømstøtte. 25. februar ble de første 109 millioner kroner utbetalt til bøndene. Løsningen baserte seg på at bøndene registrerte målepunkt for strømmåleren, og vi hentet strømforbruk automatisk gjennom integrasjon mot ELHUB. Kompensasjonsordningen var ment som en midlertidig løsning som skulle vare ut sommeren 2022, men nå er det signalisert at ordningen i alle fall vil vare fram til juni 2023. De digitale løsningene er kontinuerlig tilpasset og videreutviklet etter nye behov og endring av regelverk gjennom hele 2022. I dette prosjektet har direktoratet vist kreativitet, innovasjonskraft og leveransedyktighet til å utvikle og levere regelverk og digitale løsninger innenfor et område som vi på forhånd ikke hadde kjennskap til.

EKSTRA UTBETALING AV PRODUKSJONSTILSKUDD PÅ OM LAG 1450 MILLIONER

Årets ekstrautbetaling av produksjonstilskudd ble realisert gjennom videreutvikling av eksisterende fagsystem for produksjonstilskudd. Se kapitlet «Ekstrautbetaling av produksjonstilskudd høsten 2022» for mer utdypende informasjon.

DIGITALISERING AV REINDRIFTSFORVALTNINGEN

Landbruksdirektoratet har et mål om å digitalisere reindriftsforvaltningen. Store deler av saksbehandlingen er fortsatt basert på manuell registrering. Dette medfører betydelig merarbeid for forvaltningen og forsinker saksbehandlingen og utbetaling av tilskudd. I tillegg er eksisterende systemer basert på en teknologi som er teknisk utdatert, og gir en vesentlig risiko for redusert driftsstabilitet. Direktoratet har over flere år søkt finansiering for utvikling av nye løsninger på reindriftsområdet, og nå er finansieringen på plass gjennom et spleiselag mellom direktoratet og LMD samt midler bevilget over reindriftsavtalen. Arbeidet med å rigge et digitaliseringsprosjekt på reindriftsområdet startet mot slutten av året, og hovedprosjektet starter på nyåret i 2023.

MEARKA – NYE LØSNINGER FOR ØREMERKER REIN

Det er et krav i reindriftsloven at all rein i det samiske reinbeiteområdet skal merkes med eierens merke. Merkeregisteret inneholder samtlige godkjente reinmerker i Norge. Etter at Landbruksdirektoratet i 2017 måtte stenge registeret for innsyn på grunn av personvernet, har ikke reindriftsnæringen hatt tilgang til merkeregisteret.

I 2021 fikk vi penger til å utvikle et nytt merkeregister fra Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning. Utviklingen startet rett før nyttår 2022 og i mai var det mulig for reieneier å søke om godkjenning av nye merker digitalt. I september ble ny løsning for saksbehandling av søknadene lansert samtidig med at nye innsynsøsning, appen Mearka, ble tilgjengelig for reieneier. I Mearka er det mulig for reieneiere å se reinmerker via mobil også på vidda. Tilbakemeldingene fra brukerne har vært gode. Dette er en etterlengtet løsning som er enkel i bruk og som næringen har fått nytte av fra første dag.

I løpet av rundt en måned hadde direktoratet utviklet en digital løsning for utbetaling av strømstøtte.

SATSING PÅ DELING AV DATA

Direktoratet sitter på en stor mengde data som er vanskelig tilgjengelig for så vel interne brukere i direktoratet som brukere i øvrig forvaltning og i næringen. Direktoratet har som mål å bli en datadrevet forvaltning som bruker data aktivt for å forbedre og effektivisere direktoratet og forvaltningen. I 2022 etablerte vi en skybasert datadelingplattform som første skritt i arbeidet. Videre tilgjengeliggjorde vi seks forskjellige datasett gjennom plattformen til bruk for både interne og eksterne brukere. Arbeidet med å tilrettelegge og utnytte nye datasett i direktoratet og til eksterne brukergrupper vil pågå i hele strategiperioden 2020–2025.

MED INNSIKT STYRKER VI SAMHANDLING OG ARBEIDET MED INTERNKONTROLL

I løpet av syv hektiske måneder utviklet vi direktoratets nye Intranett, Innsikt, slik at løsningen var klar til bruk til innflytting i nye lokaler 5. september. Med Innsikt har direktoratet og de ansatte fått en felles portal for tilgang til og deling av informasjon på tvers av direktoratets tre kontorsteder. Direktoratets internkontrollsystem utvikles som en integrert del av Innsikt.

DIGITALISERING OG OFFENTLIG PRIVAT SAMARBEID

Et av innsatsområdene i regjeringens digitaliseringsstrategi er å styrke samarbeidet med privat sektor. I 2022 har direktoratet økt innsatsen og bidratt til flere initiativer i regi av OPS landbruk (Offentlig Privat Sektorutvikling Landbruk). Direktoratet mener at OPS landbruk er en viktig møteplass for samhandling og koordinering av digitaliseringsaktiviteten i landbrukssektoren ikke bare mellom næringen og det offentlige, men også mellom offentlige virksomheter.

BRUK AV NASJONALE FELLESREGISTRE OG -KOMPONENTER GIR NYTTE FOR DIREKTORATET

Det er et krav i digitaliseringsrundskrivet at direktoratet skal følge regjeringens strategiske prinsipper for bruk av nasjonale felleskomponenter. Direktoratet har over flere år hatt gode erfaringer med å bruke nasjonale fellesregistre og -komponenter som for eksempel foretaksregisteret, folkeregisteret, matrikkelen, kontakt- og reservasjonsregisteret, matrikkelen, svarUt/svarInn, felles datakatalog, elnnsyn, eFormidling, digital postkasse, ID-porten, maskinporten og Altinn.

NØKKELTALL – DIGITALISERING AV TJENESTER

Innenfor Landbruksdirektoratets ansvarsområde håndteres om lag 290 000 søknader og andre skjemaer fra eksterne brukere, fordelt på rundt 140 tjenester og ordninger.

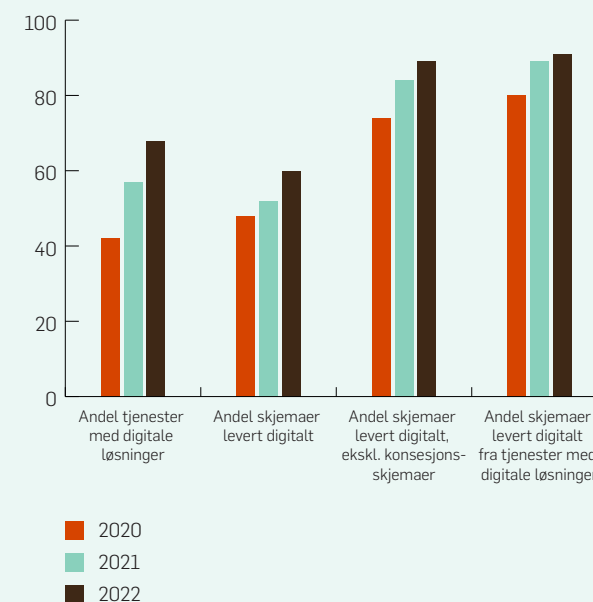
Grafen til høyre viser graden av digitalisering av direktoratets tjenester overfor eksterne brukere i prosent, og i hvilket omfang de digitaliserte tjenestene har blitt brukt.

Den positive utviklingen i digitaliseringsgraden for direktoratets tjenester fortsetter. Økningen i antall tjenester med digitale løsninger skyldes at nye fagsystemer er utviklet og tatt i bruk samt at vi for flere ordninger har tatt i bruk standardisert skjemaerløsning.

Andelen av brukere som leverer søknader/skjemaer digitalt er også økende. Vi har et mål om en digitaliseringsgrad på over 95 prosent for de ordningene hvor det eksisterer digitale løsninger. I 2022 ble målet nådd for 65 prosent av ordningene mot 62 prosent i 2021. En fortsatt økning er en prioritert oppgave de neste årene. For de fire ordningene med en digital løsning hvor det er flest søknader/skjemaer (totalt 103 723 søknader/skjemaer), er det en digitaliseringsgrad på 99,2 prosent.

i

DIGITALISERINGSGRAD OG BRUK AV DE DIGITALISERTE TJENESTENE I PROSENT

Saksbehandlingstid for klagesaker

EIENDOMSLOVGIVNING OG NYDYRKINGSFORSKRIFT

Saksbehandlingstiden for klagesaker og omgjøringsbegjæringer etter jordlov, nydyrkingsforskrift, konsesjonslov og fjellov var i gjennomsnitt på 4,9 måneder i 2022. Omgjøringsbegjæringene hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 5,7 måneder. Klagesakene hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 4,6 måneder. Saksbehandlingstiden var vesentlig kortere sammenlignet med 2021, men fremdeles for lang. Det ble behandlet noen færre klagesaker og omgjøringsbegjæringer i 2022 enn året før. Vi jobber videre med å redusere saksbehandlingstiden, men denne vil også bli påvirket av saksinngang og hvilke andre oppdrag vi er satt til å løse.

Det ble behandlet 29 klagesaker og ni omgjøringsbegjæringer, samt elleve saker der Landbruksdirektoratet var førsteinstans. Av de 29 klagesakene, omhandlet fire klager etter nydyrkingsforskriften.

OFFENTLIGE PÅLEGG I HUSDYRPRODUKSJON

Landbruksdirektoratet mottok 2 klager på vedtak om erstatning etter offentlige pålegg i husdyrproduksjon i 2022. Begge klagene kom inn like før jul, og ble derfor ikke behandlet innad i året.

HUSDYRKONSESJON

Det ble fattet vedtak i fire klagesaker etter husdyrkonsesjonsregelverket i 2022. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på fem og en halv måned. Dette er lavere enn i 2021, hvor den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på ti og en halv måned. To av sakene var komplekse. Antall restanser ble redusert i 2022.

PRODUKSJONS- AVLØSERTILSKUDD

Det ble fattet vedtak i totalt 35 klagesaker innenfor produksjons- og avløsertilskudd. Gjennomsnittlig klagesaksbehandlingstid, fra saken kom inn til Landbruksdirektoratet til det ble fattet vedtak, var på fire og en halv måned.

Av de 35 sakene var det 23 saker som omhandlet dispensasjonssøknader fra søknadsfrist og frist for etterregistreringer av opplysninger. De fleste dispensasjonssakene har kort klagesaksbehandlingstid, fra en til to måneder. Dersom man trekker fra dispensasjonssakene, var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for de resterende ni klagesakene på litt over ni måneder. Noen saker har krevd en omfattende og detaljert gjennomgang av foretakenes regnskaper og driftsform, og flere av sakene kunne få store konsekvenser for foretakene. Det stilles derfor strenge krav til saksbehandlingen.

En gjennomsnittlig klagesaksbehandlingstid på mellom fire og ni måneder innebærer en økning sammenlignet med det foregående året. Dette skyldes bla. økt omfang av andre oppdrag vi er satt til å løse. I 2021 var klagesaksbehandlingstiden i gjennomsnitt på to til fire måneder. I 2020 var saksbehandlingstiden i gjennomsnitt på fire til syv måneder, i 2019 på fem måneder, i 2018 på ni måneder og i 2017 på 12–18 måneder.

KLIMABETINGET PRODUKSJONSSVIKT

Landbruksdirektoratet mottok 21 klagesaker og elleve dispensasjonssøknader i 2022. Det har de siste to årene vært et stort etterslep i saksbehandling, med lang saksbehandlingstid. Dette skyldes økt omfang av andre oppdrag vi er satt til å løse. Etterslepet på saker er imidlertid redusert det siste året, og behandlingstiden for dispensasjonssøknader er nå på cirka én måned, mens gjennomsnittlig saksbehandlingstid for klagesaker er på cirka sju måneder.

Foto: Torbjørn Tandberg

SKOGBRUK

Landbruksdirektoratet har i løpet av 2022 behandlet fire klager på vedtak etter forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier. To av klagene ble tatt til følge og to ble ikke tatt til følge. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid hos Landbruksdirektoratet var om lag 2 måneder.

NATURSKADE

I 2022 mottok Landbruksdirektoratet 56 klager etter den offentlige ordningen. Landbruksdirektoratet behandlet 51 klager i samme år. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra direktoratet mottok klage til den var utredet og vedtak forelå var om lag 5 måneder.

KOMPENSASJON ETTER AVVIKLING AV HOLD AV PELTSDYR

Landbruksdirektoratet behandlet i 2022 totalt to søknader om dispensasjon, og én klage på avslag på dispensasjon fra grunnvilkårene for å motta kompensasjon.

ERSTATNING ETTER AVVIKLING AV HOLD AV PELTSDYR

Landbruksdirektoratet ga i 2022 fem fullstendige tilbud om erstatning etter avvikling av hold av pelsdyr. Videre ga vi 31 foreløpige tilbud om erstatning etter samme ordning.

VELFERDS- OG VETERINÆRORDNINGENE

Det ble fattet vedtak i 11 klagesaker innenfor velferds- og veterinærordningene i 2022. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på i overkant av to måneder. Dette er omtrent likt som saksbehandlingstiden i 2021, som var på to og en halv måned.

Klagenemnda for naturskadesaker mottok 56 saker i 2022.

Rapporter og utredninger

Rapporter og utredninger som Landbruksdirektoratet leverte i 2022, enten alene eller sidestilt med andre:

3-8/2022:	Årsrapport Landbrukets utviklingsfond (LUF) 2021	19/2022:	Produksjon av økologiske jordbruksvarer 2021	45/2022:	Utredning av innføring av dyrevelferdstilskudd
2022:	Landbruksdirektoratets årsrapport 2021	20/2022:	Gjennomgang av fraktordningene for korn og kraftfôr	47/2022:	Utredning av konkurransefremmende tiltak i prisutjevningsordningen for melk
3/2022:	Markedsrapport 2021	27/2022:	Forvaltningsmodeller for sikringsskog mot naturfare.	01.03.2022:	Klimaeffekten av jordbruksoppgjøret: Faglig vurdering av metoder for å synliggjøre klimaeffekt av årlige endringer i virkemidlene
3/2023:	MEKLING I REINDRIFTA: Utredning av meklingsbestemmelsen i reindriften § 73	28/2022:	Kommunale og regionale virkemidler for jordvern	31.03.2022:	Årsrapport for Utvalgte kulturlandskap i jordbruket 2021
4/2022:	Omverdenen til norsk landbruk og matindustri 2021	30/2022:	Konsesjonssaker der AS er erverver		Landbruksdirektoratet har bidratt i sekretariat eller med faglige innspill til disse rapportene og utredningene, levert i 2022:
9/2022:	Gjennomgang av støtten som gis til Norsk Landbruksrådgiving over jordbruksavtalen	31/2022:	Beredskapslagring av matkorn	16.03.2022:	Revidert forslag til fordelingsnøkkel for regionale miljøtilskudd. Fra partssammensatt arbeidsgruppe til jordbruksoppgjøret 2022. Landbruksdirektoratet har ledet sekretariatet som i tillegg har bestått av Miljødirektoratet.
10/2022:	Gjennomgang av ordningen for tilskudd ved produksjonssvikt	32/2022:	Bedre styring, dialog og samhandling i reindriften. Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet	02.05.2022:	Ny forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Oppsummering av høring, tilråding fra Miljødirektoratet i samråd med Landbruksdirektoratet. Høringen er oppsummert av Miljødirektoratet i samråd med Landbruksdirektoratet.
13/2022:	Verdikjeden for økologisk melk	33/2022:	Nasjonalt miljøprogram i jordbruket 2023–2026		
15/2022:	Forslag til endringer i kravspesifikasjonen for rå melk	35/2022:	KOSTRA-rapporten		
16/2022:	Utredning om verdensarven Røros bergstad og Circumferensen skal innlemmes i Landbrukets verdensarvordning	36/2022:	Kartlegging av foryngelse og miljøhensyn ved hogst		
17/2022:	Utredning av én felles målpris på fôrkorn	40/2022:	Gjennomgang av klassifiseringssystemet for reinsdyrslakt		
18/2022:	Tilskudd til veterinærreiser	43/2022:	En styrket kriseberedskap i reindriften		

Regelverksutvikling

Her følger en oversikt over bidrag vi har gitt til nye forskrifter i 2022, samt endringer av eksisterende. Vi har ikke tatt med arbeid med forskrifter som ikke ble ferdigstilt. Faste justeringer av satser fremgår heller ikke.

Fagområde	Forskrift	Landbruksdirektoratets rolle
Skogbruk	FOR-2012-05-25-460 Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål	Utredet i samarbeid med Miljødirektoratet på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks og matdepartementet (Høringsnummer2021/2806)
Frøavl	FOR-2016-12-12-1567 Forskrift om tilskudd til frøavl	Sist endret, FOR-2022-06-29-1249 fra 01.07.2022. Utarbeidet forslag til ny forskrift og ansvarlig for høringsrunden.
Jordbruk og miljø	Instruks for regionale miljøtilskudd i jordbruket 2023–2026	Landbruksdirektoratet fastsetter instruksene, som statsforvalterne bruker som utgangspunkt for sine forskrifter om regionale miljøtilskudd.
Offentlige pålegg	FOR-2016-05-29-545 Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg	Utformet forslag til endringer i forskriften, gjennomførte høring, oppsummerte høringsinnspill og sendte forslag
Produksjonssvikt	FOR-2012-01-17-56 Forskrift om tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon	Bidratt til endringer i forskriften etter enighet mellom partene i jordbruksoppgjøret
Produksjonssvikt	FOR-2018-08-01-1215 Forskrift om satser for og beregning av tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon (sats- og beregningsforskriften)	Bidratt til endringer i forskriften etter enighet mellom partene i jordbruksoppgjøret
Tilskudd til frakt av slaktedyr	FOR-2021-12-21-3792	Utformet forslag til endringer i reglene, ikke satsene, i forskriften, gjennomførte høring og fastsatte endringer.
Strømstøtteordningen	FOR-2022-02-18-269 Midlertidig forskrift om støtte som følge av ekstraordinære utgifter til elektrisk kraft for jordbruks- og veksthusnæringen (opphevet) FOR-2022-06-30-1273 Midlertidig forskrift om støtte som følge av ekstraordinære utgifter til elektrisk kraft for jordbruksforetak, veksthus og vanningslag	Bidratt i utarbeidelsen av midlertidige forskrifter for strømstøtteordningen.
Ekstraутbetaling av produksjonstilskudd	FOR-2022-07-01-1280 Forskrift om ekstraутbetaling av produksjonstilskudd i 2022	Utformet forslag til forskrift
Prisnedskrivning til importerte karbohydratråvarer fra 1. juli 2022.	FOR-2022-06-29-1241 Forskrift om satser for tilskudd til import av karbohydratråvarer	Utformet og vedtok ny forskrift etter at det i jordbruksavtalen 2022-2023 ble innført ny ordning for prisnedskrivning av importert kraftfôr med tilhørende endring i LMDs FOR-2022-08-19-1462 Forskrift om endring i pristilskuddsforskriften, som trådte i kraft 1. juli 2022.
Nye tollover med virkning fra 01.01.2023	LOV-2022-03-11-9 Lov om inn og utførsel av varer (vareførselsloven) , LOV-2022-03-11-8 Lov om tollavgift (tollavgiftsloven) .	Etter flere års arbeid ble tollloven erstattet av to nye lover. Ny lov inneholder avklaringer som har betydning for importvernet for landbruksvarer.
Administrative tollavgiftsnedsettelse	FOR-2005-12-22-1723 Forskrift om administrative nedsettelse av tollavgiftssatser for landbruksvarer	Diverse oppdateringer og presiseringer, blant annet knyttet til tollavgiftsnedsettelse på melk i underskuddssituasjoner. Kvoter for bær til industri.

Foto: Landbruksdirektoratet

Del 4

Styring og kontroll

Virksomhetsstyringen i Landbruksdirektoratet skal legge til rette for at målene og kravene som er satt, nås med effektiv ressursbruk. Direktoratet har i 2022 jobbet systematisk med forbedringspunkter av styring og kontroll. Sentralt i dette arbeidet var operasjonaliseringen av Strategisk plan 2020-2025, ressursstyring, internkontroll samt kvalitet i vårt prognosearbeid.

TILSTANDSVURDERING AV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Fastsatte mål og resultatkrav for 2022 ble i all vesentlighet nådd. Når det gjelder oppdrag gitt i tildelingsbrevet vurderes gjennomføringsgraden som høy.

Aktiviteten har samlet vært vesentlig høyere enn tidligere år. Oppdrag knyttet til strømstøtte, ekstrautbetaling på produksjonstilskudd og avvikling av pelsdyrhold har medført at det har vært gjort omprioriteringer internt. Dette har ført til at ambisjonsnivået på andre områder ble lavere enn planlagt. Spesielt gjelder dette digitalisering av erstatningsordningene, interne satsinger og tiltak i handlingsplan.

Lokaliseringen i Oslo med 150 ansatte ble i løpet av året flyttet fra Stortingsgaten 28 til Innspurten 11 på Valle. Flyttingen ble en suksess og gjennomført uten at dette påvirket leveranser fra direktoratet. Det var etablert en fullmakt til å overskride driftsbevilgningen med inntil 11,7 millioner kroner. Denne ble ikke benyttet. Årsaken til dette var at flytting ble gjennomført med en vesentlig høyere grad av gjenbruk enn planlagt og at vi kunne benytte overførte midler fra 2021 til formålet.

Økonomirapporteringen og prognosearbeidet for ordninger og fond utgjør en vesentlig del av vår styring. Rapporteringen bidrar til at forbruket holdes innenfor tildelingene og fullmaktene som er gitt. Videre gjennomføres det intern økonomirapportering for direktoratets driftsbudsjett. Kvaliteten og følgelig korrektheten i rapporteringen vurderer vi som til å holde ønsket nivå.

I 2022 ble det gjennomført en pilot innen prosjektet datadrevet forvaltning for å nyttiggjøre informasjon i fagsystemene i større grad i styringen. Uttrekket som er etablert, gjør tilgjengelig aggregerte data fra 39 ordninger i Agros. Datauttrekket gjør at vi kan forbedre analysene, få mer fakta til regelverksarbeidet og øke kvaliteten på vårt prognosearbeid.

Risikostyring er en integrert del av styringen av direktoratet, og det gjennomføres risikovurderinger på flere nivåer. Overordnet risikovurdering gjøres med utgangspunkt i våre virksomhetsprosesser rettet mot vår evne til å gjennomføre samfunnsoppdraget. Videre gjøres det risikovurderinger av de konkrete kravene og oppdrag som gis i det årlige tildelingsbrevet, samt forhold fra økonomi- og virksomhetsinstruksen. I tillegg gjennomfører vi årlig risikovurderinger av utvalgte økonomiske og juridiske virkemidler. Alle større IKT-prosjekter risikovurderes løpende.

Arbeidet med å etablere bedre og mer tilgjengelig dokumentasjon fortsatte i 2022. Direktoratet ser behovet for å gjøre forbedringer av internkontrollsystemet. Områder som ble prioritert i 2022, var oppstart av arbeide for å etablere et styringssystem for informasjonssikkerhet, dokumentasjon av reindriftsforvaltningen og nytt intranett med en struktur for å gjøre tilgjengelig dokumentasjonen for de ansatte i direktoratet.

Riksrevisjonen har kontrollert om et utvalg statlige virksomheter følger opp lønns- og arbeidsvilkår i tråd med gjeldende regelverk, herunder Landbruksdirektoratet. Direktoratet var en av få virksomheter som kom ut av revisjonen med godkjent og en bekreftelse på at det foreligger rutiner og at det utføres nødvendig og dokumentert kontroll på dette området i henhold til kravene i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.

I 2022 fortsatte utviklingen av prosessene som er knyttet til virksomhetsstyringen. Det er behov for å fortsette arbeidet i 2023. Sentralt i utviklingen av styringen er strategisk plan, som strekker seg til 2025. Dette bidrar til at vi får et flerårig perspektiv på styringen. Sentralt i dette arbeidet er handlingsplan med tiltak for å operasjonalisere strategisk plan. Satsingen på digitalisering og forbedringen av våre fagsystemer er en sentral del av dette sammen med iverksettelse av kompetanseplan og bemanningsplanlegging. Samlet gir dette et bedre grunnlag for å kunne ta beslutninger som vedrører disponering av budsjetttrammene for strategiperioden.

Det pågående arbeidet med å utvikle styring og kontroll mener vi er tilstrekkelig for å bygge en kultur som øker leveringsevnen, etterlevelsen av regelverk og korrektheten i virksomheten.

Vi vurderer Landbruksdirektoratets resultat- og regnskapsinformasjon for 2022 som relevant og pålitelig.

I 2022 ble det gjennomført en pilot innen prosjektet datadrevet forvaltning for å nyttiggjøre informasjon i fagsystemene i større grad i styringen. Uttrekket som er etablert, gjør tilgjengelig aggregerte data fra 39 ordninger i Agros. Datauttrekket gjør at vi kan forbedre analysene, få mer fakta til regelverksarbeidet og øke kvaliteten på vårt prognosearbeid.

OPPFØLGING AV EVENTUELLE MERKNADER FRA RIKSREVISJONEN

Årsoppgjørrevisjonen for 2022 starter i februar 2023, og endelig revisjonsberetning for 2022 forventes innen 1. mai 2023.

Landbruksdirektoratets regnskap for 2021 ble godkjent uten vesentlige merknader. Det ble avholdt et digitalt møte mellom Riksrevisjonen og Landbruksdirektoratet i april 2022 der direktoratet fikk gode tilbakemeldinger på samarbeid og oppfølging.

I 2022 gjennomførte Riksrevisjonen oppstartsmøter, og fikk med det bekreftet forståelsen for internkontrollen i Landbruksdirektoratet.

BRUK AV KONSULENTTJENESTER

Ifølge regjeringens fellesføringer skal virksomhetene arbeide for å redusere konsulentbruken på områder der det ligger til rette for å utnytte interne ressurser og kompetanse. Fellesføringen forutsetter videre at utover informasjons- og holdningskampanjer skal tjenester fra kommunikasjonsbransjen som hovedregel ikke benyttes.

Direktoratets bruk av konsulenttjenester¹ kommer frem av tabell til høyre.

96 prosent av konsulentbruken i 2022 gjaldt utvikling av IKT-fagsystemer og videreutvikling av eksisterende fagsystemer. Systemene brukes av næringen og av saksbehandlere hos statsforvalteren, kommunene samt i direktoratet.

Det er inngått rammeavtaler på området for å sikre at direktoratet får tilgang til nødvendig kompetanse og kapasitet innenfor digitalisering og utvikling av tjenester og systemer som direktoratet ikke selv besitter.

¹ Konsulenttjenester er definert som tjenester kostnadsført på artskonto 671-673, jf. fellesføringene 2022 fra KDD (H-1/2022) og www.statregnskapet.dfo.no.

² Artskonto 674-679.

Landbruksdirektoratet har i 2022 ikke kjøpt tjenester fra kommunikasjonsbransjen.

Mesteparten av forbruket av andre konsulenttjenester i 2022 er relatert til kjøp av analyse av jordprøver for PCN (potetcystenematoder) i forbindelse med kontroll av arealer for sertifisert settepotetproduksjon.

Vårt utgangspunkt er at vi så langt det er mulig og mest effektivt bruker interne ressurser. Når vi kjøper konsulenttjenester er det fordi det er behov for spesialkompetanse som vi ikke har kontinuerlig behov for. Alternativet ville være å ansette personer, men det vil etter vår vurdering ikke være effektivt. Som regel er det behov for spesialkompetanse som er midlertidig. Fast ansettelse er da uaktuelt, samtidig er det vanskelig å finne kompetente kandidater som er aktuelle for en midlertidig ansettelse. En slik løsning vil ofte også være mer sårbar enn å kjøpe konsulenttjenester fra en virksomhet som er spesialisert på området og har mange ansatte med ønsket kompetanse.

Som det fremgår ovenfor, er innkjøp av konsulenttjenester i direktoratet stort sett avgrenset til IKT-utvikling. Omfanget av utviklingsprosjekter varierer fra år til år, og de forskjellige prosjektene krever ulik spesialkompetanse. Da vurderer vi at det er mest hensiktsmessig og lønnsomt å kjøpe konsulenttjenester fra virksomheter som er spesialisert på denne type oppgaver og som har en bemanning som minimerer sårbarheten ved sykdom og annet fravær.

Vi har i 2022 kjøpt andre fremmede tjenester² for 45 millioner kroner hvorav 70 prosent gjelder løpende drifts- og vedlikeholdsoppgaver innen IKT.

i

UTVIKLING I BRUK AV KONSULENTTJENESTER, I KR.

	2020	2021	2022
Kons.tj - utvikling av programvare og IKT-løsninger (konto 671)	33 837 771	15 291 472	22 962 524
Kons.tj - organisasjonsutvikling, kommunikasjonsrådgivning mv. (konto 672)	-93 468	253 083	37 125
Andre konsulent-tjenester (konto 673)	973 468	1 184 510	995 350
Total	34 717 771	16 729 065	23 994 999

SIKKERHET OG BEREDSKAP

Sikkerhetstilstanden i direktoratet vurderes som god. Antall meldte sikkerhetshendelser lå i 2022 noe under nivået i 2021. Av 13 hendelser var ti knyttet til konfidensialitet, to til tilgjengelighet og én til tilgjengelighet og integritet. To av hendelsene var av høy alvorlighetsgrad. En av hendelsene med høy alvorlighetsgrad var relatert til strømbrudd hos driftsleverandør og manglende/ikke-fungerende redundans. Hendelsen er fulgt opp i møter med driftsleverandør. De har levert rapport med beskrivelse av tiltak som er gjort for å sikre strømredundans. Hendelsen forårsaket en dags nedetid på våre fagsystemer og digitale tjenester. Den andre hendelsen gjaldt svikt i rutiner knyttet til behandling av sikkerhetsgradert informasjon hvor brev med innhold gradert begrenset ble åpnet som ordinær post. Direktoratet har i etterkant forbedret rutiner og kommunisert det til relevante personer i organisasjonen. Av øvrige hendelser er det flere forsøk på direktørsvindel og phishing. Ingen av hendelsene har medført konsekvenser for direktoratet.

Det operative sikkerhetsarbeidet i direktoratet fungerer godt, og vi er i god stand til å reagere raskt og gjennomføre tiltak for å unngå at sikkerhetshendelsene får uønskede konsekvenser for direktoratet og våre brukere.

Arbeidet med revisjon av direktoratets styringssystem for informasjonssikkerhet startet i 2021. Revisjonen avdekket at dagens styringssystem ikke dekker nåværende lovkrav på en optimal måte. Direktoratet startet derfor i 2022 arbeidet med å utarbeide et nytt styringssystem for informasjonssikkerhet for å sikre bedre etterlevelse av lovkrav. Nytt styringssystem baseres på anbefalinger og maler fra Digitaliseringsdirektoratets nye stifinner for informasjonssikkerhet. Målet er at det nye styringssystemet er innført i løpet av 2023.

Direktoratet har fortsatt arbeidet med å bygge en god sikkerhetskultur. Vi har hatt kurs i informasjonssikkerhet for alle ansatte. Kompetanseheving og bevisstgjøring hos de ansatte er et av våre viktigste tiltak for å bedre sikkerheten i Landbruksdirektoratet. Av øvelsene med vår interne sikkerhetsgruppe har én vært knyttet til personvern og informasjon på avveie. Øvrige øvelser har vært knyttet til tenkte hendelser.

Det ble gjennomført en beredskapsøvelse for ledergruppen i 2022. Øvelsen ble gjennomført som en skrivebordsøvelse med en oppgave som ledergruppen skulle ta stilling til. Formålet med øvelsen var å gi direktoratets ledere økt innsikt i og kunnskap om direktoratets beredskapsplanverk.

I løpet av året ble det gjennomført to beredskapssymposier. Hensikten med beredskapssymposiene er å øke oppmerksomheten og kompetansen om beredskap i direktoratets ledergruppe og samordne beredskapsarbeidet på tvers i direktoratet.

Direktoratet har spesiell oppmerksomhet rettet mot informasjonssikkerheten i og sikkerhetstest av kritiske systemer og nye systemer som utvikles. Sentralt i direktoratets arbeid med risiko- og sårbarhetsvurdering av IT – sikkerhet og informasjonssikkerhet er sikkerhets- og penetrasjonstester. For å avdekke eventuelle sårbarheter og risiko gjennomføres regelmessige sikkerhets- og penetrasjonstester i alle nye systemer og ved større endringer av eksisterende systemer. Disse utføres alltid av eksternt tredjepart. Basert på risikobilde iverksettes tiltak for å redusere risiko til akseptabelt nivå. I 2022 har vi gjennomført penetrasjonstest av ny løsning for reinmerker, veterinære reiser, feltløsning kart og direktoratets sikkerhetsløsning. Vesentlige sårbarheter er utbedret.

Direktoratet har fortsatt arbeidet med å bygge en god sikkerhetskultur. Vi har hatt kurs i informasjonssikkerhet for alle ansatte. Kompetanseheving og bevisstgjøring hos de ansatte er et av våre viktigste tiltak for å bedre sikkerheten i Landbruksdirektoratet.

I 2022 er løsningen for sikring av og pålogging til direktoratets digitale tjenester og fagsystemer oppgradert til siste versjon og på slutten av året innførte direktoratet to-faktor autentisering for pålogging. Oppdatering og patching av servere og programvare er satt i system for å sikre regelmessige og nødvendige sikkerhetsoppdateringer. Bruk av Digitaliseringsdirektoratets maskinport for maskin-til-maskin utveksling av data har vist seg å være en enkel og risikoreducerende løsning for sikker maskin-til-maskin kommunikasjon.

LANDBRUKS- OG MATCERT

Landbruks- og matCERT, som ble etablert i 2019, er sektorens miljø for håndtering av sikkerhetshendelser og inngår i det nasjonale respsmiljøet. Landbruksdirektoratet har ansvaret for drift av Landbruks- og matCERT. Landbruks- og matCERT har fortsatt tidligere aktivitet og organisering. Vi er registrert partner av nasjonalt cybersikkerhetssenter hvor vi får både støtte og informasjon knyttet til arbeidet med informasjonssikkerhet. Vi har fortsatt ukentlige møter med tilhørende virksomheter (Landbruksdirektoratet, NIBIO, Mattilsynet og Veterinærinstituttet). Virksomhetene opplever at deltakelse i Landbruks- og matCERT gir direkte nytte for arbeidet med og oppmerksomheten rundt informasjonssikkerhet. I 2022 har Landbruks- og matCERT gjennomført 2 øvelser med de tilknyttede virksomhetene. Det er registrert 95 varsler fra nasjonalt cybersikkerhetssenter og andre sektorvise respsmiljø i 2022. Verken øvelsene eller varslene medførte behov for endringer eller tiltak i direktoratet.

PERSONVERN

Landbruksdirektoratet jobber godt med personvern i organisasjonen og våre tjenester. Rutiner for godt personvernarbeid er utviklet videre. Direktoratet har utarbeidet en instruks for sletting av personopplysninger som sørger for at vi ikke oppbevarer personopplysninger ulovlig. Det oppstod ingen meldepliktige avvik i 2022.

TIPS OM JUKS MED TILSKUDD OG REGULERINGER

Landbruksdirektoratet mener det er viktig for tilliten og legitimiteten til de landbrukspolitiske virkemidlene at det ikke jukes med disse. På våre nettsider informerer vi om hvordan vi kan tipses om mulig juks med tilskudd og reguleringer innen Landbruksdirektoratets forvaltningsområde. I 2022 mottok vi åtte meldinger som alle ble fulgt opp.

LIKESTILLING OG IKKE-DISKRIMINERING SOM FORVALTNINGSORGAN

Landbruksdirektoratet fikk i tildelingsbrevet for 2022 i oppdrag å redegjøre for arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering i direktoratets virke som offentlig myndighet, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24.

KARTLEGGING AV STATUS

Direktoratet nedsatte våren 2022 en arbeidsgruppe som gjorde en overordnet kartlegging av status for likestilling og risiko for diskriminering innenfor Landbruksdirektoratets myndighetsområde, det vil si jordbruks-, reindrifts- og skogbruksnæringen. I kartleggingen har arbeidsgruppen også sett på direktoratets eksterne kommunikasjon hvor målgruppen er utøvere innenfor disse sektorene samt forvaltningen.

Kartleggingen ble levert LMD 1. juni, og de fleste funnene var knyttet til diskrimineringsgrunnlagene kjønn og språk. For eksempel viste kartleggingen at andelen kvinner som eier landbrukseiendommer, var 26 prosent, kvinneandelen som driver landbruksproduksjon 16 prosent, mens andelen kvinner av alle som overtok landbrukseiendom i 2021 var 36 prosent.

For diskrimineringsgrunnlaget språk fant direktoratet at det mangler informasjon og vedtak på samisk på tross av at samiske språkbrukere har et lovfestet krav på å få informasjon på samisk. Dette skyldes til dels at det er mangel på oversettere, og at direktoratet mangler en rammeavtale med samiske oversettere.

Direktoratet mangler også informasjon på engelsk på nettsiden rettet mot importører og kjøpere av tollkvoter. Dette er en gruppe som ofte har behov for informasjon på engelsk.

VEDTAK AV RETNINGSLINJER OG PLAN FOR VIDERE ARBEID

I forlengelse av kartleggingen har Landbruksdirektoratet vedtatt retningslinjer for arbeid med å fremme likestilling og hindre diskriminering. Videre ble det besluttet at arbeidsgruppen skal lage en tiltaksplan for arbeidet fremover som skal inngå i direktoratets interne tertialrapportering, slik at ledelsen løpende kan følge opp på aktivitetene.

Møte i toppledergruppa.

Personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling

ORGANISASJONSUTVIKLING

I september 2022 flyttet deler av direktoratet inn i nye lokaler på Valle i Oslo. Flyttingen innebar endring av arbeidsplasskonsept; vi gikk over til aktivitetsbasert arbeid med konsepter som «fri plassering» og «ryddet pult». I forbindelse med flyttingen ble det gjennomført tre parallelle prosjekter innenfor områdene IKT, kontorlokaler og organisasjonsutvikling som skulle sørge for en god overgang til ny lokasjon og arbeidsmåte. OU-prosjektet hadde som mål å forberede våre ansatte på å ta i bruk det nye arbeidsplasskonseptet. Endringen har medført nye samhandlings- og arbeidsformer for Oslo-kontoret. For organisasjonen som helhet har digital samhandling økt betydelig de siste årene, primært som følge av restriksjonene under pandemien. Økt bruk av hjemmekontor, digitale møter og samlinger er videreført i 2022, også etter at restriksjonene ble opphevet.

Direktoratet legger stor vekt på godt samarbeid med de ansattes organisasjoner i tråd med Hovedavtalen i staten. Samarbeidet med tillitsvalgte fungerer godt, og vi har regelmessige møter med informasjon, drøfting og forhandling (IDF).

I 2022 gjennomførte vi 12 IDF-møter. I år startet vi arbeidet med «tillitsreformen». Det er nedsatt en gruppe bestående av tillitsvalgte og arbeidsgiver som skal jobbe videre med dette oppdraget.

KOMPETANSEUTVIKLING

Kompetanseprogrammet, som er forankret i «Strategisk plan 2020-2025», ble gjennomført som planlagt. Programmet er et viktig, felles utviklingstiltak for hele organisasjonen.

Kompetanseprogrammet bestod i 2022 av grunnmodulen og modul 1. Grunnmodulen var felles for alle våre ansatte. Modul 1 for medarbeidere inneholdt kurs i økonomiregelverket, journalføring og arkivering, informasjonssikkerhet og digital samhandling.

Lederutviklingen i kompetanseprogrammet går parallelt med medarbeiderutviklingen og bestod i 2022 av e-læringskurs innenfor kompetanseledelse, endringsledelse, fjernledelse, utvikling av ledergrupper, digital transformasjon og mangfoldsrekruttering.

I høst lanserte vi også prosess- og prosjektlederskolen som del av kompetanseprogrammet. Dette skal sørge for at vi bygger kompetanse innenfor prosess- og prosjektledelse.

Direktoratet gjennomførte den årlige kunnskapskonferansen innenfor landbruk i mars 2022. Konferansen ble gjennomført i digitalt format, og er et tiltak som sørger for utvikling og deling av kompetanse både internt og eksternt.

Nye lokaler i Oslo forenkler samarbeid på tvers i direktoratet. Her Ghazaleh Ostadian fra seksjon HR og kontorservice og Henrik Ebne fra kommunikasjonsstaben.

Hvert år settes det av interne kompetansemidler som alle ansatte har mulighet til å søke på i samråd med sin leder. I år var det 22 ansatte som fikk tildelt kompetansemidler. Midlene gikk til kompetansehevende tiltak for både virksomheten som helhet, grupper av ansatte og enkeltansatte. Det ble søkt om kompetansemidler til kursing innen blant annet Excel, prosjektledelse, samisk kultur, reindrift og tradisjonell kunnskap samt landbruksfaglig kompetanseheving.

PERSONELLMESSIGE FORHOLD

I Landbruksdirektoratet var vi 216 ansatte per 31. desember 2022, hvorav 203 fast ansatte. Av de øvrige er en lærling, to ansatte i vikariater, ni i engasjementer og en åremålsansatt (administrerende direktør).

Fordeling mellom kontorstedene i antall ansatte ved årsskifte:

- Oslo: 151
- Steinkjer: 38
- Alta: 27

UTVIKLING I ANTALL ANSATTE OG ÅRSVERK 2020 – 2022

	2020	2021	2022
Antall ansatte¹	207	211	214
Antall avtalte årsverk²	202	207	211
Antall utførte årsverk³	186	191	194

I 2021 fikk direktoratet tildelt midler til opprettelse av seks nye årsverk primært på fagområdene areal, klima og rovvilt. Disse stillingene ble besatt i løpet av 2021 og er en vesentlig forklaring på økningen i antall ansatte og årsverk fra 2021 til 2022 da de besatte stillinger teller med hele året i 2022. Videre er antall midlertidig ansatte økt som følge av et ekstraordinært behov for ressurser i forbindelse med behandlingen av saker i tilknytning til henholdsvis strømstøtteordningen og avvikling av pelsdyrhold.

- ¹ Antall ansatte viser gjennomsnittet i løpet av året, jf. Statistisk sentralbyrås statistikk «12623: Ansatte i staten, etter enhet».
- ² Antall avtalte årsverk viser gjennomsnittet i løpet av året, jf. Statistisk sentralbyrås statistikk «12623: Ansatte i staten, etter enhet». Avtalte årsverk beregnes utfra de ansattes avtalte stillingsprosent.
- ³ Utførte årsverk er lik avtalte årsverk fratrukket fraværsdager unntatt ferie og avspasering. Hertil legges timelønnede og utbetalt overtid, begge omregnet til årsverk (jf. PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk).

I Steinkjer har vi 38 ansatte.

Foto: Torbjørn Tandberg

Utførte årsverk fordelt på avdelinger

48 årsverk

Adm., kommunikasjon
og ledelse

49 årsverk

Ressurs og areal

39 årsverk

Landbruksproduksjon

37 årsverk

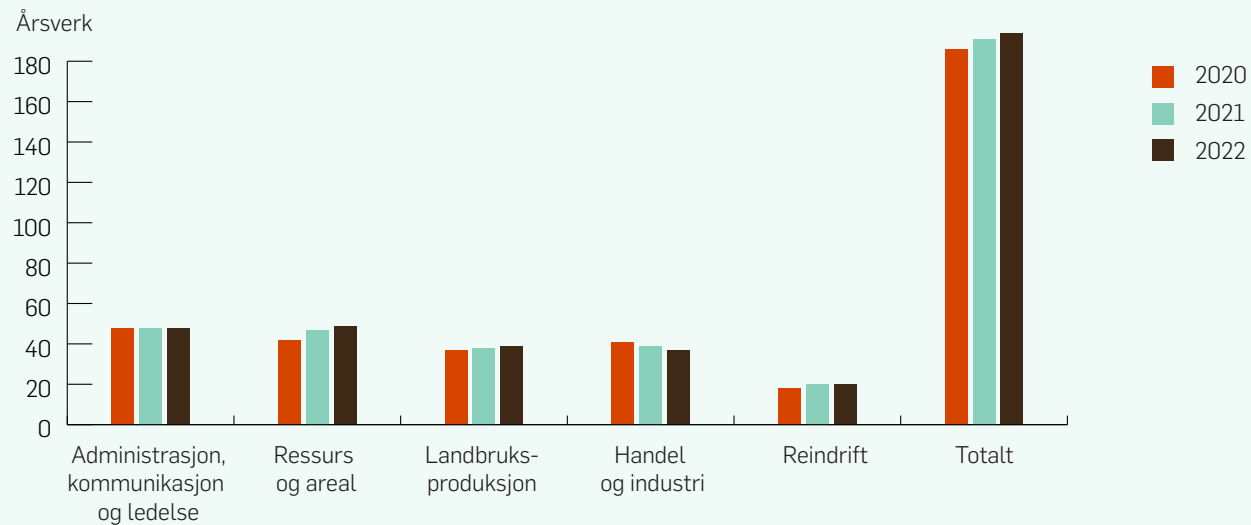
Handel og industri

20 årsverk

Reindrift

UTFØRTE ÅRSVERK FORDELT PÅ AVDELINGER

TURNOVER

Samlet turnover i 2022 var på 10,2 prosent. Sammenlignet med 2021 var det en økning på 2,7 prosentpoeng, i forhold til 2020 en reduksjon på 2,6 prosentpoeng.

	2020	2021	2022
De som gikk over i annen stilling i eller utenfor staten	7,4 %	4,7 %	8,4 %
Inkludert de som gikk av med pensjon	12,8 %	7,5 %	10,2 %

DELTID, MIDLERTIDIGE ANSETTELSE OG FRAVÆR

Deltidsarbeid i direktoratet er begrunnet ut fra den enkeltes behov og livssituasjon. Det følger av vår personalpolitikk at vi skal tilrettelegge for våre medarbeidere i alle livsfaser. All deltid i direktoratet er frivillig deltid.

Midlertidige ansettelser er begrunnet ut ifra et ekstraordinært behov eller vakanse. Det var en økning i engasjement i 2021 og 2022. Dette er blant annet knyttet til kompensasjonsordningen ved avvikling av pelsdyrhold og strømstøtteordningen.

NOEN NØKKELTALL, I PROSENT:

	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon*		Legemeldt sykefravær**	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
2022	2,4 %	5,1 %	3,6 %	6,6 %	12 uker	23 uker	3,5 %	4,5 %
2021	1,2 %	5,3 %	6,1 %	5,3 %	14 uker	20 uker	2,3 %	2,1 %
2020	2,5 %	8,9 %	5,1 %	1,6 %	9 uker	21 uker	1,7 %	3,5 %

*Totalt var det fem menn og ni kvinner som hadde foreldrepermisjon i 2022. Foreldrepermisjon er gjennomsnittlig antall uker.

**Direktoratets sykefraværstatistikk (legemeldt og egenmeldt) er kommentert i avsnittet om sykefravær.

Samlet turnover i 2022 var på 10,2 prosent. Sammenlignet med 2021 var det en økning på 2,7 prosentpoeng, i forhold til 2020 en reduksjon på 2,6 prosentpoeng.

OVERTID

Antall overtidstimer har økt fra 2021 til 2022. Økningen skal ses i sammenheng med at direktoratet har hatt flere ekstraordinære oppgaver i 2022 blant annet knyttet til strømstøtte, ekstra utbetaling av PT, avvikling av pelsdyrhold.

Selv om antall overtidstimer har økt, vurderer vi fortsatt at det gjennomsnittlige antall overtidstimer er relativt lavt og at det ikke er behov for å iverksette særlige tiltak for å redusere overtidsbruken.

SYKEFRAVÆR

Landbruksdirektoratet jobber systematisk med å forebygge og følge opp sykmeldte medarbeidere og benytter bedriftshelsetjenesten aktivt i dette arbeidet. Innsatsområdene i direktoratets IA-handlingsplan for 2019–2022 har vært å forebygge og følge opp sykefravær, hindre frafall og bedre kvartalsvis sykefraværssrapportering.

I IA-handlingsplanen er resultatmålet for sykefraværet satt til 4,5 prosent. I 2022 var årsgjennomsnittet på 5,5 prosent. Det er en økning i egenmeldt fravær fra 0,9 prosent i 2021 til 1,4 prosent i 2022 og en økning fra 3,0 prosent i 2021 til 4,1 prosent i 2022 i legemeldt fravær. Økningen kan sannsynligvis knyttes til influensa og Covid-19 høsten 2022. At vi var på hjemmekontor i store deler av 2021, kan ha medvirket til et lavere sykefravær dette året.

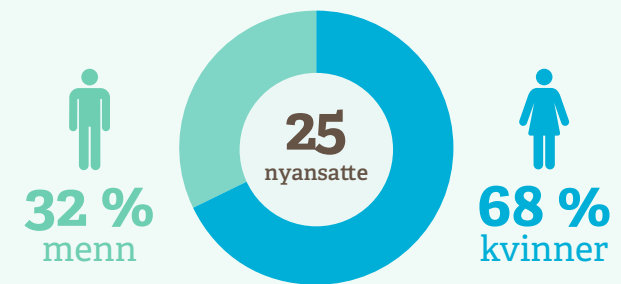
Langtidsfraværet har vært høyere i 2022 enn de siste to årene. Langtidsfraværet har blitt fulgt opp med tett dialog mellom leder og den sykemeldte. I 2022 har vi benyttet bedriftshelsetjenesten og samarbeidet med NAV om tiltak for å forebygge og følge opp særlig langtidsfravær.

OVERTID

	2020		2021		2022	
	Antall timer	Gns. overtidstimer per ansatt	Antall timer	Gns. overtidstimer per ansatt	Antall timer	Gns. overtidstimer per ansatt
Totalt	2 535	10,26	3 084	12,54	4 635	18,47
Kvinner	1 764	11,92	1 997	13,14	2 975	19,07
Menn	771	7,79	1 087	11,57	1 661	17,48
Direktør	0	0	0	0	0	0
Seksjonssjef	402	18,28	448	23,58	764	40,21
Fagdirektør	110	18,26	94	13,44	159	14,48
Seniorrådgiver	1 626	11,61	1 991	15,56	2 656	20,91
Rådgiver	357	7,00	485	7,95	832	11,71
Førstekonsulent	24	1,57	60	3,52	119	5,41
Prosjektleder	18	8,75	6	6,00	106	53,06

NØKKELOPPLYSNINGER OM REKRUTTERING

 41 stillinger utlyst

Nyansatte i 2022

LIKESTILLING OG IKKE-DISKRIMINERING

AKTIVITETS- OG REDEGJØRELSESPLIKTE FOR ARBEIDSGIVER

Landbruksdirektoratet har i 2022 satt i gang arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP), jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 26. Det er nedsatt en arbeidsgruppe bestående av representanter fra de tillitsvalgte og arbeidsgiver. Arbeidsgruppen startet med å undersøke og kartlegge våre rutiner, prosedyrer og interne føringer, samt vurdere og analysere disse ved hjelp av Bufdir sine veiledere, maler og refleksjonsoppgaver. Vi har prioritert å ferdigstille analyser og tiltaksplaner for områdene «rekruttering», «forfremmelse, utviklingsmuligheter og karriere» og «mulighet for å kombinere arbeid og familieliv». De resterende områdene vil ferdigstilles i løpet av våren 2023.

INKLUDERING OG MANGFOLD I REKRUTTERINGSPROSESSER

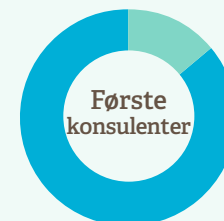
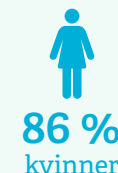
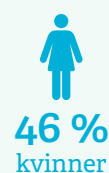
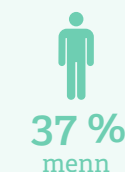
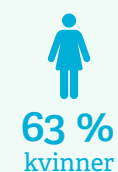
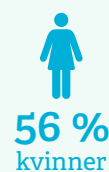
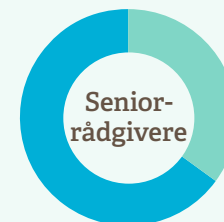
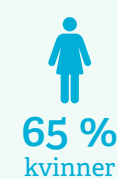
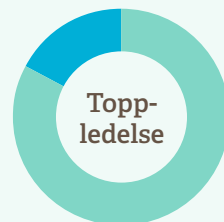
Landbruksdirektoratet har oppfylt kravet om ansettelse gjennom Traineeprogrammet i staten. Vi har iverksatt en rekke tiltak for å bli mer bevisst på inkluderingsarbeidet i våre rekrutteringer. Blant annet har direktoratets ledere gjennomført DFØ-kurset «Mangfoldsrekruttering». Videre har vi arbeidet med deler av rekrutteringsprosessene for å tydeliggjøre viktigheten av mangfolds- og inkluderingsarbeidet ut mot søkerne våre, samt vært i dialog med NAV St. Hanshaugen for bistand og råd rundt inkluderingsarbeidet. Fremtidige tiltak innenfor dette området vil i større grad ses i sammenheng med arbeidet rundt ARP § 26.

KJØNNBALANSE

Per 31. desember var kjønnsbalansen i virksomheten 62 prosent kvinner og 38 prosent menn. Blant seksjonssjefer var andelen kvinner 56 prosent, mens kvinneandelen for direktører var 17 prosent. Landbruksdirektoratet har over lengre tid hatt en kvinneandel på over 60 prosent. Det vil vurderes tiltak for å få en jevnere kjønnsbalanse for alle stillingskoder, avdelinger og aldersgrupper.

Kjønnsbalanse fordelt på stillingskoder per 31.12.2022

NØKKELOPPLYSNINGER OM LIKELØNN

For seksjonssjefer har den gjennomsnittlige lønnsutviklingen for menn vært noe høyere enn for kvinner. Dette har sammenheng med høyere alder og lengre arbeidserfaring for mannlige seksjonssjefer sammenlignet med kvinnelige seksjonssjefer. Tilsvarende er det flere mannlige seniorrådgivere med lengre arbeidserfaring sammenlignet med de kvinnelige. Videre er det flere kvinnelige rådgivere og førstekonsulenter med gjennomsnittlig noe lengre arbeidserfaring som kan forklare lønnsforskjellene innenfor disse stillingskodene. Det ble ikke funnet systematiske, lønnsmessige skjevheter på bakgrunn av kjønn i forkant eller i etterkant av de lokale lønnsforhandlingene.

LÆRLINGORDNINGEN

Direktoratet har én lærling innen service- og administrasjonsfaget, og er tilknyttet opplæringskontoret OK Stat. Våren 2022 vurderte vi om det var mulig å ta inn en lærling innen IKT-servicefag, men konkluderte med at det på daværende tidspunkt ikke var mulig å fylle opplæringsplanen for dette fagområdet.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Landbruksdirektoratet jobber systematisk for å opprettholde og videreutvikle et godt og helsefremmende fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøutvalget (AMU), lokale arbeidsmiljøutvalg (LAMU) i Steinkjer og i Alta, lederne og vernetjenesten har en viktig funksjon i dette arbeidet.

AMU hadde fem møter i 2022 og behandlet saker knyttet til sykefravær, bruk av overtid og fleksitid. Forberedelser og oppfølging av innflytting i nye kontorlokaler på Valle for ansatte i Oslo var tema i alle AMU-møter i 2022.

GJENNOMSNITTLØNN PER STILLINGSKODE FORDELT PÅ KJØNN PER 31.12

	2020		2021		2022	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Direktører	1 033 877	1 048 420	1 096 387	1 079 190	1 185 876	1 131 032
Seksjonssjefer	837 880	836 713	873 235	873 513	893 003	909 841
Fagdirektører	788 930	884 454	824 975	874 844	856 230	875 048
Seniorrådgivere	623 893	661 943	650 274	676 987	669 053	701 733
Rådgivere	542 967	531 933	557 623	554 457	577 251	565 830
Førstekonsulenter	496 912	491 442	511 069	516 200	526 566	496 777

Landbruksdirektoratet besluttet i 2021 at ansatte som ønsket det, kan arbeide på hjemmekontor i inntil to dager hver uke. Per 31. desember 2022 har 79 prosent av de ansatte inngått avtale om arbeid på hjemmekontor. Landbruksdirektoratet skal i 2023 evaluere hjemmekontorordningen.

Bedriftshelsetjenesten har i 2022 bidratt i forebygging og oppfølging av sykefravær, gjennomført vernerunder, individuelle arbeidsplassvurderinger og førstehjelpskurs.

Det har ikke vært ulykker, skader eller andre HMS-hendelser i 2022.

Foto: Henrik Ebne

Del 5

Vurdering av fremtidsutsikter

Krigen i Ukraina har gjort verden farligere og mer uforutsigbar og fremtidsutsiktene er mer usikre enn normalt. I en urolig tid med flere nye oppdrag vurderer Landbruksdirektoratet sin evne til nå fastsatte mål og levere forventet resultater som overveiende god. Til tross for noen kapasitetsproblemer på kort sikt, kan vi ikke se øvrige forhold som vil kunne hindre eller begrense direktoratets evne til å løse sitt samfunnsoppdrag.

Økonomien har vært utsatt for store forstyrrelser de siste årene, og de økonomiske sammenhengene kan være annerledes enn vi er vant til. Det er usikkerhet knyttet til hvor mye husholdningene vil stramme inn forbruket når inntektene ikke holder tritt med prisveksten. Den høye prisveksten vil kunne påvirke etterspørselen etter mat – og drikke i Norge. Det kan skape ubalanse i markedene for landbruksvarer og føre til overproduksjon.

De seneste årene har vist at vi står ovenfor nye og økte trusler mot verdens matsystemer som følge av kriser og klimaendringer. Å sikre egen matforsyning og styrke nasjonal matvaresikkerhet vil få økt betydning framover. Matsikkerheten i Norge er basert på en nasjonal produksjon, og er i tillegg avhengig av velfungerende internasjonale markeder siden vi importerer omtrent halvparten av det vi spiser, regnet i kalorier.

Et aktivt landbruk er en forutsetning for å sikre egen matvaresikkerhet og bidrar i tillegg til verdiskaping, bosetting og kulturlandskap. Det er en uttalt målsetting at vi må øke matproduksjonen framover. Det må gjøres på en mer bærekraftig måte. For å få det til, må arealer og produksjonsapparat holdes ved like og fornyes. Det vil kreve omstilling, investeringer og endret virkemiddelbruk.

Vi må bidra til å redusere klimagassutslippene og tilpasse oss klimaendringene. I tillegg må vi bidra til å øke CO2 opptaket i skog. Økt planting, ungsogpleie og andre skogkulturtiltak er gode klimatiltak som vil gi skoger med økt volum- og verditilvekst.

Jordbruk, skogbruk og reindrift er arealbaserte næringer som bruker jord og utmark som grunnlag for produksjon av mat og råvarer. På vei mot «nullutslippssamfunnet» må vi gjennom en omstilling der det blir behov for å bruke stadig mer areal til energiproduksjon og grønn industriutvikling. Det grønne skiftet er en mulighet for landbruket til å utvikle nye produksjonsformer og nye produkter, men det vil også innebære at ulike samfunnsinteressers behov settes opp mot hverandre når det gjelder arealbruk. Ulike samfunnsinteresser må avveies mot hverandre og kan innebære redusert landbruksproduksjon dersom vesentlige arealer blir omdisponert til andre formål. Det grønne skiftet vil kreve ny kunnskap og endret virkemiddelbruk.

Rapporter fra blant annet Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) sier at norske virksomheter må forberede seg bedre og ha høyere beredskap framover. Vi står overfor nye og mer krevende trusselvurderinger. I 2022 har vi arbeidet med å utarbeide et nytt styringssystem for informasjonssikkerhet for å sikre bedre etterlevelse av lovkrav. Målet er at det nye styringssystemet er ferdig utviklet og innført i løpet av 2023. Sikkertilstanden i direktoratet vurderes som god.

Problemstillingene blir mer komplekse og sammensatte. Vi må derfor utvikle nye arbeidsmetoder og samhandle bedre framover. For å møte de nye behovene har vi utviklet et eget kompetanseprogram, som er forankret i «Strategisk plan 2020-2025». Programmet er et viktig, felles utviklingstiltak for hele organisasjonen framover for å øke kunnskapen til ledere og medarbeidere inn områder som forvaltning, digitalisering og ledelse. I tillegg har vi satt i gang prosess- og prosjektlederskolen som del av kompetanseprogrammet. Dette skal sørge for at vi bygger kompetanse innenfor prosess- og prosjektledelse.

Landbruksdirektoratets strategiske plan for 2020–2025 har et sterkt digitaliseringsfokus. Den positive utviklingen i digitaliseringsgraden for direktoratets tjenester fortsetter.

Direktoratet sitter på en stor mengde data og har som mål å bli en datadrevet forvaltning som bruker data aktivt for å forbedre og effektivisere direktoratet og forvaltningen. I 2022 etablerte vi en skybasert plattform for datadeling som første skritt i arbeidet. Videre tilgjengeliggjorde vi seks forskjellige datasett gjennom plattformen til bruk for både interne og eksterne brukere. Arbeidet med å tilrettelegge og utnytte nye datasett i direktoratet og til eksterne brukergrupper vil pågå i hele strategiperioden 2020–2025.

Jordbruk, skogbruk og reindrift er arealbaserte næringer som bruker jord og utmark som grunnlag for produksjon av mat og råvarer. På vei mot «nullutslippssamfunnet» må vi gjennom en omstilling der det blir behov for å bruke stadig mer areal til energiproduksjon og grønn industriutvikling.

Foto: Landbruksdirektoratet

Del 6

Årsregnskap

LEDELSEKOMMENTAR ÅRSREGNSKAP 2022 **BEKREFTELSE**

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Landbruks- og matdepartementet i instruks for Økonomi- og virksomhetsstyring i Landbruksdirektoratet. Regnskapet gir et dekkende bilde av Landbruksdirektoratets disponible tildelinger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

FONDSREGNSKAPENE

Landbruksdirektoratet har som oppgave å føre regnskap for fire statlige fond. For Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond utarbeides det selvstendige årsregnskap som inngår i fondenes årsrapporter. Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Utviklingsfondet for skogbruk har egne styrever som avlegger årsregnskaper. Regnskapene inngår i fondenes årsrapporter som blir publisert på direktoratets hjemmeside.

I tillegg er direktoratet forvalter og regnskapsfører for de ikke-statlige ordningene Prisutjevningsordningen for melk og Sentralt inntrukne rentemidler fra skogfond. Regnskapene for disse ordningene inngår ikke i årsrapporten.

Direktoratet er også sekretariat for Omsetningsrådet, inkludert Kvoteordningen for melk. Omsetningsrådet er et offentlig organ med frittstående stilling som avlegger eget regnskap og utarbeider egen årsrapport. Denne blir publisert på direktoratets hjemmeside.

VURDERING AV VESENTLIGE FORHOLD

AVVIK I FORHOLD TIL TILDELING

Landbruksdirektoratet har benyttet til sammen 22,5 milliarder kroner på utgiftskapitler til å forvalte tilskudd og erstatninger. Utnyttelsesgraden for tilskudds- og erstatningsordningene var i gjennomsnitt 92 prosent av tildelingen og det samlede mindreforbruket var derfor på 2 milliarder kroner. Hovedparten av mindreforbruket vedrører ordningen for kompensasjon ved avviking av pelsdyrhold (1,6 milliarder kroner) og må ses i sammenheng med at saksbehandlingen og dermed utbetalingen av krav om erstatning har blitt forsinket. I tillegg har vi mottatt langt færre søknader om kompensasjon for riving og opprydning av pelsdyranlegg i 2022 enn forventet. Strømstøtteordningen har et mindreforbruk på 170 millioner kroner. Forklaringen er primært at det er kommet inn færre søknader om støtte enn prognosen som lå til grunn for nysalderingen, tilsa.

I 2022 har Landbruksdirektoratet hatt en tildeling på 253 millioner kroner til rådighet til dekning av direktoratets driftsutgifter over kap. 1142.01. Etter justering for merinntekter på kap. 4142.01 har vi et samlet mindreforbruk på 1,8 millioner kroner, som utgjør mindre enn 1 prosent av årets tildeling. Inntektene på kap. 4142.01 kommer hovedsakelig fra dekning av direktoratets administrative kostnader som sekretariat for fondene.

Det var etablert en fullmakt til å overskride driftsbevilgningen med inntil 11,7 millioner kroner for å kunne dekke kostnader i forbindelse med flyttingen til Valle mot tilsvarende innsparing i etterfølgende budsjettår. Fullmakten ble ikke benyttet. Årsaken til dette var at flyttingen ble gjennomført med en vesentlig høyere grad av gjenbruk enn planlagt og at vi kunne benytte overførte midler fra 2021 til formålet. I tillegg fikk direktoratet inntekter fra salg av bygningsmasse i Kautokeino.

Direktoratet har på kapittel 1150.21 fått tildelt 20,8 millioner kroner til finansiering av IKT-utviklingsprosjekter og gjennomføring av utredninger m.m. Mindreforbruket er på 6 millioner kroner og skyldes primært forskyvninger i prosjektgjennomføringen, blant annet som følge av nødvendig omprioritering av ressurser til utvikling av løsninger for håndtering av strømstøtteordningen.

ENDRINGER MOT FOREGÅENDE ÅR

Direktoratets samlede driftsutgifter innen kontogruppene 5-7¹ er økt med 24 millioner kroner i forhold til 2021. Det tilsvarer en stigning på 9 prosent.

Kjøp av IKT-konsulenttjenester er økt med 11,8 millioner kroner i forhold til 2021. Forklaringen på dette er først og fremst at antallet av digitaliseringsprosjekter er steget, herunder at det er brukt 2,7 millioner kroner til etablering av løsninger for håndtering av strømstøtteordningen.

Videre er det brukt totalt 4,9 millioner kroner mer på taksering av pelsdyranlegg og taksering i forbindelse med saker om erstatning som følge av naturskader.

De samlede lønnsutgifter er økt med 6 millioner kroner hvilket primært skyldes økningen i antall ansatte fra 2021 til 2022, jf. kapitlet om personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling.

Selv om direktoratets reisekostnader er økt med 2 millioner kroner sammenlignet med året før, ligger de samlede reisekostnadene fortsatt betydelig under nivået før covid-19-pandemien (nesten 50 prosent lavere enn i 2019).

I 2022 har Landbruksdirektoratet hatt en tildeling på 253 millioner kroner til rådighet til dekning av direktoratets driftsutgifter.

1 Ekskl. konto 7870 Erstatninger.

Som det kommer frem av hovedtallene på side 9 var lønnsandelen av alle driftsutgifter 59 prosent i 2022. Landbruksdirektoratet får finansiert deler av de samlede driftsutgiftene over andre ordninger og kapitler enn eget driftskapittel. Ser man utelukkende på direktoratets driftsutgifter på post 1142.01, er lønnsandelen 66 prosent i 2021, hvilket er litt lavere enn året før (68 prosent). Nedgangen kan primært forklares med at kjøp av IKT-konsulenttjenester er økt.

Direktoratets investeringsutgifter er økt med 2,9 millioner kroner sammenlignet med 2021 som følge av ekstraordinært innkjøp av møbler og inventar til nye lokaler i Oslo.

Utbetalinger av tilskudd og støtte er økt med 4,4 milliarder kroner i forhold til 2021. Hovedparten av økningen (85 prosent) er relatert til tilskuddsordninger finansiert over jordbruksavtalen og er i overensstemmelse med resultatet av jordbruksforhandlingene i 2022. Strømsstøtteordningen forklarer 0,8 milliarder kroner av økningen.

Auksjonsinntektene fra salg av tollkvoter ligger 14,4 millioner kroner under fjorårets resultat. Det henger sammen med at vi i 2021 auksjonerte ut både midlertidige og nye kvoter for Storbritannia i samme år, mens disse kvotene ble fordelt på ordinært vis i 2022. Inntektene fra forskningsavgiften på landbruksprodukter ligger 15,9 millioner kroner over inntekten i 2021. Det skyldes primært økt innbetaling av avgift på fjørfekjøtt, korn og importerte varer. Det var i 2022 ingen inntekter fra avgifter fra prisutjevningsordningen for kraftfôr grunnet høye verdensmarkedspriser. Tilfeldige og andre inntekter fra tilbakebetalinger o.l. (statskonto 530929) er 1,8 millioner kroner lavere enn i 2021. Forklaringen er framfor alt at vi i 2021 ekstraordinært mottok innbetalingen fra en enkeltsak som gjaldt tilbaketrekking og avkortning av tidligere utbetalt tilskudd på 1,6 millioner kroner.

TILLEGGSOPPLYSNINGER

Riksrevisjonen er revisor og bekrefter årsregnskapet for Landbruksdirektoratet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen vil bli publisert på Landbruksdirektoratets nettsider.

Oslo, 15. mars 2023

JØRN ROLFSEN

administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Utbetalinger av tilskudd og støtte er økt med 4,4 milliarder kroner i forhold til 2021.

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Landbruksdirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene").

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av 15. desember 2022 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Belastningsfullmaktene for utvikling av IKT-systemer føres ikke på tilskuddskonti, derfor får vi differanser på beløpene som er rapportert under bevilgnings- og artskontorrapporteringen. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

BEVILGNINGSRAPPORTERINGEN

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Landbruksdirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen «samlet tildeling» viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

ARTSKONTORRAPPORTERINGEN

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Landbruksdirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2022

LANDBRUKSDIREKTORATET

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2022	Merutgift (-) og mindretgift
1100	Landbruks- og matdepartementet	21	LMD spesielle driftsutgifter	A, B	3 300 000	1 870 598	1 429 402
1137	Forskning og innovasjon	54	Næringsrettet matforskning mv.	A	199 900 000	207 133 138	-7 233 138
1139	Genressurser, miljø- og ressursregisteringer	71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak	A, B	16 562 000	9 014 564	7 547 437
1142	Landbruksdirektoratet	01	Driftsutgifter	A, B	253 468 000	251 395 384	2 072 616
1142	Landbruksdirektoratet	45	Større utstyrkjøp og vedlikehold	A, B	4 020 000	1 747 423	2 272 577
1142	Landbruksdirektoratet	50	Arealressurskart	A	7 592 000	7 592 000	-
1142	Landbruksdirektoratet	60	Tilskudd til veterinærdekning	A	179 494 000	178 438 197	1 055 803
1142	Landbruksdirektoratet	70	Tilskudd til fjellstuer	A	816 000	816 000	-
1142	Landbruksdirektoratet	71	Tiltak til bærekraftig reindrift	A, B	18 646 000	-	18 646 000
1142	Landbruksdirektoratet	72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite	A	520 000	529 972	-9 972
1142	Landbruksdirektoratet	73	Tilskudd til erstatninger m.m. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon	A	49 010 000	29 268 599	19 741 401
1142	Landbruksdirektoratet	74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	A	1 000 000	-	1 000 000
1142	Landbruksdirektoratet	75	Stønad til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømutfgifter	A	950 000 000	779 694 945	170 305 055
1142	Landbruksdirektoratet	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	A, B	1 839 727 000	221 694 896	1 618 032 104
1142	Landbruksdirektoratet	78	Tilskudd til omstilling ved avvikling av pelsdyrhold	A, B	3 620 000	451 707	3 168 293
1142	Landbruksdirektoratet	80	Radioaktivitetstiltak	A	-	-	-
1148	Naturskade, erstatninger	71	Naturskade, erstatninger	A	64 700 000	40 882 496	23 817 504

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2022	Merutgift (-) og mindret- utgift
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i landbruket	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	A	4 943 000	4 943 000	-
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i landbruket	71	Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket	A, B	80 329 000	68 064 516	12 264 484
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i landbruket	73	Tilskudd til skog, klima- og energitiltak	A, B	48 327 000	28 423 439	19 903 561
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	20 800 000	14 809 790	5 990 210
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond (LUF)	A	1 635 823 000	1 635 823 000	-
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	70	Markedstiltak	A, B	261 400 000	258 677 864	2 722 136
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	71	Tilskudd ved avlingssvikt	A	87 900 000	93 890 386	-5 990 386
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	73	Pristilskudd	A	4 859 090 000	4 830 023 175	29 066 825
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	74	Direkte tilskudd	A, B	12 098 600 000	12 081 694 110	16 905 890
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	77	Utviklingstiltak	A, B	292 300 000	285 578 103	6 721 897
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	78	Velferdsordninger	A, B	1 536 128 000	1 521 826 036	14 301 964
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	A	90 006 000	90 006 000	-
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	A	7 300 000	7 250 000	50 000
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	A, B	100 700 000	91 407 380	9 292 620
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	79	Velferdsordninger	A, B	4 000 000	3 335 364	664 636
0471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning	71	Erstatningsansvar m.m.			7 500	
0540	Digitaliseringsdirektoratet	25	Medfinansieringsordning for digitaliserings- prosjekter			3 980 000	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			18 627 002	
Sum utgiftsført					24 720 021 000	22 768 896 583	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2022	Merinntekt og mindreinntekt (-)
4142	Landbruksdirektoratet	01	Driftsinntekter	B	46 459 000	46 230 647	-228 353
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	85	Markedsordningen for korn		50 000	-	-50 000
5511	Tollinntekter	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter		290 000 000	355 350 894	65 350 894
5576	Sektoravgifter under LMD	70	Forskningsavgift på landbruksprodukt		199 900 000	207 233 138	7 333 138
5605	Renter av statskassens kont.beh. og andre	83	Av alminnelige fordringer			62 805	
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			657 014	
5700	Folketrygdens inntekter	71	Trygdeavgift			37 400 000	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			20 240 566	
Sum inntektsført					536 409 000	667 175 064	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

22 101 721 519

Kapitalkontoer

Regnskap 2022

60087703	Norges bank KK/utbetalinger	-22 163 137 556
711090	Endring i mellomværende med statskassen	61 416 037

Sum rapportert

-

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	31.12.2022	31.12.2021	Endring
711090	Mellomværende med statskassen	288 637 510	227 221 473	61 416 037

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler).
Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

LANDBRUKSDIREKTORATET

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
110021		3 300 000	3 300 000
113754		199 900 000	199 900 000
113971	8 762 000	7 800 000	16 562 000
114201	9 016 000	244 452 000	253 468 000
114245	2 969 000	1 051 000	4 020 000
114250		7 592 000	7 592 000
114260		179 494 000	179 494 000
114270		816 000	816 000
114271	646 000	18 000 000	18 646 000
114272		520 000	520 000
114273		49 010 000	49 010 000
114274		1 000 000	1 000 000
114275		950 000 000	950 000 000
114277	369 727 000	1 470 000 000	1 839 727 000
114278	3 320 000	300 000	3 620 000
114280	-	-	-
114871		64 700 000	64 700 000
114951		4 943 000	4 943 000
114971	19 155 000	61 174 000	80 329 000
114973	8 127 000	40 200 000	48 327 000
115021	4 288 000	16 512 000	20 800 000
115050		1 635 823 000	1 635 823 000
115070	6 781 000	254 619 000	261 400 000
115071		87 900 000	87 900 000
115073		4 859 090 000	4 859 090 000
115074	18 658 000	12 079 942 000	12 098 600 000
115077	15 686 000	276 614 000	292 300 000
115078	15 779 000	1 520 349 000	1 536 128 000
115151		90 006 000	90 006 000
115172		7 300 000	7 300 000
115175	7 107 000	93 593 000	100 700 000
115179	399 000	3 601 000	4 000 000
SUM	490 420 000	24 229 601 000	24 720 021 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

LANDBRUKSDIREKTORATET

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindre- inntekter(-) iht. merinntekts- fullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig over- førbart beløp beregnet av virksomheten
110021	"kan overføres"	1 429 402	1 179 518	249 885		249 885	3 300 000	249 885
113971	"kan overføres"	7 547 437		7 547 437		7 547 437	18 350 000	7 547 437
114201/414201		2 072 616		2 072 616	-228 353	1 844 263	12 222 600	1 844 263
114245	"kan overføres"	2 272 577	1 695 503	577 074		577 074	13 102 000	577 074
114271	"kan overføres"	18 646 000	18 603 801	42 199		42 199	22 300 000	42 199
114277	"kan overføres"	1 618 032 104		1 618 032 104		1 618 032 104	1 970 000 000	1 618 032 104
114278	"kan overføres"	3 168 293		3 168 293		3 168 293	1 800 000	1 800 000
114280	"kan overføres"	-		-		-	-	-
114971	"kan overføres"	12 264 484		12 264 484		12 264 484	132 348 000	12 264 484
114973	"kan overføres"	19 903 561		19 903 561		19 903 561	108 240 000	19 903 561
115021	"kan overføres"	5 990 210		5 990 210		5 990 210	30 087 000	5 990 210
115070	"kan overføres"	2 722 136		2 722 136		2 722 136	527 019 000	2 722 136
115074	"kan overføres"	16 905 890		16 905 890		16 905 890	21 643 469 000	16 905 890
115077	"kan overføres"	6 721 897		6 721 897		6 721 897	541 507 000	6 721 897
115078	"kan overføres"	14 301 964		14 301 964		14 301 964	3 045 109 000	14 301 964
115175	"kan overføres"	9 292 620		9 292 620		9 292 620	183 738 000	9 292 620
115179	"kan overføres"	664 636		664 636		664 636	6 863 000	664 636

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

MOTTATTE BELASTNINGSFULLMAKTER

Direktoratet fikk i 2022 en belastningsfullmakt fra Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning på 3,98 millioner kroner til delfinansiering av utvikling av nytt merkeregister for reindriften. Fullmakten er benyttet i sin helhet.

LMD tildelte Landbruksdirektoratet 3,3 millioner kroner på kapittel 1100 post 21 til utvikling av fagsystemer for reindrift (0,8 millioner kroner), kritisk vedlikehold av reingjerder på grensen mot Finland og Russland (1,2 millioner kroner), kjøp av eksterne tjenester i forbindelse med utredning om etablering av beredskapslagring for matkorn (0,5 millioner kroner) og til datasystemet for forvaltning av tiltak i skogbruket, ØKS (0,8 millioner kroner). Direktoratet har benyttet 93 prosent av belastningsfullmakten.

AVGITTE BELASTNINGSFULLMAKTER (UTGIFTSFØRT AV ANDRE)

Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag er i tildelingsbrev fra KDD til statsforvalteren gitt tildelinger på kapittel 1142 post 45 til kritisk vedlikehold av konvensjonsgjerdene mot Sverige, Finland og Russland, kritisk vedlikehold av sperregjerder i Røros-regionen, oppfølging av reinbeiteavtaler i Røros-regionen og kritisk vedlikehold av CWD-gjerdet i Mørkedalen. Statsforvalteren har brukt 97 prosent av tildelingen på denne posten. I tillegg har Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Nordland fått tildelinger på kapittel 1142 post 71 til telling av rein og kontrolltiltak knyttet til grenseoverskridende reinbeite mot Sverige. Statsforvalteren har brukt 99 prosent av tildelingen på denne posten.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har fått tildeling på 1,2 mill. kroner over kapittel 1100 post 21, til nødvendig vedlikehold av gjerdene mot Russland og Finland. Det er foretatt nødvendige reparasjoner både av finske og norske reineiere mot finske-gjerdet. Statsforvalteren har brukt 98 prosent av tildelingen på denne posten.

FULLMAKT TIL Å OVERSKRIDE DRIFTSBEVILGNINGER

Direktoratet har fullmakt til å overskride kapittel 1142, post 01 med merinntekter under kapittel 4142, post 01, jfr. Romertallsvedtak II i Prop. 1 S (2021-2022). Fullmakten er ikke benyttet i 2022. I henhold til veileder for fond skal det ikke føres utgifter til lønn, reiser og kjøp av tjenester direkte i fondet. Disse utgiftene må derfor føres i Landbruksdirektoratets regnskap og refunderes.

I 2022 fikk Landbruksdirektoratet en fullmakt til å overskride driftsbevilgningen, kap. 1142 post 01, med inntil 11,7 millioner kroner til dekning av kostnader i forbindelse med flytting til Valle View mot tilsvarende innsparing i etterfølgende budsjettår. Denne fullmakten ble ikke benyttet. Det vises til ledelseskomentarene til årsregnskapet.

ROMERTALLSVEDTAK

Landbruksdirektoratet har fullmakt til å overskride kapittel 1142, post 01 med inntil 0,5 millioner kroner ved forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein, jfr. Romertallsvedtak III i Prop. 1 S (2021-2022). Fullmakten er ikke benyttet i 2022.

Direktoratet har fullmakt til å overskride bevilgning på kapittel 1137, post 54 mot tilsvarende merinntekt på kapittel 5576, post 70, jfr. Romertallsvedtak II i Prop. 1 S (2021-20212). Fullmakten er benyttet i 2022.

Foto: Terje H. Tandberg

Naturskade, erstatninger har fått en tilsagnsfullmakt på 99,2 millioner kroner over kapittel 1148, post 71. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om erstatning) er pr 31.12.2022 på 47,2 millioner kroner. Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket har fått en tilsagnsfullmakt på 115,2 millioner kroner over kapittel 1149, post 71. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om tilskudd) er pr 31.12.2022 på 118,59 millioner kroner. Tilsagnsfullmaktene er gitt i Prop. 1 S (2021-2022) i Romertallsvedtak IV og senere endret for kapittel 1148, post 71 i Prop. 115 S (2021-2022) og i Prop 25 S (2022-2023). I romertallsvedtak II i Prop 25 S (2022-2023) ble det opprettet to tilsagnsfullmakter på hhv. 200 millioner kroner over kapittel 1142, post 77 Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold og 75 millioner kroner over kapittel 1142, post 78 Tilskudd til omstilling ved avvikling av pelsdyrhold. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om erstatning) pr 31.12.2022 på 100,0 millioner kroner over kapittel 1142 post 77, og 1,04 millioner kroner over kapittel 1142 post 78.

MULIG OVERFØRBART BELØP

Mindreforbruket på kapittel 1139, post 71 skyldes hovedsakelig tidsforskyvninger i planlagte prosjekter og store deler av beløpet er satt i ansvar.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 01 skyldes primært reduserte kostnader i forbindelse med flyttingen til Valle.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 45 skyldes i hovedsak tidsforskyvninger i planlagte prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 71 skyldes i hovedsak tidsforskyvninger i planlagte prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 77 skyldes usikkerhet knyttet til prognoser for forbruk.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 78 skyldes lavere søknadsmengde enn forventet, men deler av beløpet er satt i ansvar og utbetales på et senere tidspunkt.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 71 skyldes forskyvning eller flerårige prosjekter som tar tid å iverksette.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 73 skyldes at midlene bevilges til flerårige prosjekter som det tar tid å iverksette.

Mindreforbruket på kapittel 1150, post 21 skyldes forskyvning av aktivitet mellom år.

Mindreforbruket på kapittel 1150, postene 70, 74, 77 og 78 bes overført til bruk under jordbruksforhandlingene.

Mindreforbruket på kapittel 1151, postene 75 og 79 bes overført til bruk under reindriftingsforhandlingene.

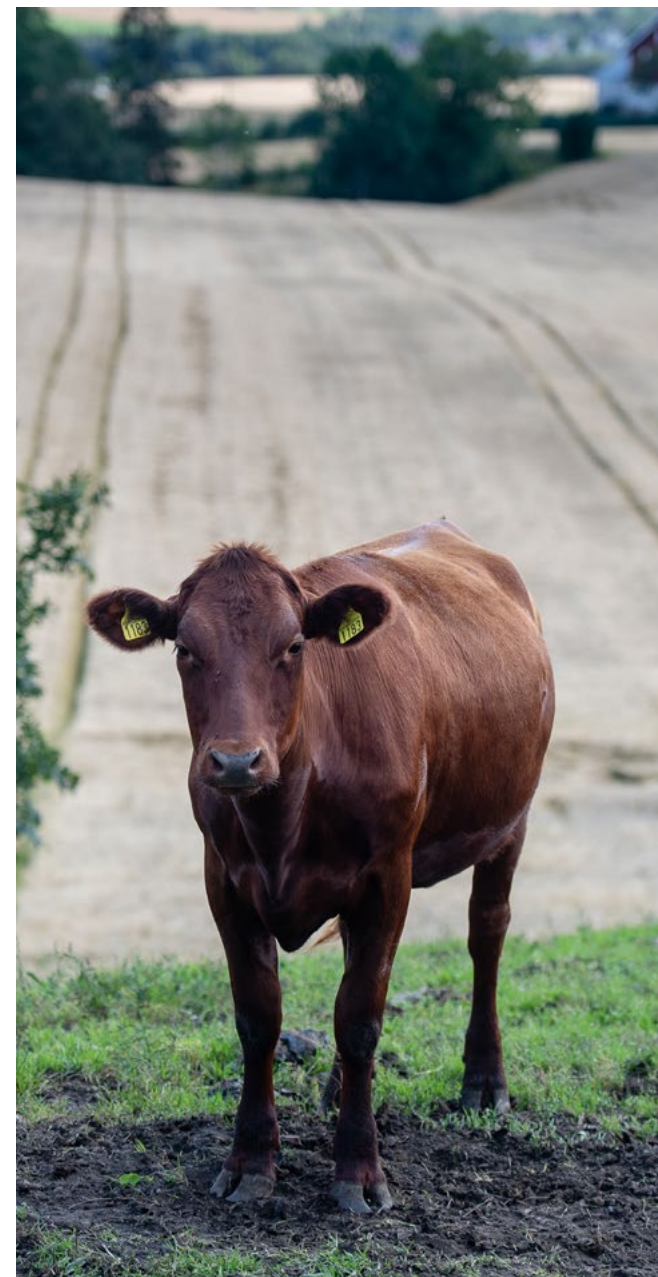

Foto: Tordren Tandberg

Oppstilling av artskontorrapportering 31.12.2022

LANDBRUKSDIREKTORATET

	Note	2022	2021
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Leieinntekt		-	-
Andre innbetalinger	1	46 253 687	45 746 883
Sum innbetalinger fra drift		46 253 687	45 746 883
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	178 703 020	172 701 461
Andre utbetalinger til drift	3	122 619 707	93 886 230
Sum utbetalinger til drift		301 322 727	266 587 691
Netto rapporterte driftsutgifter		255 069 040	220 840 808
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	-	574
Sum investerings- og finansinntekter		-	574
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	3 850 917	933 159
Utbetaling av finansutgifter	4	8 219	1 269
Sum investerings- og finansutgifter		3 859 136	934 428
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		3 859 136	933 854
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	563 042 244	563 657 499
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		563 042 244	563 657 499

	Note	2022	2021
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	22 445 110 758	17 995 660 085
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til staten		22 445 110 758	17 995 660 085
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler*			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		261 607	250 206
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		20 240 566	19 538 303
Nettoføringsordning for merverdiavgift konti 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		18 627 002	15 413 246
Trygdeavgift konto 1988 (ref. kap. 5700, inntekt)		37 400 000	33 100 000
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-39 275 171	-37 475 263
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		22 101 721 519	17 616 301 985

Oversikt over mellomværende med statskassen*

Eiendeler og gjeld	Note	2022	2021
Fordringer ansatte		12 000	
A-konto forskudd slakterier		261 583 522	243 158 825
A-konto forskudd meieri		49 929 692	46 682 905
Skyldig skattetrekk		-9 949 119	-9 668 668
Skyldig forskningsavgift		-380 820	-4 990 439
Skyldig omsetningsavgift		-663 361	-46 135 922
Forskuddskonto innbetalt av leverandør		-4 642 576	-24 189
Skyldige offentlige avgifter		-	-
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		-6 714 604	-
Annen kortsiktig gjeld		-25 885	-35 147
Skyldig overproduksjonsavgift		-511 340	-1 765 891
Sum mellomværende med statskassen	8	288 637 510	227 221 473

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

Noter til artskontorrapporteringen

LANDBRUKSDIREKTORATET

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2022	31.12.2021
Leieinntekt	-	-
Annen driftsrelatert inntekt, inntektskravet	44 190 273	45 608 497
Diverse tilfeldige innbetalinger	2 063 414	138 386
Sum andre innbetalinger	46 253 687	45 746 883

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2022	31.12.2021
Lønn	148 673 426	138 571 359
Arbeidsgiveravgift	19 977 213	19 153 293
Pensjonsutgifter	12 618 055	16 130 807
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-6 523 987	-5 508 788
Andre ytelser	3 958 313	4 354 789
Sum utbetalinger til lønn	178 703 020	172 701 461
Antall utførte årsverk	194	191

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2022	31.12.2021
Husleie	19 559 555	21 124 721
Vedlikehold og ombygging leide lokaler	105 730	46 732
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	6 165 500	6 382 505
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	544 173	49 520
Mindre utstyranskaffelse	2 948 294	1 894 424
Leie av maskiner, inventar og lignende	4 098 662	4 195 413
Kjøp av konsulenttenester	23 994 999	16 719 164
Kjøp av fremmede tenester	45 143 564	37 617 634
Reiser og diett	3 535 264	1 497 313
Kurs og seminar for egne og eksterne deltakere	924 786	755 399
Saksomkostninger ved overskjønn og klagesaker	395 125	492 451
Øvrige driftsutgifter	15 204 055	3 110 954
Sum andre utbetalinger til drift	122 619 707	93 886 230

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2022	31.12.2021
Valutagevinst	-	574
Sum innbetaling av finansinntekt	-	574
Renteutgifter	8 219	1 269
Sum utbetaling av finansutgifter	8 219	1 269

Note 5 Utbetaling til investeringer

	31.12.2022	31.12.2021
Immaterielle eiendeler og lignende	-	-
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	3 850 917	933 159
Sum utbetaling til investeringer	3 850 917	933 159

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2022	31.12.2021
Salg importkvoter overført Finansdepartementet	355 350 894	369 767 179
Forskningsavgift overført Finansdepartementet	207 233 138	191 376 667
Prisutjevning kraftför	-	305 822
Renteinntekter til staten (Statskonto 560583)	62 805	45 716
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	395 407	2 162 115
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	563 042 244	563 657 499

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2022	31.12.2021
Overføringer til statlige fond	1 937 905 138	1 719 218 187
Tilskudd til kommuner	179 438 197	175 148 856
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	5 178 334 517	4 348 291 485
Tilskudd til husholdninger	15 019 064 159	11 562 396 782
Tilskudd til ideelle organisasjoner	8 621 157	8 580 250
Tilskudd til statsforvaltningen	121 747 590	181 799 630
Tilskudd til utlandet	-	224 895
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	22 445 110 758	17 995 660 085

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

FORSKJELLEN MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

	31.12.2022 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2022 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Kundefordringer	8 613 349	-	8 613 349
Andre fordringer	311 943 655	311 525 214	418 440
Sum	320 557 004	311 525 214	9 031 790
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-14 529 970	-	-14 529 970
Skyldig skattetrekk	-9 949 119	-9 949 119	-
Skyldige offentlige avgifter	-	-	-
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse	-	-6 714 604	6 714 604
Annen kortsiktig gjeld	-9 026 642	-6 223 982	-2 802 660
Sum	-33 505 730	-22 887 705	-10 618 026
Sum	287 051 274	288 637 510	-1 586 236

LANDBRUKSDIREKTORATET
OSLO /
Postboks 56,
7701 Steinkjer

Innspurten 11 D,
0663 Oslo
Telefon: 78 60 60 00

ALTA /
Løkkeveien 111
9510 Alta

STEINKJER /
Skolegata 22, C-bygget
7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no

Grafikkilde: Landbruksdirektoratet,
der ikke annet er oppgitt

Design: Miksmaster Creative